

Sessiz ıgıltıdan Önce
Ali S. Coşkun

Tilki Kitap©

www.tilkikitap.com

tilki@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

Editör: Esra Nur Yıldırım

Sayfa Tasarım: Seda Taşçı

Kapak Tasarım: Kemal Taşçı

Kitappad
com

Kitaplobi
com

Kitapşeyleri
com

1.Basım, İstanbul, Ocak 2026

ISBN: 978-625-8579-11-6

Tilki Kitap Matbaa / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Eserin tüm telif hakları yazara aittir. Yazar, bu baskı için basım-satış-dağıtım-tanıtım haklarını Tilki Kitap'a devretmiştir. Yazar, eserin kapak dahil içeriğindeki tüm materyallerin (metin, görsel öge, tablo...) yasal ve fikri sorumluluğunu kabul etmiştir. Tilki Kitap'ın kurumsal görüşü olmayabilir.

SESSİZ ÇIĞLIKTAN ÖNCE

Ali S. Coşkun

Bilmediğim konulara girmektense bildiğim, yaşadığım şeyleri, hedeflerimi amacımın ne olduğunu yazarsam, belki okuyan birilerine biraz da olsa ışık tutarsam mutlu olacağımı düşünerek yazmaya başladım.

Hedefimin peşinde sürüklenen kuru bir yaprak gibi... Nereye varacağım, nerede duracağım, göreceğiz. Bu yolda tek başıma olduğumu bilerek, hangi zorluklarla karşılaşacağımı bilmeden dünyaya geliş amacıma ulaşabilecek miyim?

YAZAR HAKKINDA

02.04.1950 tarihinde Malatya'nın bir köyünde doğup henüz 10 yaşındayken çocuk evliliğın ilk adımı olan nişan yüzüğünü parmağına taktılar. Artık adı konulmuş bir geleceğın mahkûmuydu. Lise yıllarının ilk rüzgârı, içindeki özgürlük ateşini körükledi. Birçok zorluklardan sonra o halkadan kurtulmanın yanında, bir gelenek duvarını yıkmış oldu.

Dalgalanmalı ortaokul - lise eğitiminden sonra bir yıl Fırat Nehri kenarındaki bir köyde öğretmenlik yaptığı sırada, kendini mezhep çatışmasının içinde buldu. Zor zamanların ardından belirli başarılar elde etti.

Üniversite eğitimi için gittiğı İstanbul'da Türkiye'nin en karanlık ve çalkantılı 10 yılına sadece tanıklık etmekle kalmadı. Bu sürecin tüm ağırlığını bizzat omuzlamış birisiydi. 1969 yılında yoksulluk, işsizlik kıskacında başlayan mücadelesi üniversite yıllarında bir "hayatta kalma savaşına" dönüştü.

Üniversite ilk yıllarında ev arkadaşı siyasi amaçlı bir banka soygununu yapınca kendini tarif edilmez bunalım ve sorgu içinde buldu. Hayatı boyunca peşini bırakmayan devletin soğuk nefesiyle genç yaşta tanışmış oldu.

Üniversitede tekstil eğitimi aldığı bölümün başkanı ile yaşadığı problemlerden sonra yüz yıldan eski bir okul, ilk defa onun için disiplin kurulunu toplayarak eğitim hayatını bitirmişken imdadına asistanlığını yaptığı akademi başkanı yetişti. Aldığı iki yıllık okuldan uzaklaştırma cezası sayesinde eğitim hayatına tutundu.

Meslek hayatına atıldığında peşindeki gölgeler eksilmediği gibi çoğalmıştı. MİT, kontrgerilla, sivil polis kıskacında her adımı izlendi. 12 Eylül darbesinin o ağır havasından ancak kısa dönem askerlik yolu ile sıyrılarak hayata yeniden tutundu.

Kısa dönem askerlikten sonra mesleği olan tekstile döndü. Değişik fabrikalarda çalışarak başarılarla ulaştı ve profesyonel transferler gerçekleştirdi. Titiz Tekstil ile başlayan bu süreçte kapanmak üzere olan bir fabrikada Avrupa'nın kullandığı bir boya sistemini başarıyla uyguladı. Bu sayede Türkiye'de tanınan bir yönetici oldu.

Bu başarılar ona profesyonel transferi getirdi. Dört yılın sonunda Denizli'deki DEBA Fabrikası'na büyük paralar karşılığında transfer oldu. Zor durumda olan, işi ve müşterisi bulunmayan, kapanmak üzere olan bu fabrikada aynı boya sistemini uyguladı. Aynı personel ve makinelerle üretimi %250 artırdı, kaliteyi yükseltti ve fabrikayı Türkiye'nin gözde fabrikalarından biri hâline getirdi.

Beşinci yılın sonunda ayrılarak İstanbul'a döndü. 1989 yılında ilk firmasını kurdu. İki yıl sonra Alman bir bayan ile ortak olarak konfeksiyon fabrikasını kurdu. Almanya, Hollanda ve İtalya'ya ağırlıklı olarak bayan dış giyim ihracatı yaptı. Kumaş pazarlaması için Almanya, Hollanda ve İtalya'da mümessillikler verdi. Yılın modasını takip ederek yeni koleksiyonlar hazırladı. Fransa ve Almanya'da kumaş fuarlarına katılarak kendi koleksiyonunu pazarladı.

Büyük başarılar sağladı. 1995 yılında üçüncü firmasını kurarak yoluna devam etti. 2002 yıllarının başındaki Türk tekstil kriziyle birlikte firmalarını tek tek kapattı. 2004 yılında tekrar profesyonel yöneticiliğe döndü ve entegre tekstil fabrikalarında üst düzey yönetici olarak çalıştı.

Türkiye’de ve yurt dışında olmak üzere pandemi dönemine kadar başarılı çalışmalar yürüttü. Son beş yılını yabancı bir ülkede, pandemi sürecine kadar üst düzey yöneticilik yaparak geçirdi. Türk tekstiline 1980–2005 yılları arasında yön verdi.

Pandemi döneminde fabrikalar kapanınca Akdeniz Bölgesi’nde bir şehre yerleşti. Pandemiden sonra tamamen emekliye ayrılarak Akdeniz’de bir tatil şehrinde sakin bir hayat yaşamaya başladı.

“Hayat hikâyesini kaleme alan Ali S. Coşkun, Sessiz Çılgıktan Önce adlı eserinde çocuk evlilikleri ve mezhep ayrımcılığı; Sessiz Çılgık adlı eserinde ise ülkemizin karanlık 10 yılını ve geleceği karartılan gençliği anlattı.”

DOĞDUĞUM KÖY VE İLKOKULA BAŞLAMAM

Doğu Anadolu'nun batısında, Malatya'nın bir köyünde doğdum. Anamın anlattığı kadarı ile ben dünyaya sancılı, zor bir şekilde gelmişim. 2 Nisan 1950 günü; gök gürültüsü, yağmur, şimşekler, fırtına... Sanki yer ile gök birleşmişti. Bir kıyamet günüydü. O kadar zor bir doğumdan sonra doğar doğmaz yırtıncasına ağlıyormuşum, "Neden getirdiniz bu dünyaya beni?" der gibi.

Köyümüz, hatırladığım kadarı ile altmış üç haneliydi. Bir ovanın üzerinde kurulmuş, yeşillikleri bol bir köydü. Köyümüzün dört, beş kilometre kuzeyinden sonra küçük tepeler başlardı. İlerledikçe yüksek dağlarla çevrilirdi. Güneyi tamamen düz bir ova, tarım alanıydı. Tohma Çayı'na kadar uzanan bir alandı. Orada bizim büyük bir tarlamız vardı. Sadece buğday ekilip biçilirdi. Köy halkının tamamının tarlası o bölgedeydi.

Bahçelerden sonra tarım arazileri uzanırdı. Verimli topraklardı. Ama su olmadığı için sulama yapılamazdı. Yağmur ne kadar

yağarsa o kadar fazla arpa, buğday alırdık. Yağmur yoksa tarım gelirleri düşerdi. Köyümüzün tarım ve hayvancılıktan başka bir geliri yoktu. Kuzeybatısında bir dere vardı. Oradan köyümüze haftanın belirli günleri su verirlerdi. Onunla sadece meyve ağaçlarını ve sebzeleri sulayabilirdik. Genelde kayısı bahçeleri vardı. Arada bir diğer meyveler de olurdu.

Komşu köy ile bizim köy arasında su kavgası çok olurdu. Jandarmalar bastırırdı. Jandarmadan herkes korkardı. “Jandarma geliyor.” dendiğinde herkes sus pus olurdu. Ama jandarma olmazsa, büyük kavgalar olurdu. Bir defasında iki, üç gün süren silahlı çatışma çıkmıştı. Karşılıklı ölenlerimiz olmuştu. Jandarma iki köy arasına çadır kurup uzun bir süre kalarak barışı sağlamıştı. Köyümüzün etnik köken açısından karmaşık bir yapısı vardı. Köy kurulduğunda ilk gelenler ve sonra yerleşenler kendi akrabalarını etrafına toplayarak âdeta üç bölgeye bölünmüştü. Sınır yoktu ama bölgelerin arası boşluklar, yollar ile ayrılmış gibiydi.

Köy Türkler ve Kürtler olmak üzere başlıca iki gruptan oluşurdu. Birbirleri ile iyi geçinmezlerdi ama araları kötü de sayılmazdı. Ara sıra çıkan kavgalar dışında... Türkler de kendi aralarında ayrılmıştı:

-Muhacirler (Balkan göçmenleri),

-Dağlılar grubu ve dışarının adamları ise bizim gruptu.

Orta Asya’dan çıkıp İran üzerinden Malatya’ya kadar gelmişler. Sanırım Kargın Boyu. Babamın annesi anlatırdı. Babaannem o zamanlar yetmiş yaşlarında, beyaz tenli, açık kumral saçlı ve mavi, yeşil arası gözlüydü. Görünüm olarak akça pakça, temiz yüzlü birisiydi. Gözlerinin kenarındaki kırışıklıklar (kaz ayakları) derindi. Dedem erken yaşta ölmüş, büyükannem iki oğlunu tek başına büyütmişti. Gençliğinde güzel olduğu her hâlden

belliydi ama anama kaynanalık etmekte üstüne yoktu. Anam ne yaparsa yapsın gözüne giremezdi. Hiçbir şeyini beğenmez, sürekli babama şikâyet ederdi.

Anam ise tarlada, bahçede, koyunlara bakmaktan yorgun düşerdi. Biz çocuklarına fazla zaman ayıramazdı. Amcam yeni evlenmişti. Onun hanımı bize bakardı, anamız gibiydi. İlerleyen yıllarda da anamız gibi sevdik, saydık. Babaannemizin Türkçesi, Orta Asya Türkçesiydi. “Men gelirem, men giderem, balam.” diye konuşurdu. Ama anama çok kızardı. Babama sürekli şikâyet ederdi. Babam da bütün hıncını anamdan çıkartır, anamızı döverdi. Biz bir şey yapamazdık. Nasıl karışabiliriz? Saygısızlık olur diye korkardık. Ta ki biraz büyüyüp okula başlayana kadar...

Ben beş yaşındaydım. Ağabeyim benden iki yaş büyüktü. Onun okul çağı gelmişti. Okula yazıldı. Ben çok yaramazlık yaptığım için babam öğretmenden “Bu da gelsin, ağabeyi ile beraber gider gelirler. Karne vermezseniz de olur.” diye rica etmiş, anlaştılar. Ben de okula kayıtsız başladım. Ama dersleri dinliyor, evde çalışıyordum. Ödevlerimi yapıyordum. Sene sonu beni okula kaydederek ikinci sınıfa geçirdiler. Artık ben de talebe olmuştum. Teneffüslerde okul bahçesinde hep kavga ediyordum. Arkadaşlarım öğretmene şikâyet ediyorlardı. Öğretmenimiz elinde bir çubuk ile gezerdi. Çubuk dedimse yay gibi esnek, çelik gibi sert, yılğın ağacından yapılmış... Elindeki yılğın çubuğu ile bacaklarıma vururdu. Eve geldiğimde vurulan yerlerin kabardığını görür, öğretmene kin beslerdim.

Okul tatil olduğu zaman akrabamız Avo dayı bizim koyunlarla beraber diğer birkaç akrabamızın koyunlarına çobanlık yapardı. Sabah güneş doğmadan sürüyü alır, köyün kuzeyindeki dağlık bölgelere, meralara otlatmaya götürürdü. Akşam güneş batıp hava kararınca kadar dağlarda otlatırdı. Yazın okul kapanınca

bazen ben de onunla beraber giderdim, çok hoşuma giderdi. Yaramaz olduğum için elimde bir, bir buçuk metre uzunluğunda nacak¹ olurdu. Ben nacağın keskin kısmını toprağa batırarak çiğdem, domalan çıkartırdım. Çiğdemi toplar, deste hâlinde eve getirirdim. Anam çiğdemli pilav yapardı. Çok severek yedik. Domalan toprağın altında olurdu. Onu bulmak zordu. Toprağı incelerdim, kabaran bir yer ve üzerinde küçük yonca yaprağı gibi yeşil yaprak varsa nacak ile kazardım. Şansıma domalan varsa çiğdemi eve getirirdim. Şekil olarak patatese benzerdi. Çok değerli bir sebze idi. Sonradan öğrendiğim kadarı ile çarşıda, pazarda bayağı yüksek fiyata satılırmış.

Bazen de nacak ile yılan arardım. Yazın sıcağında yılanlar dağda ağaç olmadığı için büyük taşların, kayaların altına uyurlardı. Serin yerlerde yatarlardı. Bende nacak ile o taşların altını kurcalardım. Bulduğum yılanların kafalarına nacağın keskin tarafı ile bastırarak boyunlarını koparmak sureti ile öldürürdüm. Dedim ya, yaramaz olunca o iş bana oyun gibi gelirdi.

Çobanımız akrabamızı, Avo dayı derdik. Bir gün yine dağlarda, ağustos ayının sıcağında, elimdeki nacak ile taşların altını kurcalarken birden bir, bir buçuk metre uzunluğunda, benim sopamdan kalın, yaklaşık dört, beş cm çapında bir yılan gördüm. İlk defa bu kadar büyüğünü görmüştüm. Nacak ile boynuna bastırıyım derken yılanın başı havaya kalkarak beni kovalamaya başladı. Benim korkudan tüylerim diken diken oldu. Bağırıyorum:

“Avo dayı, yetiş!”

Avo dayı kırk, elli metre ilerde, onun elinde benim nacağın iki kat büyüklüğünde bir nacaklı sopa var. Bana “Bana doğru

¹ Sopaya geçirilmiş hâlde, 10-15 cm genişliğindeki ağız kısmı piramit biçiminde olan keskin demir parçası.

koş, çabuk!” diye bağırarak bana doğru koşmaya başladı. Yılan ile bir süre mücadele ettikten sonra güç de olsa yılanı öldürdü. Ama bana çok kızdı. Yapacak bir şeyim yoktu. Olanlar olmuştu. Enseme bir tokat patlatıp “Bir daha böyle yaramazlık yaparsan seni getirmem. Yılan seni sokacaktı. Ölseydin ben senin anana, babana ne diyecektim?” diye dakikalarca bağırıp durdu. Bu arada sert ve kızgın hâli ile bana “Çabuk biraz çalı çırpı topla. Ateş yakmalıyız.” dedi

Ben suçluluk duygusu ile alelacele bir sürü çalı çırpı toplayıp bir yere yığdım. Avo dayı gelip o çalıları tutuşturdu, ateşi yaktı. Çalılar çatır çutur yanmaya başladı. Ben de bu sıcak havada, bu ateşi ne için yaktı diye merak ediyordum. Avo dayı, öldürdüğü yılanı kuyruk kısmından tutup sallandırarak getirerek ateşin içine attı. Yılan isli bir duman ve keskin bir koku salarak yanmaya başladı. Yanıp kül oluncaya kadar başında bekledik. Sonra ateşin üzerini toprak ile kapatıp koyun sürüsünü toplamaya başladık.

İki tane Kangal cinsi köpeğimiz vardı. Onlar sürünün dağılmasını önler, sürüyü bir arada tutardı. Kış aylarında birkaç defa kurt sürüsü bizim koyunlara saldırmıştı. Köpeklerimiz, büyük mücadele sonunda sürü zarar görmeden beş kurdu püskürtmüştü.

Avo dayının sinirinin biraz yatıştığını görünce bana sorma cesareti geldi:

“Ya Avo dayı, yılanı neden yaktın?”

Avo dayı, her gün güneşin altında, sıcağın ortasında, kalmaktan kararmış yüzü ve kalın bıyıklarının altından beyaz dişlerini sıkıp sert bakışlarını bana yönlendirerek, “Onu yakmasaydık eşi mutlaka bizi bulur, sokar ve öldürürdü. Onun için yaktım. Eşi bizi bulamaz artık.” dedi. Bu benim için iyi bir deneyim olmuştu.

Ama ölen yılanın eşi bizi nasıl bulurdu, onun cevabını alamamıştım. Soramıyorum da “Bu nasıl olur?” diye. Sorsam da cevap vereceğini sanmıyordum. Çok sonra araştırdım. Yılan ölürken öldürene baktığı için yılanın gözünde öldürenin sureti kalırmış. Onu gören eşi aramaya başlar, bulursa sokarmış. Yılanların öcü korkunç olurmuş.

Babamın amcasının oğlu Vahap amca, köyümüzün imamıydı. Bilge bir kişiydi, herkes ona akıl danışırdı. Vahap amcanın kalabalık çocukları vardı. Kızlar ve erkekler... Oğlu Adil, benden dört, yaş büyük. Ben ilkokula yeni başlamıştım. O da Malatya’nın kazası, Akçadağ İlköğretim Okulunda okuyordu. Bazen hafta sonları köye gelirdi. Esmer, uzun boylu, yakışıklı, birisiydi. Bir gün bizim eve geldi. Oturduk, konuşuyoruz. Büyüğümüz olduğu için severek dinliyoruz. Üç kardeş etrafına toplanmıştık. Adil, hangi takımı tuttuğumuzu merak ediyormuş:

“Siz hangi takımı tutuyorsunuz?”

Üçümüz birden:

“Ne takımı?”

“Bakın çocuklar, üç büyük futbol takımı var. Bunlardan birisini tutarsanız hayatınız boyunca takip edersiniz.

Fenerbahçe, renkleri; sarı, lacivert.

Galatasaray, renkleri; sarı, kırmızı.

Beşiktaş, renkleri; siyah, beyaz.

Ben hemen atladım:

“Fenerbahçe.”

Diğer kardeşlerim, başka takımları seçtiler. Nereden bilecektim ki Fenerbahçe takımını seçerek başıma bela alacağımı? Bundan sonra gazete kâğıtları ve kese kâğıtlarını toplayarak sıkıştırıp

top yapar, maç oynardık. Benim takımımın ismi hep Fenerbahçe olmuştu. En büyük amacım büyüyünce Fenerbahçe’de futbol oynamaktı.

Temmuz ayının başından itibaren dut yemek için evimizin önündeki dut ağaçlarının başından inmezdim. Daldan dala geçip en uçtaki olgunlaşmış dutları bulur yerdim. Bir gün yine dutların başında daldan dala geçerken anlamadığım bir şekilde dallara çarpa çarpa aşağıya düştüm. Anam babam evde olmadığı için , bana baktı. Yerden kaldırmak istiyordu ama ben kalkamıyordum. Çenemin altı kanlar içinde kalmış. Bir dal parçası saplanmıştı. Ben onu çıkarmaya çalışırken bir parçası içeride kırılıp kaldı. Babamdan çok korktuğumuz için söylememe kararı aldık. Söylersem yaramazlık yaptım diye dayak yiyecektim. Söylemedik. Onlar zaten hava karardığında eve geliyorlardı. Fakat akşam doğru çenem şişmeye başladı. Babam görmesin diye onlar gelmeden yattım. Çarşafı üzerime çektim. Babamın “Ne oldu buna? Yaramazlık mı yaptı? Neden erken yattı?” diye sorduğunu duydum. Ağabeyim de “Bilmiyorum, yoruldu galiba. Uykusu geldi, yattı.” dedi.

Sabah onlar tarlaya gitti ama benim yüzüm şişmiş, gözüm kapanma noktasına gelmişti. Ayrıca yüzüm morarmıştı. Akşama kadar acılar içinde kıvranarak babamın gelmesini bekledik. Akşam babama mecburen gösterdik. Babam çok korktu:

“Ne oldu buna?”

Ağabeyim konuşmaya korkuyordu. Sustu. Babam kızarak tekrar sorunca cevap verdi:

“Dut ağacından düştü.”

Yapacak bir şey yoktu. O saatte şehre, doktora gitmemiz imkânsızdı. Araç yok. Ulaşım yok. Köyde sadece bir kamyon var. O da sabah erkenden, güneş doğmadan köy meydanında kalkıyor. Mecburen sabahı bekledik. Kamyonun kasasına bindik Şehirde işi olanlar kamyonu doldurmuştu. Şehirde satmak için götürülen koyun, keçi, tavuk, horozların arasında ayakta duruyorduk. Oturacak yer yoktu. Köyümüz ile şehir arası yaklaşık elli, altmış kilometreydi ama yollar bozuktu. Patika yol, taş, çukur olduğu için yavaş gidiyordu. Kamyon üç, dört saatte ancak şehre varıyordu. Her çukura girip çıktığında kamyon kasasındaki yolcularla birbirimize çarpıyorduk. Kamyon, ayran karıştırır gibi sallanıyordu. Birbirimize çarparak, bir yerlere tutunarak şehre geldik.

Doktora gitmek için para lazımdı. O da babam da yoktu. Kunderacılar Çarşısı'nda babamın tanıdığı Şükrü dayı diye bir ayak kabı tamircisi vardı. Kamyondan iner inmez ona gittik. Şükrü dayı yaşlanmıştı, altmışlı yaşlarındaydı. İri yuvarlak gözleri vardı. Başının üstünde neredeyse saç kalmamış, kalanlar da bembeyaz olmuştu. Gözlerinin beyazı hafif kızarmıştı. Kilolu, ton-ton bir amcaydı. Hoşbeş edip hatır sorduktan sonra. Şükrü dayı, “Hayrola ne oldu?” diye sordu.

Yüzüm şişmiş, iki gözüm morarmış, kapanma noktasında... :

“Doktora götüreceğim de para yok. Şu kadar para ver, harmanlar kalkacak, o zaman veririm.”

“Ya oğlum, bunun için doktora gitmeye gerek yok. Üstelik bir sürü para vereceksin.”

O arada babamla Şükrü dayı birbirlerine baktılar. Sessizce karar vermiş gibilerdi. Şükrü dayı bir de bana bakarak “Hallederiz.” dedi. Babam elimden tutup kendine doğru çekti. Şükrü dayı yüzümü, çenemin altını iyice inceledikten sonra “Sen hele şu

çocuğu sıkı bir şekilde tut. Aman bırakma ha.” diye tembihledi. Babam beni kucağına aldı. Sıkı bir şekilde tutuyordu. Şükrü dayı, falçatasını bilemeye başladı. Ben başıma gelecekleri o zaman anladım. Ama iş işten geçmişti. Babam beni kısıkvrak yakalamıştı. Avazım çıktığı kadar bağıırıyordum. En büyük küfürleri ediyordum. Kunduracılar Çarşısı inliyordu. Kalabalık “”diye Evet, resmen falçata boğazımın altına giriş yaptı. Ben bağırdıkça, “Oğlum korkma, aha bitti, bir şey kalmadı, acele etme.” gibi telkinlerde bulunuyordu. Ben bayılmak üzereyken Şükrü dayı büyük bir zafer kazanmış komutan edası ile çenemin altındaki dut ağacının parçasını çıkartıp bana ve babama göstererek, “Aha bak işte, bu yapmış.” dedi. Sanki ben bilmiyordum.

Bitmedi, yanaklarımın her iki tarafından bastırarak içerideki cerahati boşaltmak istiyorlardı. Bayağı temizlediler ama benim acım devam ediyordu. Bağırmaktan, çırpınmaktan bitkin düştüm. Şükrü dayı ayağa kalktı. Üzerindeki deri önlük bayağı kan olmuştu. Bir ibrik aldı. İbrikteki su ile önlüğünü temizledi. Ellerini yıkayıp yanıma geldi. Hafifçe yanağımı okşayarak, “İki güne kadar iyi olacaksın. Bir şeyin kalmaz.” dedi. Sigara tabakasında ki kaçak tütünden bir tutam alıp kestiği yere bastırdı. Ayrıca bir şey daha sürdü. Ne sürdü bilmiyorum. Bir bez ile çenemi kafamın üstünde bağladılar. Akşam kamyon ile köye döndük.

O günden bugüne çenemin altında şark çıbanı izi gibi iz kaldı. Her sakal tıraşı olduğumda orayı görüşüm bana acıyı hatırlatıyor.

Kış mevsimi yerin ilkbahara bırakmak üzere. Yağmurlu serin bir hava, karlar erimeye yüz tutmuş. Kuzular doğmaya başlamış. İlkbaharın geliş habercisi gibi. Evimizin ortasında kocaman bir

odun sobası gürül gürül yanıyor. Anam hedik² yapmış. Kardeşlerimle onu yiyoruz. Ben anama, “Ana ben ne zaman doğdum?” diye sorduğumda o da bana, “Ne bileyim oğlum, kuzular doğmuştu. Tam bu zamanlardı. Hiç hatırlatma bana, seni doğurduğum güne lanet olsun. Kıyametle geldin. Seni doğururken ölümden döndüm.” cevabını verirdi. “Yani bu dönemler mi?” dediğimde, “Evet, tam da bu zamanlardı.” derdi. Benim nüfus kâğıdımda 2 Nisan yazıyordu. Ama benden bir buçuk yaş küçük olan kardeşimi benim ikizim diye yazmışlar. Benimki 2 Nisan, kardeşiminki mayıs ayı. Bu nasıl ikiz oluyordu, anlamamıştım. Nüfus cüzdanları küçük bir defter gibi sekiz, on yapraklıydı.

Kış mevsiminde kar çok yağardı. Hatırlarım, köyde evimiz ile okul arası bir, bir buçuk kilometreydi. Dam boyu kar yağardı. Kış mevsimlerinde çocuklar o karda nasıl okula gidecek? Babalarımız karın içinden tünel açarak okula kadar tüneli tamamlamışlardı. Biz de o kar tünelinin içinde komşu çocukları ile beraber okula giderdik. Tünel iki kişinin yan yana gideceği genişlikte ve sanırım yaklaşık bir buçuk metre yükseklikteydi.

Anam toplam on bir çocuk, doğurmuş. Ben ailenin ikinci büyük çocuğuyum. Dört kardeşim ölmüştü; bazıları dört, beş yaşlarında, bazıları doğumdan birkaç gün sonra. Adı konmadan ölen de vardı. Doktor yok, ilaç yok. Beş erkek, iki kız hayatta kalmıştı. O dönem kız çocukları okula gönderilmezdi. Kız kardeşim de okula gönderilmedi. İlerleyen yıllarda bize hep kırıgın ve kızgın oldu. “Siz okudunuz, beni okutmadınız.” gibi sitem ederdi. Ama biz de çocuktuk. Bizim elimizden bir şey gelmezdi.

Babam çok otoriter birisiydi. Yanında konuşmak ne haddimize? Babamın amca oğlu Vahap amca köy camisinin imamıydı. Babamdan bir hayli yaşlıydı. Babam onu sever sayardı. Okuması

² Kaynatılmış buğday.

yazması vardı, askerde öğrenmişti. Ayrıca Arapça biliyor diye saygı duyardı. O ne derse, o olurdu. Ailenin kararlarını o verirdi, babam uygulardı. Bizlerin isimlerinden tutun kimin okula gideceği, kimin gitmeyeceği onun tavsiyesi ile kararlaştırılırdı. Kız kardeşimin okula gitmesini uygun bulmuyordu. Öğretmen Bayraktar May, defalarca geldi. Rica etti, “Yazık etmeyin, ileride pişman olmayın. Hiç olmazsa ilkokulu bitirsin.” demesine rağmen Vahap amca “Yok, olmaz. Evde kalsın, ev işlerinde anasına yardım eder.” derdi ama onun üç, dört kızı vardı. Hepsisi de okula gitmişti, ilkokulu bitiren ve okula devam eden kızları vardı.

İlkokula başlama hevesime gelince... Yaramaz, kavgacı bir çocuk olduğumu yazmıştım Evde kalıp yaramazlık yapacağıma babam köyün öğretmeni olan Bayraktar Bey’den rica etmiş, okula gitmeme ikna etmişti. Ben de ağabeyim ile birlikte okula gidip geliyordum. Kış mevsiminde okulun bahçesi karla dolu olduğu için bahçeye pek çıkamazdık. Kış mevsimi bitip karlar eridikten sonra okulda ve dışarıda yaramazlıklarına devam ederdim. Okula gitmek için tıraş olmalıydım. Köyün tek berberi vardı, o da seyyar berberdi. Bir tane tıraş makinası almıştı, bir de makası vardı. Onu arka cebine sokar, köyde gezerdi. İsteyeni hemen yol ortasında, bahçede, nerede ise orada tıraş ederdi.

Fakat makinesi iyi kesmezdi, saçlarımızı çekerdi. Canımız acıyınca kızardık. Bir gün babam çağırmıştı, berber bir dut ağacının altında beni yakaladı. Tıraş edecekti. Beş yaşlarındaydım, makine iyi kesmiyordu. Berber de acele edip makineyi çekince saçlarımı kesmekten ziyade yoldu. O can havli ile berbere küfürlerle beraber tekme, tokat vuruyordum. Ama acımadığı için berber gülüyor, benimle alay ediyordu. Kafamın yarısı tıraşlı yarısı tıraşsız kaçtım. Ertesi gün o durumda okula gittim. Arkadaşlarım bana bakıp kakhaha ile gülüyorlardı. Öğretmen de geldi:

“Nedir bu hâlin, berberden neden kaçtın? Bu hâlinle okula gelinir mi? Git, tıraş ol gel.”

Ben de öğretmene kafa tuttum:

“Sana ne öğretmenim? Kestirmeyeceğim.”

Öğretmenimiz Bayraktar May, “Gitmem” demeye kalmadan elindeki yılğın çubuğu ile bacaklarıma vurmaya başladı. Yılğın çubuğu da yay gibi esnek, çelik gibi sert, bir ağaçtır. Dere kenarlarında yetişir. Oradan üç dört tane yedekli sopa yaptırmıştı. Sonunda akşam eve gittim. Berber gelmiş, evde oturuyordu. Babamla beraber çay içiyorlardı. Kızgın ve kindar gözlerle berbere baktım:

“Bak acıtırsan senin ...”

“Amma da korkakmışsın ya, ben seni cesur bilirdim.” diye bana gaz vermişti. Tabi o hava ile, “Hadi gel kes, ama acıtmak yok. Senden mi korkacağım?” diye tavrımı belli etmiştim. Mecburen kazasız belasız tıraşı bitirdi. Yoksa ertesi gün yılğın çubuğu yeme korkusu vardı.

Bahar ayları çok güzel olurdu. Karlar erir, kar suları ışıldayarak akardı. Tepelerde eriyen kar sularından sonra nevrüz çiçekleri açardı. Çiğdemler yeşerirdi. Nevruzlar çok narin çiçeklerdi. Kökünden soğanı ile çıkartmazdık ki seneye tekrar çiçek açsınlar. Kopardığımız nevrüz çiçeklerini itina ile elimde desteler, sıkmadan eve getirirdim. Bardağın içine su doldurup nevrüzları içine koyardım. Bir gün daha canlı gibi kalırdı. Ertesi gün boşa gitmesin diye üzüler de olsa yerdim.

Kış mevsimini sevmezdim çünkü hareket alanım azalıyordu. Yaramazlık yapamıyordum. Kışlık elbise, ayakkabı yoktu. Ayakkabı olarak anamın ördüğü yün çorap ve kazak vardı. Dede-me yalvarırdım, “Dede, ne olur bana bir çarık yap.” diye.

Dedem bir gün beni çağırdı. Ben koşarak gittiğimde gözlerime inanmadım. Dedem nihayet çarık yapmıştı. Derinin kenarlarını deliyordun, o deliklerden kalın ip geçiriyordun, ayağını derinin ortasına koyup ipi gerdirip bağlayınca çarık oluyordu.

Ben sevinçten havalara zıplayarak kendimi dışarıya attım. Yerde sanırım otuz, kırk cm kar vardı. O gün benden mutlusu yoktu. Kış zamanı köyden dışarı çıkmak çok zordu. Herkes kışlık yiyeceklerini sonbaharda hazırlar, stoklardı. Başta yakacak hazırlanırdı. Kömür yoktu. Sobada tezek³ yakılırdı. Büyük koni biçiminde, yüksekliği iki, üç metre, genişliği ise dört, beş metre çapında olan “Loda” denilen yığınakta toplanır, kurutulurdu. Onu sobada yakarak ısınırdık.

Turşular, salçalar, kavurmalar, pekmezler yapılır, depolara konurdu. O dönem elektrik yoktu. Geceleri gaz lambaları ile aydınlanır, onun ışığında derslerimize çalışır, ödevlerimizi yapardık. Kış mevsimi köyde sıkıcı geçirdi. Ev içine hapsolmuş hissederdik. Baharın, yazın gelmesini dört gözle beklerdik. Köyün gençleri kış mevsiminde karın üzerinde kaçamayan, uçamayan tavşan ve keklik avına giderlerdi. Bazen bize yakaladıkları keklik verirlerdi. Ben de kafesin içinde beslerdim.

Yaz mevsimi çok sıcak olurdu. Tam karasal iklimin hâkim olduğu bir bölgeydi. Okul yoktu, boş gezip oyunlar kurardık. Köy meydanına gidip arkadaşlarımızla oynardık. Bir gün hiç tanımadığım, fötr şapkalı, kravatlı, şık giyimli birisi köyümüze geldi. Dikkatlice ona bakarken bizi çağırdı:

“Çocuklar, bakar mısınız?”

Koştuk yanına:

“Buyur amca?”

³ Yakıt olarak kullanılan kurutulmuş sığırdışkısı.

“Ben sizin yeni öğretmeninizim. Muhtarın evi neresidir? Beni muhtarın evine götürün.”

“Ben biliyorum, götüreyim amca.”

Misafir ile beraber muhtar amcanın evine gittik. O da evin bahçesinde oturuyordu. Muhtar amca bana “Sen bahçede biraz oyna. Ben seni sonra çağırırım.” dedi. Beni yanlarına almadılar. Ben biraz kızdım ama bahçede bekledim. Biraz sonra muhtar amca beni çağırdı:

“Hadi evladım, arkadaşlarını da al. Köyde ne kadar çocuk varsa okula toplayın. Yeni öğretmeninizle tanıştıracacağım.”

Ben hemen koştum arkadaşlara, haberi köyle paylaştık. Tüm öğrencileri okula topladık. Tek katlı, kerpiçten yapılmış okulumuzun genişçe bir bahçesi vardı. Bahçenin etrafı taş duvarla örülmüştü, yaklaşık bir metre yükseklikteydi. Sanırım benim boyum da o kadardı. Okulumuz tek salondtu. Beş sınıf aynı salondaydık. Sınıfta sıraların arasında bir metre kadar boşluk bırakılarak birden beşe kadar ayrılıyordu. Ben samimi olduğum arkadaşım Kamber ile pencerenin yanına oturdum. Camları açtık.

Bu arada misafirin, kendini öğretmen diye tanıtan adamın, büyükçe bir çantası vardı. Onu masanın üzerine koydu. İçindeki bazı eşyaları masanın üzerine yerleştiriyordu. Biz de onu izliyorduk. Ama şüphe ile izlemeye başladık. Çünkü gaz ocağını da masanın üzerine koydu. Muhtarın evinden getirmişti.

Şimdi gaz ocağı da nedir diye merak edeceksiniz. O zamanlar yeni çıkmıştı, uzay çağı teknolojisi gibi bakıyorduk. Her evde bulunmaz, zenginlerin evinde bulunurdu. Köyümüz hatırladığım kadarı ile altmış üç haneli bir köydü. Sanırım üç, dört evde vardı. Yıllar sonra biz de almıştık. Gaz ocağı, adı üstünde gaz yağı ile çalışıyordu. O zaman gaz yağı da bulunmaz ilaç gibiydi.

Yirmi beş, otuz cm çapında, on cm yükseklikte, yassı, pirinçten yapılmış bir deposu vardı. Üç ayaklı metal bir sehpa vardı. Kısa tarafı yere veya masa üstüne, üst tarafı da üzerine tencere koymaya uygundu, L şeklinde kıvrılmıştı. Ayrıca gaz doldurma kapağı vardı. Yaklaşık yarım litre civarında gaz yağını içine dolduruyordun. Ayrıca deponun içinde bir demir çubuk olurdu, beş altı mm kalınlığında, ucunda sarı pirinçten parmak oturacak gibi hafif oval bir pompası vardı. Pompayı çekip iterek gaz dolu deponun içine hava basıyordun. Sonra ateşleme vanasını açıp çakmak ile ateşi tutuşturunca ocak bir uğultu ile yanmaya başlıyordu. Üzerinde su kaynat, yemek pişir. Ocak vazifesi gördüğü ve gaz ile çalıştığı için doğal olarak “Gaz Ocağı” diyorduk.

Yeni öğretmen diye bildiğimiz misafir ve muhtar gaz ocağını yakmaya başlayınca ben durumdan şüphelendim. Camı açmıştık. Fakat muhtar “Çocuklar, camı kapatalım. Toz girmesin.” dediği için kapatmıştım. Ama gaz ocağını görünce, iğneler, ilaç kutuları masanın üzerine çıkınca yaramazlıkta sınır tanımayan ben, şüphelendim. Arkadaşıma, “Ula Kamber, bu adam öğretmen değil, iğneci. Ben kaçacağım.” dedim. Ama sınıfın orta yerinde camın dibindeydim Pencerenin yüksekliği hatırladığım kadarı ile elli, altmış cm kadardı. Camı açmaya çalışırken muhtar bağırdı: “Çocuklar camı kapatın!”

Ben hemen sıranın üzerine çıkıp pencereye yöneldim. Pencere yerden bir metre yüksekteydi. Hızla camdan aşağı atlayayım derken kafam pencerenin üst pervazına çarptı. Acıyla dışarıya, yere düştüm. Arkadaşım Kamber benden bir iki yaş büyüktü. O da arkamdan atladı. Kolumdan tutup ayağa kaldırdı:

“Koş, bahçe duvarından atlayalım, yakalamasınlar.”

O arada tepemden aşağı sıcak bir şeyin aktığını hissettim. Eli mi yanaklarıma götürüp baktığımda başım pencerenin pervazına çarpması ile yarılmış, kanlar akıyor. Hızlıca bahçenin taş duvarına koştuk. Ben tırmanırken arkadaşım duvarın üzerine benden önce çıkmıştı. Elimden tuttu, yukarı çekti. Duvardan atlayarak kaçmayı ve aşı olmaktan kurtulmayı başarmıştık. Küçük bir ıgneyi yememek için kafamı yarmıştım. Günlerce acı içinde kıvrandım. Kafamda o iz hâlâ durmaktadır.

Köydeki evimiz büyük bir bahçenin ortasında, tek katlı, kerpiç bir evdi. Önünde genişçe bir avlu, binaya bitişik verandası vardı. Çatı yoktu. Toprak “dam” dediğimiz, çamur ile saman karıştırılarak sıvanırdı. Yağmurlarda evin içine su geçmesin diye “Loğ” dediğimiz bir alet kullanırdık. Loğ; silindir şeklinde, bir metre boyunda, yaklaşık otuz, otuz beş cm çapında ağır bir taşıydı. İki ucu oyularak oraya V şeklinde bir çekme aparatı yapılırdı. Silindir şeklindeki ağır taşın oyulan iki ucuna aparat takılır, çektiğin zaman silindir taş (Loğ) döner ve nemli, samanlı toprağı sıkıştırarak yağmur suyunun aşağıya geçmesine izin vermezdi. Yaramaz olan benim, yağışlı havalarda asıl görevim oydu. Yoksa babamdan yiyeceğim dayağın haddi hesabı olmaz diye çekinirdim.

Evin sol tarafında geniş bir dut bahçemiz vardı. Birkaç tanesi bayağı yaşlıydı, kocaman gövdesi ve dalları vardı. Belki iki, üç metre çapında. Diğerleri daha genç ağaçlarla kaplıydı. Bahçenin zemini tamamen yemyeşil çimle kaplıydı. Temmuz ayı geldiğinde dutlar olgunlaşır, rüzgârın etkisi ile çimlerin üzerine düşerdi.

O zaman dört kardeşтик. En büyüğümüz yedi, sekiz; en küçüğümüz üç, dört yaşlarında. Anam ve babam sabah güneş doğmadan tarlaya buğday dermeye giderlerdi. Buğday sadece el ile

kesilirdi. Sağ elde orak, sol elin parmaklarına “Ellik” dediğimiz aparatlar takılarak buğdaylar kesilirdi (biçilirdi). Kesilenler desteler hâline getirilir, akşam toplanırdı. Bir yere yığılarak harman yapılırdı. Biçme işleminden sonra günlerce döven ile sürülürdü. Döven yaklaşık bir metre genişliğinde, iki metre uzunluğunda, burnu havaya kalkık biçimde, dört-beş santim kalınlığında tahta. Tahtanın altına çakmak taşı çakılırdı. Uçları keskindi.

Döveni kayışlarla atın boyunduruğuna bağlayıp dövenin üzerine çıkardık. Hem ağırlık yapar hem de atı yönlendirirdik. Buğday desteleri geniş bir daire içinde yere serilirdi. Döven, çakmak taşları aşağıda kalacak şekilde buğdayın üzerine konulurdu. Buğday saplarını keserek buğdayı taneler hâline getirirdi. Döveni çektikçe ağırlığımız ile buğdaylar küçük parçalar hâline gelirdi. Bu da saman durumuna getirinceye kadar üç dört gün sürerdi.

Döven işlemi bittikten sonra rüzgârın çıkmasını beklerdik. Rüzgâr olduğu gün harman savurmaya gidilirdi. “Yaba” denilen, ağaçtan yapılmış, ele benzeyen, beş parmaklı bir aparat vardı. Yaba ile ezilmiş buğdayın sapı ile tanesini birbirinden ayırmak için havaya savururduk. Saman hafif olduğu için rüzgârın etkisi ile ayrılarak biraz uzağa savrulurdu. Buğday, daha ağır olduğu için olduğu yere düşerek samandan ayrılırdı. Bu işlerin yapıldığı dönem bir aydan fazla sürerdi. Dolayısı ile ana ve baba sabah güneş doğmadan evden çıkar, karanlıkta eve yorgun dönerdi.

Çocuklar olarak sabahtan akşama kadar yere dökülen dutları el ile toplayıp yanımızdaki taslara koyardık. Taslar dolunca anamızın bıraktığı büyük bakır kazanın içine topladığımız dutları boşaltarak kazanı doldururduk. Akşam anam eve gelince güç bela o kazanı ocağın üzerine koyar, altına odun ateşi yakar,

saatler süren kaynatma işleminden sonra kazandakini süzerek bakır leğenlere koyardı. Güneşin altında bir iki gün bekleyen leğende dut şerbeti kıvamlı pekmez olurdu. Çok severdim. Su içmek için kullandığımız küçük bakır taslar vardı. Fakir evlerde bardak yoktu. Tas tas pekmez içerdim. Çoğunlukla gizli içerdim.

Aynı şerbet, pestil yapımında da kullanılırdı. Dut şerbeti kaynatılıp iyice kıvamlı, akıcı macun hâline geldikten sonra seksen, doksan cm genişliğinde dört, beş metre uzunluğunda beyaz bezlere, Amerikan bezi derler, serilirdi. Kıvamlı pekmez, bezin üzerinde zar gibi kalacak şekilde serildikten sonra güneşin altında kurumaya bırakılırdı. Kuruyunca bezden sıyrarak kâğıt inceliğinde, tabaka hâlinde bütün olarak çıkartılırdı. Daha sonra yapışmasın diye kat aralarına nişasta serpilerek mendil gibi katlanırdı. Pestil, kışlık yiyecek olarak ahşap sandıklara dizilirdi. Kış mevsimi gelince kuru yemişlerle beraber yenirdi. Hele ceviz ile çok güzel olurdu. Okullarda yerli malı haftasında çoğu öğrenci dut pestili getirirdi. Yanında değişik kuru yemişlerle yerli malı haftasını kutlardık. Âdeta bayramdı bizim için. En güzel elbiselerimizi giyinir, okula giderdik.

Çocukluğuma dair hatırladığım güzel şeylerin yanında üzüldüğüm şeyler de var. Doğduktan bir hafta, on gün sonra ölen kardeşimi mi, ismi konamadan ölen kardeşimi mi, hangisini sayayım? Köyde doktor yoktu. Her hastalananı doktora götüremezdin. Para yoktu, imkân yoktu. Nasıl götürürsün? Kaderi buymuş, diye geçirtilen acılarla büyümek, insanı katılaştırarak sert, duyarsız gibi yapıyordu. En çok üzüldüğüm şeylerden birisi de anamın günün çoğunu çalışarak geçirmesiydi. Uyumaya zamanı kalmazdı. İki, üç saat uyuyabiliyordu. Evin ekmeğini anam pişirirdi. Bunun için oduna ihtiyaç vardı. Ayrıca kış mevsiminde sobada yakacak oduna da ihtiyaç vardı. Çalı çırpı gibi yakacaklar

köyümüzün yedi, sekiz km uzağındaki dağlarda, tepelerdeki ormanlık alanda olurdu. Buraya anam ile beraber giderdik. Ormanın içinde kuru dalları toplar, saatlerce uğraşır, sonra evden götürdüğümüz halat ile bağlardık. Anam o kadar yolu sırtında odunları taşıyarak gelirdi. Birkaç yerde dinlenmek için mola verir, sonra yola devam ederdik. Bu olay her sene sekiz, on defa tekrarlanırdı.

Evimizin bahçesinde çoğunlukla dut ağaçları bulunurdu. Ama bir köşesinde incir ağacı vardı. Ağaçtan ziyade incir çalılığı diyebilirdik. Babam sürekli budadığı için kalın bir ağaç olamazdı. Bahçenin köşesine yayılmış, genişçe bir alanı kaplamıştı. Ağustos sonu, eylül başı gibi incirler sararıp olgunlaşmaya başlayınca kardeşlerimle beraber sabah kalkar kalkmaz incir ağacına koşar, sararmış olgunlaşmış incirleri toplar yerdik.

Köyde her evin en az bir tane köpeği vardı. Bunlar genelde çoban köpeği olurdu. Kangal köpeklerine çoban köpeği derdik. Çobanlar koyun keçi sürülerini otlatmaya çıktığı zaman en büyük yardımcılar, çoban köpekleriydi. Dağılan sürüyü toplar, kaçanların önünü keserek sürüye katardı. Kış mevsiminde sürülerin otlatıldığı dağlarda kurt sürüleri olurdu. Acıkınca sürülere saldırır, koyunları öldürürlerdi. Zaman zaman köyün içine kadar gelip koyunların konulduğu ağıllardan içeri girer, koyunları öldürüp yerlerdi. İşte bu kurtlar ile çoban köpekleri mücadele ederlerdi.

Kurtlar sürü hâlinde gezer ve saldırırlardı. En az dört, beş kurt beraber gezerdi. Zaman zaman çoban köpekleri ile kavgalarında köpeğin boğazında yakalayıp parçalar, öldürürlerdi. Kurtların saldırısından korumak için çoban köpeklerinin boyunlarına demirden yapılmış, çivi gibi ucu sivri metal parçaları monte edilmiş, beş, altı cm genişliğinde demir bilezik gibi bir tasma

köpeklerin boynuna takılırdı. Kolay çıkmasın diye kilitlenirdi. Köpeklere de ayrı bir güven verip daha heybetli görünmelerini sağlardı. Kurtlar, köpeğin boğazına saldıramazdı.

Bizim çoban köpeğimiz yoktu. Sadece orta boy, simsiyah bir köpeğimiz vardı. Evi bekler, yabancıları asla eve yaklaştırmazdı, ailemizin bir ferdi gibiydi. Adını Karabaş koymuştuk. Kaybolunca “Karabaş” diye çağırdığımızda nerede saklanmışsa koşarak çıkar gelirdi. Benim yanımda gezerdi. Köyde birisi ile tartışmaya başlasam hemen hırlamaya başlardı. “Karabaş saldır!” dedim mi karşı taraf kaçacak delik arardı.

Babam şehre taşınma kararı almıştı. Zaman zaman şehre giderek orada yaşayan akrabalarından veya tanıdıklardan fikir alırdı. Bu arada köyde dedikodular yayılmaya başlamıştı. Bizim şehre taşınacağımız söyleniyordu. Şehre giden çoğu kişiden orada yerleşen olmadı. Hepsi köye döndü. Beş, altı ailenin isimlerini söyleyerek pekiştirmeye çalışıyorlardı. “Siz de birkaç ay sonra dönersiniz.” diyenlere, ben kızarak “Görürsünüz, biz dönmeyeceğiz. Biz oraya yerleşiriz.” diyordum. O zaman üç erkek kardeş, bir de küçüğümüz olan kız kardeşimiz vardı. Ben “Üç kardeş ve babamız iş bulup çalışacağız. Birimiz simit satarız. Birimiz salatalık satarız. Diğerimiz tatlı satar. Ailemize bakarız.” diye susturmaya çalışırdım. Ama babam bizi çalıştırmak için şehre göçmüyordu. Babamın deyişiyle, okuyup adam olmamız için şehre taşınıyordu.

Yazın gece olup yatacağımız zaman damın üstündeki yer yataklarımızı anam sererdi. Biz de yatağın üzerine uzanıp gece gökyüzündeki yıldızları seyrederdik. Hava karardıkça gökyüzü yıldızlarla ıslıl ıslıl parlardı. Çoğunlukla Ay ışığının eşliğinde yıldızların kaydığını izlerdik. Her yıldız kaydığında bir kişinin öldüğünü sanırdık. Yaz aylarında gündüz çok sıcak, geceleri

serin olurdu. Hele ki damda... Sabaha karşı üşümek için yorganın altına girdik. Karasal iklimin hâkim olduğu bir bölgede yaşamanın getirdikleri olsa gerek.

Sabah uyanır uyanmaz incir ağacını ziyaret edip, olmuş incirleri toplayıp yerdim. Sonra da “Ne yapalım?” diye düşünmeye gerek yoktu. Yaramazlıkta sınır tanımıyordum. Y şeklinde lastik sapanım her zaman cebimde dururdu. Cebime fındıktan biraz büyük taşları doldurup kuş avına başlardım. İyi nişancı değildim. İki, üç kuşu vururdum. Daha sonraları dayım ava gittiğinde bana bir keklik getirmişti. Karlı havalarda keklikler fazla uçamaz, karın üzerine düşerlerdi. Dayım da yakaladığı bir kekliği bana getirdi. Dedem ona ince kamış çubuklardan kafes yaptı. Kekliği kafesin içinde beslemeye başladım. Yemini suyunu verir, onunla konuşurdum. Zaman zaman öterdi. Çok hoşuma gittiği için bazen ben de keklik gibi ötmeye çalışırdım.

Keklikle aramda güzel bir arkadaşlık kurulmuştu. Keklik sevgisinden olacak ki bir daha lastik sapanım ile kuş avlamadım.

Günler, aylar geçti. Bir gün okuldan eve geldim. Yemek yedikten sonra kekliğime baktım, yok. Kafes de yok, keklik de. Heyecan ile anama sordum. Anam kem küm etmeye başladı:

“Oğlum, yazık değil mi, hapsedmiştik. Ben de serbest bıraktım. Keklik uçtu gitti.”

Anama kızdım. Ağladım sızladım ama faydası yok. Akşam yemek saati geldiğinde yemekte en sevdiğim tereyağlı bulgur pilavı vardı. Yemeye başladım, tavuk eti zannettiğim etleri de yedim. Yemek bittikten bir süre sonra yediğim etin benim kekliğin eti olduğunu öğrendiğimde çok sinirlendim. Üzüldüm, ağladım. Yapacak bir şey yoktu artık. Günlerce kendime geledim. O olay, ilerleyen yaşamımda avcılar sevmememe neden oldu. Hatta tavuk eti sevmez oldum.

Bahar bitiyordu. Okullar tatil olmak üzereydi. Ben de ilkokul dördüncü sınıfa geçecektim. Babam şehirde, bahçe içinde bir ev tutmuştu. O zaman Malatya’da evler genellikle bahçe içindeydi. Tek katlı veya iki katlı kerpiçten yapılma evlerdi. Okullar tatil olunca şehre taşınacaktık. Ama köy evimiz, bahçemiz kalacaktı. Yazın şehirden köye gelip bağ bahçe, tarla işleri ile uğraşacaktık.

Havalar iyice ısınmaya başlamıştı. Her taraf yemyeşil çayır çimen olmuştu. Söğüt ağaçlarında yaprak belirtileri vardı, kayısılar çiçek açmıştı. Kayısı çiçekleri çok güzeldi. Kayısı dalları kızılsı, kahverengi olup yapraklar yeşilimtrak olurdu. Tam o zaman kayısı çiçekleri açardı. Kızıl kahve dallarda beyaz yapraklar, ortasında sarı tohum çanağı... Pamuk tarlası gibi olur kayısı bahçeleri. O dallardan “yapışkan” dediğimiz kayısı ağacının özü akardı. Bir süre sonra dalların üzerinde kurumaya başlayınca onları toplayıp birbirine yapıştırır, top hâline getirir, çoğunlukla zevkle yedik. Bir kısmıyla da okulda yırtılan defterlerimizi yapıştırır, kitaplarımızın kaplanmasında yapışkan olarak kullandık.

Kayısı, Malatya’mızın tarımdan sonraki en önemli gelir kaynağı olduğu için ağaçların bakımı, sulama ve ilaçlama işlemleri çok önemliydi. Bakımı herkes kendisi yapardı çünkü yıllardır yapıyorlardı. Nisan ayı gibi beyaz çiçekler dökülür, küçük kayısılar, çağlalar oluşurdu. Onların büyümesini canlı olarak izlemek, ayrı bir zevkti. Mayıs ayı sonuna doğru büyüyen kayısılar çağla dönemine girerdi. Onların çekirdeği henüz sertleşmediği için komple yedik, ama haziran başlarında çekirdeklerin kabuğu sertleşirdi. O zaman çekirdeğin üstündeki yeşil kısmı yedik. Hafif ekşimsi, sert ve sulu olduğu için fazla yenmezdi.

Temmuz ayı ortalarında kayısı olgunlaşır, kayısı hasadı başlardı. Köyde hummalı bir çalışma olurdu. Köylüler arasında imece usulü dediğimiz yardımlaşma vardı. İş olmayanlar, kayısı toplamak için komşularına yardıma giderlerdi. Kayııların yere düşüp parçalanmaması için geniş bezler açılır, her köşesinden bir kişi tutup bezi gerdirir, kayısı ağacının dalları güçlü birisi tarafından sallanarak kayııların bezin üzerine düşmesini sağlar. Toplanan kayıılar tahta kasalara konularak “islîm damı” dediğimiz kapalı bir odanın içine konur. Bu odanın içinde bir soba vardır. Sobanın odun doldurma ve yakma kapağı duvarın dışında, gövdesi odanın içinde bulunur. Sobanın üstünde derin ve geniş bir tepsi vardır. Bu tepsinin içine sarı toz hâlinde kükürt konulur. Oda kayısı kasaları ile iyice dolduktan sonra kapısı kapatılır. Hava almasın diye kapının kenarları önceden hazırlanan çamurla sıvanır. Sonra dışarıdan sobanın içine odun doldurulup yakılır.

Yaklaşık bir saat kadar yanan soba, üstündeki kükürdü önce sıvı sonra da duman hâline getirdiği için odanın içi kükürt dumanı ile kaplanır. Bu durumda iki, üç saat kadar kayıılar odada bekler, islîm olur. Daha sonra kapının çamurdan sıvası sökülüp kapı açılır. Odada biriken kükürt, kayııları altın sarısı renge getirmiştir. Kayııların sertliği gidip yumuşamıştır. Bir iki saat kapı açık bekledikten sonra kayıılar dışarı çıkartılıp kasalarda havalandırmaya bırakılır. Sonra temiz bezlerin üzerine serilerek güneşin altında kurumaya bırakılır. 40 derece ve üstündeki güneşin altında bekletilir. Kuruyunca depolara toplanır. Sonra da içindeki kayısı çekirdekleri çıkartılır. Yorucu ve uzun zaman alan bir işlemdir. Bütün kayıılar tek tek elden geçirilir. Çekirdekler ayrı bir depoya, kayıılar ayrı bir depoya alınır.

Satış için kayısılar tekrar tek tek el ile düzeltilir. Kırıksık, katlı, buruşmuş olanlar el ile yassılaştırılarak düzeltilip paketlere konulur. Ambalajlanarak satışa hazır hâle getirilirler. Bazen yeterli işçisi olmayanlar bu işle uğraşamadığında kayısıları daha ucuz fiyata toptancılara satarlar.

Okullar tatil oldu. Buğdaylar biçildi depolara konuldu. Fazlası buğday ofisine götürülerek satıldı. Malatya'ya göçmek için babam bütün hazırlıkları başlatmıştı. Bende büyük heyecan... Nihayet şehre taşınıyorduk. Yeni okul, yeni arkadaşlar... Heyecanla birlikte endişe de vardı. "Nasıl olacak, uyum sağlayabilecek miyiz?" diye düşünmekten uyuyamıyordum. Damdaki yatağa uzanmış, gökyüzünü seyrederek hayaller içinde uykuya dalıyordum.

Amcamlar daha önce şehre taşınmışlardı. Bahçe içinde bir ev kiralamışlardı. Babam şehre gittiği zaman amcamlarda kalır, ne ile ve nasıl geçinebiliriz diye araştırmalar yapardı. Asıl amacı bizim okuyabilmemizdi. Adam olmamız için şehre taşınıyordu. Babam her yaramazlığımızda bize kızarak, "Oğlum, derslerinize çalışın. Okuyun. Adam olun. Benim gibi bedeninizle çalışıp ırgat olmayın. Beyniniz ile çalışın." diye başlayan uzun nasihatlerde bulunurdu. Babamın korkusu diğer köylüler gibi şehirde tutunamayıp tekrar köye dönmekti. Bazı akrabalar babamı "Acele etme, evi satma, ne olur ne olmaz." diye ikna etmeye çalışsalar da babam "Tam da bunun için satıyorum. Evim burada olursa diğer komşularımız gibi en küçük sıkıntıda köye dönmek aklımda olmasın diye." dedi ve sattı. Babam bizim okumamız, şehirde kalıp köye dönmememiz için köprüleri yıkıp gemileri yakmıştı. Bu işin dönüşü yok, diyordu.

Köyde ananın ailesi, dayılar ve teyzeler vardı. Ayrıca babamın dayıları, amcalar ve diğerleri vardı. Ama babamın korkusu köye dönmek üzerineydi. Onun için köydeki evimizi bahçemizi satılığa çıkardı. Akrabalardan birisine sattı.

Nihayet o gün geldi çattı. Kamyon evin önüne geldi, eşyaları komşuların yardımı ile kamyonla taşıdık. Birkaç saat içinde bitirdik. Kamyon kasası dolmuştu. Ön tarafa, şoför mahalline⁴ iki kişi binebiliyordu. Anam ve babam kamyonun şoför mahalline binecek şehre gitti. Biz çocuklar, gece anamın ailesinde kaldık. Ertesi sabahki kamyon ile şehre gidecektik. O gün köpeğimiz karabaş endişeli, korkulu gözlerle bize bakarak sağa sola koşup, dolaşıp dururdu. Sanki başına gelecekleri öğrenmişti.

Sabah oldu. Anamın ailesi, karabaş ile beraber bizi kamyon şoförüne teslim etti. Kamyon hareket etti. Karabaş benim yanımda duruyordu. İki bir benimle göz göze geliyordu. Gözünün beyazları kızarmıştı, endişeli, üzgün hâli ile bakışıyorduk. Arada sırada okşuyordum, “Korkma karabaş, yeni evimize gidiyoruz.” diye köpeği teselli etmeye çalışıyordum. Nihayet şehre geldik. Babam bizi bekliyordu. Bizi aldı, bir faytona bindirdi. Kendisi de faytonu kullanmaya başladı. Ben de merak edip sordum:

“Baba, bu fayton kimin?”

Babam sevinçle ve gururlanarak:

“Bizim, oğlum. Yeni aldım. Bundan sonra faytonculuk yapacağım.”

Ben ve kardeşlerim çok sevinmiştik. O zamanlar taksi yaygın değildi. Koca şehirde dört, beş taksi vardı. Onlar da pavyon kadınlarını taşıyordu. Taksi işini faytonlar yapardı. Faytonlar her yaz sezonunda boyanır, süslenirdi. İki at çekerdi. Atlar için evin bahçesinde ahır vardı. Ayrıca köydeki iki ineğimizi de getirmiştik. Anam onlara iyi bakar, beslerdi. Elde ettiği süt ile evimizin yoğurt, tereyağı, peynirini anam yapardı.

⁴ Ağır vasıtaların önünde yer alan, şoförün ve yanındakilerin oturması için düzenlenmiş bölüm.

ŞEHRE TAŞINMA

Okulların açılmasına daha çok vardı. Biz de mahallemizi tanımaya başladık. Biz üç erkek kardeş olduğumuz için mahallede bize “üç kardeşler” diye hitap ederlerdi. Günler geçti, haftalar geçti. Bir gün sabah uyandığımızda Karabaş köpeğimizi evde bulamadık. Çevreyi aradık sorduk, yok. Aramaktan, ağlamaktan yoruldum. Birkaç gün sonra babam akşam eve geldiğinde Karabaş’ın köye döndüğünü, köydeki evimizin avlusunda yattığını söyledi. Biz de en azından yaşadığına sevinmiştik. Anamın ailesi ile evimiz çok yakındı. Onlar besleyip bakıyorlardı. Sonra ne oldu bilemiyorum.

Mahallemizde bizi seven olduğu gibi sevmeyen de vardı. Karşı komşumuzun da yaramaz, hırçın, kavgacı iki erkek çocuğu vardı. Birisi ağabeyimden daha büyüktü. Bizden üç, dört yaş büyüktü. İri yapılıydı. Biz ilkokulda iken o ortaokula gidiyordu. Zaman zaman bize saldırdı. Bir keresinde taş ile kafama vurmuştu. Aileler araya girdi. Ama geçimsizliğimiz uzun zaman devam etti. Onlar şehirde doğup büyümüştü. Ailelerinin maddi

durumu daha iyiydi. Geniş meyve bahçesinin içinde, güzel bir evleri vardı. Ama o aile bazı nedenlerden dolayı dağılıp gitti, mahalleyi terk ettiler.

Okullar başlayacaktı. Babam bizi (üç kardeşi) ilkokula yazdıracaktı. Eve yakın okul arıyorduk. Şeker fabrikası bizim mahallenin karşısındaydı. Şeker İlkokulu fabrika sınırları içindeydi. Fabrikanın alanı çok büyüktü. O zaman otomobil ile fabrikanın bir ucundan diğer ucuna yirmi beş, otuz dakikada ancak gidilir-di. Bu alanın tamamı tel örgülerle çevrilmişti. Değişik yerlerde bekçi kulübeleri ve nöbetçiler vardı. Yabancıların girmesine asla izin vermezlerdi.

Şeker İlkokulunun olduğu kapı vardı. Babam üçümüzü de aldı götürdü. Okulun olduğu bekçi kulübesine gittik (Nizamiye). Babam bekçilerle konuştu. Okula kayıt yaptıracağını söyledi. Bekçiler kapıda bizi biraz beklettiler. Sanırım okul yetkililerine sordular. Sonra babama tarif ettiler. Biz babamın yanında ürkek, sıkılgan bir şekilde yürüyorduk. Aynı zamanda çevreyi inceliyordum. Yollar Arnavut kaldırımından yapılmıştı. Ter-temiz, pırıl pırıl bir yoldu. Etrafı kır çiçekleri ile kaplanmıştı, ağaçlarla doluydu. Bahçenin ortasından ilerleyip okulun önüne geldik. Çok güzel, tek katlı bir binaydı. Görevli bizi kapıda karşıladı. Önce kapısında “Başöğretmen” yazılı bir odaya aldı. Benim heyecandan ayaklarım titriyordu. “Ben şimdi bu güzel okulda mı okuyacağım?” diye heyecanlıydım.

Güzel, geniş bir masa başında oturan, iri yapılı, çok şık giyimli, takım elbise ve kravatlı, saçları olmayan (kabak kafalı) başöğretmen, ayağa kalkıp yanımıza gelerek baba şefkati ile baş-larımızı okşayıp “Aman, bunlar üçüz mü?” diye babama sordu.

Babam şapkasını çıkarmış, iki eliyle göbek hizasında tutarak, biraz utanarak saygılı bir şekilde:

“Hayır efendim. Aralarında birer yaş fark var.”

Başöğretmenin sıcak davranışı beni biraz rahatlatmıştı. Babamla biraz konuştuktan sonra bir görevliyi çağırdı:

“Bu çocukları alın, kayıtlarını yapın, tekrar bana getirin.”

Babam ile beraber başka bir odaya girdik. Ben dördüncü sınıfa, küçük kardeşim üçünü sınıfa, ağabeyim de beşinci sınıfa kaydolduktan sonra babam ile beraber tekrar başöğretmenin odasına geldik. Ayakkabılarımız ve elbiselerimiz iyi değildi, eskiydi. Başöğretmen, kıyafetlerimiz hakkında babamdan bazı isteklerde bulundu. Hayırlı olsun deyip başarılar dileyerek bizi uğurladı.

Böyle güzel bir okulda okuyacağım için çok heyecanlıyım. Ancak mahallede durum pek iyi gitmiyordu. Değişik grupta arkadaşlık ve akrabalıklar vardı. Yeni geldiğimiz ve kimseyi tanımadığımız için mahallede bizi korkutup sindirmek istiyorlardı. Ağabeyim sakın mizaçlıydı, kavgacı birisi değildi. Küçük kardeşim zayıf, çelimsizdi. O da kavgacı değildi. Bu işler bana bakıyordu. Bizi sindirmek isteyenler, bunu kardeşlerime sataşarak yapıyorlardı.

Okullar henüz başlamamıştı. Üçümüz mahallede dolaşırken kendimizi bir grubun arasında bulduk. Biraz şaka sataşmaları, biraz hor görmeler olunca ben “Kardeşlerime karışmayın.” der gibi birilerini ittim. İçlerinden biri isminin Ali olduğunu sonradan öğrendim. Gülerек gelip ağzımın üzerine bir kafa attı. Beni yere düşürdü. Bir anda şaşkınlığım korkuya döndü. Ayağa kalktım. Ona karşı bir hareket yapmak istedim. Ama o tekrar gülerек gelip, “Üç kardeşler dediğiniz bunlar mı?” şeklinde alaycı bir şekilde konuşup gitti. Orada bulunanlar kahkaha ile gülüp bizi aşağıladılar.

Oradan ayrılıp eve dönünce ağabeyim, “Acıyor mu?” diye sordu. Ben de, “Evet, çok acıyor. Bakar mısın, dişim kırıldı mı?” dedim. Ağzımı açtım. Ağabeyim ile kardeşim baktı, “Yok, kırılma yok, hafif kanamış.” dediler. Bu tür olaylar bitmedi, sadece başlangıcı oldu. Benzer olaylar devam etti. Lakabı Kör Ramo olan Ramazan isimli birisi kardeşime saldırmak istemişti. O gün Ramo’yu tutmak, sakinleştirmek bana düştü. “Vuracağım, kıracağım. O kim oluyor?” diye saydırıyordu. Ben Ramo’yu tutarak sakinleştirmeye çalışıyordum. O günü kazasız belasız atlattık. Benzer olaylar oldukça içimden, “Şimdilik deftere yazıyorum. Bunların hesabını er ya da geç size soracağım.” diye kendi kendime kuruyordum.

Okullar açıldı. Okula gideceğiz fakat başöğretmenin istediği kıyafetlerimiz, ayakkabılarımız yok. Okula gitmek istemedik. Ancak babam ve anam illa, “Gideceksiniz. Şimdi paramız yok, sonra alacağız. Öğretmeninize böyle söyleyin.” dediler. Mecburen okulun yolunu tutup gittik. Üçümüzün de sınıfları ayırdı. Sınıfımın kapısına geldim. Gireyim mi, girmeyeyim mi diye tereddüt ile beklerken o heybetli başöğretmenimizin gürleyen sesini duydum:

“Hadi çocuğum sınıfına gir.”

O biraz uzaktaydı, gelinceye kadar kapıyı vurdum. İçeri girdim. İlk defa öğrencileri ve öğretmenimi gördüm. İsmimin Birsen Hanım olduğunu hatırladığım bayan öğretmenim beni karşıladı ve sordu:

“Ne istiyorsun çocuğum?”

Ben durdum, utangaç ve çekingenlik ve korku ile sağa sola bakıp:

“Öğretmenim, ben de bu sınıftayım.”

Bir anda kahkahalar başladı, sucuk gibi terledim. Kafamı önüme eğdim. Kimseye bakamıyordum. Tam o sırada imdadıma başöğretmenim yetişti.

“Hoca Hanım, bu çocuk yeni kayıt yaptırdı. Ama henüz önlük ve ayakkabısı yok. Bu hâli ile derse girsin.”

Başımı okşayarak sınıftan çıktı gitti. O gün başöğretmenin isminin Şevket Karakaş olduğunu öğrendim. Sonra da Malatya’mızın ileri gelen ailelerinden birisi olduğunu saygıyla öğrenmiştim. Öğretmenim oturmam için bana sıra gösterecekti fakat sıradakiler beni istemedikleri için toparlanıp oturmam için yer açmıyorlardı. Ben iyice utandım. Utandıkça terledim. Sonunda öğretmenim birisini biraz sertçe uyardı:

“Sen, yanaş bakayım. Arkadaşın yanına oturacak.”

Arkadaşım istemeyerek de olsa yanaştı. Oturmam için bana yer açtı. Ama hiç sevinmedi. Tam tersine bana aşağılayıcı bakıyordu. Beni mikropmuşum gibi karşıladı. Sonra ismini öğrendim, Hüseyin Çam. Hüseyin sonraları en iyi arkadaşım oldu. Teneffüslerde futbol oynardık. Hep beni kendi takımına alırdı. Ben de zamanla Hüseyin’i sevdim. O da benim gibi biraz hırçın ve kavgacıydı. Çok kavga ederdi, bilhassa okul çıkışında. Tel örgülerin dışına çıkınca Ankara asfaltı vardı. Yolu geçince de üçgen şeklinde çimenlik bahçe. Burası bizim kavga etme bahçemizdi. Kavga edecek kişiler anlaşır, orada kavga ederlerdi. O zamanın mertlik anlayışı teke tek kavgaydı. Üçüncü kişi kavgaya karışmazdı. Eğer karışırsa o zaman grup kavgası olurdu. Kaç kişi varsa birbirine girerdi. Üçgen, bizim kavga arenamız olmuştu.

Okulumuza zaman geçtikçe ısınmaya ve kişileri tanımaya başlamıştım. Bizim mahallenin yukarısındaki bir grup da bizim okuldaydı. Bunlardan Ali Albayrak isminde iyi bir arkadaşım

oldu. Kız kardeşi ile üçümüz aynı sınıftaydık. Yaşça sanırım benden bir, iki yaş daha büyüktü. Çünkü biraz daha büyük ve cüsseli görünüyordu. Bizim gruba sataşan olursa Ali müdahale ederdi. Dolayısıyla Ali hep hedefte olurdu. Genelde iki üç günde bir Ali ve rakipleri okul dağılınca üçgen bahçede buluşurdu. Karşı taraf ve biz bir çember oluşturur, kavgacıları ortaya alırdık. Genelde bizim grupta Ali olurdu. İki yıl boyunca ilkokul bitinceye kadar bu böyle devam etti. Bir defasında Karakavaklı bir rakip Ali'yi alt etmek üzereydi ki ben de kavgaya girince kavga grup kavgasına dönüştü. Genelde okul kulübesinde bekleyen bekçiler koşarak gelir, kavgayı ayırırlardı. Bekçilerin çoğu bizim mahallede otururlardı.

Başka bir gün Hüseyin bana birisi ile kavga edeceğini ama biraz korktuğunu, ondan bayağı büyük olduğunu söyledi. Kavga başlayınca bakarız, dedim. Hüseyin'in kavgada yaptığı bir hareket vardı. Genelde başarılı olurdu. Bu sefer de aynı hareketi yapmak için rakibinin yakasından tutup, kendi sırtı üzerine ani bir hareketle yere yatıp, iki ayağını rakibin karnına koyup üstünden takla attırmak istedi. Fakat rakip daha uzun boylu ve kilolu olunca başaramadı. Rakibin altında kalınca rakip, Hüseyin'i yumrukladı. Burnu kanadı. Tam o sırada kendimi tutamadım, kavgaya ben de girdim. Ortalık karıştı. En az on, on beş kişi birbirimize girdik. Her zamanki gibi bekçiler gelerek bizi ayırdı. Olaylar bununla kalmıyordu. Bir taraf yenilgiyi kabul edinceye kadar aralıklı tekrarlardı.

Nihayet babam önlük için ipliği boyalı, dört santim genişliğinde, gri, kırmızı çizgili, kalın bir kumaş almıştı. Terziye verildi, diktirecektik. Okuldaki kız ve erkeklerin önlükleri siyah renkti, beyaz kolalı yakalıklar vardı. Kızlarınki diz üstünde, erkeklerinki daha kısa, ceket boyu gibiydi.

Babam, anama “Çocukların dizleri üşümesin, ayak bileklerine kadar uzun olsun.” talimatı vermişti. Önlüklerimizi heyecan ile beklerken önlükler geldi, giyindik. Boyları neredeyse yerleri süpürüyordu. Renkleri siyah değil, çizgiliydi. Ertesi gün üçümüz de giyindik, okula gittik. Bizi gören kahkahayı basıyor, alay ediyordu. “Hacı önlüğü giymişsiniz, hacca mı gidiyorsunuz?” diyorlardı. Ben o gün okuldan kaçıp eve geldim. Kardeşlerim sınıftan çıkmamışlardı. O gün terziye anam ile beraber gidip önlüğün boyunu kısalttım. Ertesi gün tekrar okula gittim. Ama önlüğün rengi değişik diye yine bana gülüyorlardı. Öğretmenim teneffüste yanıma oturdu. Gönlümü almak istediğini sonra anladım. Önlüğümü tutarak, “Çok güzel kumaşmış, kim aldı bunu? Bir parça kaldıysa yarın bana getir. Ben de bu kumaştan alayım.” dedi.

Tamam öğretmenim, dedim. Sonra “Bakkallarda kumaş boyası var. Annene söyle, iki paket siyah kumaş boyası alsın. Hafta sonu önlüklerinizi siyah renge boyasın. Daha iyi olur. Kardeşlerinkini de boyasın. Olur mu?” diye tembihledi. Hafta sonu anam ve komşular hep birlikte üçümüzün de önlüğünü siyah renge boyadılar. Tam siyah olmasa da en azından daha iyi oldu. Sonra rahatlıkla okula gitmeye başladım.

Derslerim iyi olmasa da okulu, arkadaşlarımı sevmeye başladım. Dışarıda buluşup oyunlar oynardık. Futbol maçlarına beni de çağırırlardı. Ama arkadaşlarımdan çoğunun futbol oynamak için özel ayakkabıları vardı. Benim yoktu. Günlük giyindiğim, tek ayakkabım vardı. Genellikle fakir ve köylülerin giyindiği, “Ankara lastiği” diye bilinen, plastik siyah ayakkabıydı. Futbol oynarken ani hareketlerimden dolayı sık sık arkası yırtılırdı. Babam da buna çok kızardı. Kundura tamircisi Şükrü dayıya götürür, yapıştırır getirirdi. Her seferinde “Dikkat et, yırtılmasın.”

diye ikaz ederdi. Benim top oynamamı kıskanan küçük kardeşim Süleyman, hep babama şikâyet ederdi. “Top oynadığı için ayak-kabısı çabuk yırtılıyor. Bak benimki neden yırtılmıyor?” derdi. Ben de ona zaman zaman kızar ve vururdum. Ama acıtmayacak şekilde vurmama rağmen ağlayarak “Babama söyleyeceğim.” diye tehdit etmeye devam ederdi. Bu kardeşimle hiç anlaşamadık.

Günler ayları, aylar da yılları kovaladı. İlkokul bitirme sınavları geldi çattı. Sene içinde aldığın not ne olursa olsun sene sonu bitirme imtihanında geçerli not almalıydıysan sınıfta kalırdın.

Okullar tatile girdi, ilkokulu bitirme sınavı da pazartesi günü olacaktı. Yıl, 1960. Pazartesi sabah erkenden önlüğümü giyindim, heyecan ile okula gittim. Beşinci sınıftaki öğretmenimiz Mustafa Karaaslan’dı. Sıralarımıza oturduk. Öğretmenimiz, bir konuşma yaparak bizlere başarılar diledi:

“Bakın çocuklar, bu okulu bitiriyorsunuz, ileride hepinizi çok iyi yerlerde görmek beni çok mutlu eder. Asker, öğretmen, doktor mühendis olacaksınız.” gibi bir konuşma yaparken tam o sırada kapı vuruldu. Anında açıldı. Başöğretmenimiz kapıdan eğilerek, “Hocam, biraz, gelir misiniz?” dedi. Başöğretmenimiz şefkatli, iri yapılı, beyaz tenliydi. Saçları olmadığı ve her sabah sakal tıraşı olduğu için kıpkırmızı bir yüzü vardı, tepesine kadar kızarmıştı. Korku ile karışık heyecanlıydı. Kapıyı kapatıp dışarıda bir süre konuştular. Biz de merak içinde beklemeye başladık.

Biraz sonra sınıf öğretmenimiz Mustafa Karaaslan içeri girdi. Öğretmenimiz esmer, hafif dalgalı saçlı, orta boylu, birisiydi. O esmer öğretmenimizin yüzü kireç gibi bembeyaz olmuştu. Biraz durakladı. Sınıfın içinde birkaç adım telaşla attı. Sonra “Çocuklar...” diye söze başladı:

“İmtihanınız iptal oldu. Şimdi herkes evlerine gitsin. Dışarıda ve yollarda oyalanmayın.”

Bana bakarak, “Kenar mahalleden gelen çocuklar, siz de yola çıktığınızda askerî arabalar göreceksiniz. Sakın taş falan atmayın. Hiçbir şey söylemeden yolun kenarından hızla evlerinize gidin.”

Ben duramadım, merak edip sordum:

“Öğretmenim, ne oldu?”

Öğretmenimiz yine heyecanlıydı, duraklayarak, “İhtilal oldu.” dedi. İhtilal ne öğretmenim, demeye kalmadan cevapladı:

“Hükûmet yıkıldı. İdareyi asker devraldı. Daha fazla bir şey sormadan sınıfı terk edin. Acele evlerinize gidin.” diye talimat verdi ve ekledi: “Durum düzelince biz size haber veririz.”

Biz de imtihanın iptal edildiğine çok sevinmiştik. Ama “İhtilal ne?” diye merak içindeydik. Eve gitmek için nizamiye kapısından Ankara asfaltına çıktık. Bir de ne görelim? Konvoy hâlinde askerî araçlar sırayla geçiyor. İçlerinde silahlı askerler var. Biz, kenar mahalleden gelen on beş, yirmi kişilik bir grubuz. Çocuklar olarak asker ağabeyleri alkışlamaya başladık. Yürürken İstiklal Marşı söyleyerek askerî araçların yanında bir süre yürüyüp eve geldik.

Ertesi gün okulun hademesi bize geldi. Bana “Arkadaşlarına haber ver, yarın sabah okula gelin, imtihanlarınız devam edecek.” dedi. Ben hemen bizim mahalleyi dolaşıp arkadaşlarıma haber verdim. Ertesi sabah başlayan ilkokul mezuniyet imtihanlarımız bir haftada bitti.

İmtihanlar bitti. Sonuç olarak ilkokul mezuniyet imtihanını vererek ilkokulu bitirmiştik.

Fakir, eğitimsiz bir ailem olduğu için bir an önce devlet memuru olup maaşa bağlanayım, hayatım kurtulsun istiyordum. Akçadağ Öğretmen Okulu sınavlarına yazıldım. Sınav günü gelmişti. Ticaret Lisesinde yazılı imtihan olacaktık. İmtihana girdik, soruların çoğu zordu. Bildiklerimi yaptım. Diğerleri ile biraz uğraştım. Sonuçlarından emin değildim. Süre dolunca çıktık. Okulun bahçesinde akrabamız ve komşumuz olan öğretmen Osman ağabey, imtihandan çıkan öğrencilerini yanına çağırarak soruları kontrol ediyordu. Kaç doğru, kaç yanlış var bakıp ona göre puanlama yapıyordu. Akrabamız diye ben de yanına gittim. Başında sıramı bekliyordum. Bana “Nasıl geçti?” diye sorsun istiyordum ama o hiç benimle ilgilenmedi. Çekip gitmişti. “Akrabamız benim ile neden ilgilenmedi?” diye

Yaz tatili başladı. Kayısılar olmaya başlayınca ben de kayısı bahçelerinde günlük yevmiye ile işe başladım. Aldığım parayı anama veriyordum. Ortaokula gideceğim diye elbise, ayakkabı parası biriktirmem lazımdı.

Çok hareketli ve korkusuzdum. Kayısı ağaçlarının en uç noktalarına kadar tırmanıp, elimdeki sopa ile kayısı dallarına vurarak kayısıları aşağıya döküyordum.

Ben artık maaşlı kayısı işçisi olmuştum. Bu işlem haziran sonunda başlar, ağustos sonuna kadar devam ederdi. Yaz tatilinde çalışarak biriktirdiğim para ile iki takım elbise, iki gömlek ve ayakkabı alabiliyordum. Babama yük olmaktan kurtulmuştum. Param bittiğinde sadece okul harçlığımı babamdan alırdım.

Okulumuzun hademesi evimize geldi:

“Başöğretmen seni okula çağırıyor.”

“Ne oldu? Ne için çağırıyor?”

“Bilmiyorum. Gidersek öğrenirsin.”

Acele olarak evden çıkıp endişe ve korku içinde okula doğru gidiyorduk. Ama başöğretmen bizi seviyordu. Kötülük için çağırmadığını umut ederek okula geldik. Başöğretmeni görünce heyecandan kalbim hızlı hızlı atmaya başladı. Fakat başöğretmemizin gözü sevinçten parlamıştı:

“Gel bakalım. Aferin sana, tebrik ederim.”

“Öğretmenim, ne oldu?”

“Öğretmen Okulunun imtihanını kazanmışsın. Ama adresini bulamamışlar, okula getirdiler.”

“Teşekkür ederim öğretmenim.”

Evrakı alıp, başöğretmenimin elini öperek çıktım. Koşarak eve geldim. Evde kardeşlerim vardı. Anam ve babam isteydi. Akşam geleceklerdi. Kardeşlerim çok sevindi. Ben de heyecan ile akşamı bekledim. Önce anam geldi. Çok sevindi. Beni kucaklayıp yanaklarımdan öperek

“Sağ ol oğlum.” dedi.

Akşam babam geldi, o da sevindi. Bizim düşünmediğimizi babam sordu.

“Sözlü imtihan ne zamanmış? Eyvah! İki gün sonra. Zaman kalmamış.”

Anama dönüp “Çocuğun giysilerini yıka. Temiz elbise ile gidelim.” dedi.

“Olur. Hemen yıkıyorum.” diyen anam pantolon ve gömleğini yıkadı, hazırladı. Biz sabah gidip, akşama kadar imtihana girip döneriz diye düşünüyorduk. Öğretmen Okulu evimize altmış, yetmiş km uzaklıktaydı. Ama otobüs bulmak, oraya gitmek en az üç, dört saat sürüyordu. Fakat okula gittiğimizde okulun bahçesi çok kalabalıktı. Bir öğrencinin yanında en az bir iki yakını vardı.

Okulun camına asılı listeye bakmak için kalabalığı yararlanarak ilerlemeye çalışıyordum. Sıcak hava ile insanların ter kokusundan bunaldım. Ama epeyce uğraştan sonra listenin asılı olduğu camın önüne gelmişim. Adımı arıyordum. Sonunda dördüncü sayfanın en altında ismimi buldum. Babam kalabalıktan uzaktaydı. Aynı zorlukla kalabalığın arasında sıyrılarak babamın yanına geldim:

“Baba, dördüncü sayfanın en alt sırasında, yüz doksan dördüncü sıradayım.”

“Acaba kaç günde bize sıra gelir?”

“Bilmem ki, en az dört gün sonra.”

Sözlü imtihan tek yerde yapılıyordu. İçeri giren bir kişi yarım saatten aşağı çıkmıyordu. Sabah 09.00’da başlıyor. 12.00-13.30 arası yemek molası veriliyor, 17.00’de paydos ediliyordu. Yani bir günde en fazla 20 kişi imtihana girebiliyordu. Babam ile “Ne yapalım?” diye konuşuyorduk. Eve gidip iki, üç gün sonra gelsek imtihanı kaçırma ihtimalimiz vardı. Bunun korkusu ile orada kalmak zorundaydık. Yatmak için otel yoktu. Olsa bile otele verecek paramız yoktu. Yaz günü hava sıcaktı, çoğu insan ağaçların altında yatıyordu. Akrabası olanlar gidiyordu. Babam ileride bir buğday harman yığını gördü. Oraya gittik:

“Bu sapların içinde yatarız. Gece soğuk olur, üşümez.” dedi.

“Tamam, olur.”

Acıktık. Babam “Köyün içine gideyim. Bakkal bulursam biraz ekmek alayım. Sen burada bekle.” diyerek gitti. Sanırım uzun bir zaman geçmişti. Elinde bir somun ekmek ve biraz da üzümle döndü. Yedikten sonra hava kararmaya başlamıştı. Sapların içine girip uyuduk. Sabah erken kalkmıştık. Ayrıca saatlerce ayakta beklemiştik. Kalkıp doğru okulun bahçesine gittik. Çeşmede elimizi, yüzümüzü yıkayıp su içerek kendimize geldik. Her tarafımız

sap saman içindeydi. Onları temizledik. İmtihana girenlere neler soruyorlar diye öğrenmek için imtihandan çıkanların etrafına toplanıyorduk.

Her gün üzüm ekmek yemekten bitkin düşmüştüm. Midem bozulmuştu. Okulun tuvaletinden çıkamıyordum. Aynı tempo ile üçüncü gün bitti. Bana sıra gelmişti. Hâlsizlik, yorgunluktan hastalanmıştım. Babam üzülmüyordu, “Ha gayret oğlum, az kaldı, sabret.” diyerek bana moral vermeye çalışıyordu

Sapların içinde sıcakta uyumaktan terden leş gibi kokmaya başlamıştım. Yapacak bir şey yoktu. Ya imtihanı iptal etmeliydim ya da bekleyip imtihana girecektim. Nihayet sıra bana geldi. Adımı okudular. İçeri girdim. Sınıfta beş öğretmen vardı. “Kendini bize tanıt.” dediler. Tanıttıktan sonra sorular başladı. Ama ben çok kötüydüm. Midem bulanıyordu, başım ağrıyordu. Ben bir an önce imtihan bitsin de eve gideyim diye bekliyordum. Soruların bazılarını yaptım. Fakat havuz problemi sordular. Onda zorlandım. Yapamıyordum. Öğretmenlerin içinde birisi bana yardım etmeye çalışsa da yapamadım. Yarım saatten fazla kaldım. Sonra çıktım. Doğru tuvalete koştum. Çıktığımda babam tuvaletin kapısında beni bekliyordu:

“Oğlum. Nasıl geçti imtihanın? İyi mi?”

“Baba, biraz zorlandım. Biliyorsun, midem bozuktu. Bir an önce tuvalete gitmeliydim.”

“Hayırlısı olsun. İnşallah emeğin boşa gitmez.”

Eve gitmek için araba bulmamız kolay değildi. Otobüs bulmak için uzunca bir yol yürüyüp, Ankara yoluna çıkarak araba bekledik. Gelen ilk otobüse binip eve geldik. İki, üç gün hasta yattım. Sonra iyileşip kalktım. İşe gidip gelmeye başladım.

Öğretmen Okulunu kazanamamıştım. Bir hayalim daha suya düşmüştü. Bir an önce hayata atılıp para kazanma arzusu başka zamana kaldı.

Bu ara köyümüzün imamı, babamın amca oğlu Vahap amca bizi çok sık ziyaret etmeye başlamıştı. Neredeyse her hafta sonu bizdeydi. Babamla odaya kapanır, kapıyı kapatır, saatlerce konuşurlardı. Ben başta Vahap amcanın sık sık bize gelmesine anlam veremedim. Okulların açılmasına birkaç gün vardı. Babam ve anam akşamdan hazırlık yapmışlardı. Sabah köye gidecektik. “Akşam dönemeyiz, ertesi sabah geliriz.” dediler ve sabah gittiler. Bir gün kalıp ertesi gün geldiler. Ben dışarıdaydım, geldiğimde ağabeyim evdeydi. Gergin bir hava vardı. Babam bir köşeye oturmuştu. Anam yanında. Ağabeyim karşılarında oturuyor. Biraz bekledim. “Ne oldu, bir şey mi var? Neden sus pus oldunuz?” dedim. Ama kimseden ses çıkmıyordu. Baktım olacak gibi değil, ben alt kata indim. Bahçede biraz oyalandım. Sonra top oynamak için arkadaşlarım çağırdı. Evimizden yaklaşık iki yüz metre ileride şeker fabrikasının futbol stadyumu vardı. Genelde burada geç saatlere kadar top oynardık.

Ertesi gün uyandık. Anamın ev işlerine yardım ettim. Kahvaltı yaparken anam “Oğlum, hele dur. Sana bir şey getireceğim.” dedi, kalktı. Biraz sonra odaya elinde küçük bir bohçayla geldi. Önüme koydu. “Bu nedir?” diye bakıyordum. Beyaz eşarp, kenarları kanaviçe dediğimiz renkli ipliklerle işlemeli, katlanmış. İçinde bir şeyler var. Kabarıkça duruyor. Anama sordum. “Bu nedir? Bana niye veriyorsun?” Anam bohçayı açtı, içinde birkaç bezden bir şeyler, ayrıca kırmızı bir küçük kutu var. Anam kutuyu bana uzattı.

“Al oğlum, bu senin.”

Ben de merak edip kutuyu açtığımda sarı altın yüzük gördüm. “Aaaa, ne güzelmış kimin bu?” diye sorduğumda. Anam biraz duraksadı. Tereddüt ederek sağına soluna baktı:

“Bu senin oğlum. Al, kaybetme.”

Ben şaka yapıyor sandım. “Bana ne ya, ben bunu ne yapayım?” dedikten sonra kutuyu anamın kucağına atıp gittim.

Akşam babam eve geldi. Yemekler yendi. Evde yine gerginlik hâkimdi. Babam yan odaya beni çağırdı. Arkamdan anam da geldi. Babam “Kapıyı kapat, otur şuraya.” dedi. Kem küm ederek bir şeyler Anlatmaya çalışıyor, bocalıyordu. Anama dönerek,

“Hanım sen şu bohçayı getir bakayım.” dedi.

Anam bohçayı diğer odada alıp getirdi. Babamın önüne koydu.

Babam yüzüğü çıkardı bana uzattı.

“Bu yüzük senin.”

“Ben ne yapacağım ki bu yüzüğü?” diye sordum.

“Bak oğlum, Vahap amcanızın kızları var. Vahap amcanız sevdiğim, saydığım birisi. Bize gidip gelmesi, kızlarından birini sizden birine almamızı istediğindendi. ‘Kızlarımız yabancıya gitmesin, mallar dağılmasın. Akrabalığımız pekişsin.’ dedi. Biz de gittik, nişanı yaptık. Bu da senin yüzüğün.”

Ben ilkokulu yeni bitirmiştım. Tam on yaşındaydım. Evlilik, nişan, nişan yüzüğü ne demekti, idrak edemiyordum. “Ağabeyim var, benden büyük. Ona takın, ben bu yüzüğü almam.” diye ısrar ediyordum. Anam da babam hem suçlu olduklarını hem de haksızlık yaptıklarını düşündükleri için bana sert davranmıyorlardı. Babam “Tamam oğlum ama ağabeyin de istemedi. Ben

okuyacağım, diyor.” dedi. Bir süre sessizlik olduktan sonra “Ben de okuyacağım. O paraları anama boşuna mı verdim? Okul elbisesi alacağım.” diye ısrar ettim.

Babamın ve anamın yüzündeki pişmanlık ve çaresizliği gördükçe ben iyice ısrar ettim. “Ben kabul etmiyorum. Geri götürün verin.” dedim. Kalkıp odadan dışarı çıktım. Bir süre sonra uyudum. Ertesi gün bahçelerde oynuyorum. Birkaç gün sonra mahalle arkadaşlarım “Nişanlanmışsın, bu yaşta evlenilir mi?” diye sorunca çok sinirlendim. “Ne nişanı, yok böyle bir şey.” desem de inandıramıyorum. Eve hışım ile gelip anama bağırdım:

“Bütün mahalle benimle dalga geçiyor. Ben istemiyorum. İade edin diyorum.”

Anam cevap veremiyor, arkasını dönüp bende uzaklaşıyordu. Akşam babam geldi. Aynı tartışmalar sürdü. Sonra babam, anama “Tamam, şimdi kalsın. Bir süre sonra gider, münasip bir lisan ile Vahap amcaya durumu anlatırız.” dedi. Beni sakinleştirmek için konuşup durdular.

Köye gitmeyi, bahçede tarlada iş yapmayı severken bu olaydan sonra köyü istemez oldum. İçimden gitmek gelmiyordu. Okula kayıt yaptırmak için paraları babama verdim. Babam bir iki gün sonra takım elbise için elinde lacivert, koyu gri olmak üzere iki ayrı renkte kumaş ile gelmişti. Beyaz, kendinden baklava dilimi deseni gömleklik kumaş da getirdi. Daha önce anam araştırmıştı. Gömlekleri diktirmek için bayan bir terzi bulmuştu. Ertesi gün anam ile beraber gömlekleri diktirmek için onun evine gittik. Ölçüleri aldı. İki gömlek dikecekti. Üç gün sonra gelin alın, dedi. Bu arada, takım elbiselik kumaşı da şehirde babamın tanıdığı bir terziye verdik. O da “Bir hafta sonra gelip alırsınız.” dedi.

Elbiseler dikildi. Gömlekler geldi. Sıra kravat ve ayakkabıları almaya geldi. O zaman naylon kravatlar vardı. Çok ucuzdu. Boyuna geçirmek için üçgen şeklinde lastiğe bağlanmış, otuz, kırk cm uzunluğunda iki tane de kravat aldık. Güzel bir çift deri ayakkabı aldım. Okula kayıt için hazırdım. Babam ertesi sabah beni alıp ağabeyimin okuduğu Sümer Ortaokuluna kayıt işlemlerimi yaptırdı. Mutlu bir şekilde eve döndük.

Okulun açılmasını sabırsızlık ile bekliyordum. Bu arada şeker fabrikasının stadyumunda futbol oynamaya devam ediyordum. Şeker fabrikasının futbol takımı vardı. Bazen adam eksik olursa beni de takıma alıyorlardı. Zevkle, heyecanla oynuyordum. Ağabeylerim bana yardımcı oluyorlardı. Bazen şakalaşıyorlardı. Ağabeylerimden birisine çalım atıp geçersen veya onun ayağındaki topu alıp gidersem benimle şakalaşıp diğeri ile “Bir karış çocuktan çalım yedin, .” diye alay ediyorlardı. Stadyumun yan tarafında kapalı spor salonu vardı. Futbol olmadığı zaman oraya gidip güreşçileri seyreder, benden büyüklerle güreş antrenmanı yapardım. Sporun her türlüünü seviyordum. Ama futbol benim için çok önemliydi.

Bu arada mahalleye geleli iki sene olmuştu. Herkesi tanımıştım. İlk geldiğimizde bize saldıranlarda intikam almak için can atıyordum. Mahallede çoğunun lakabı vardı: Gıllık Mustafa, Kör Rammo, Şorikli Ramazan, Çingen Hayri, Ayı Battal...

Kör Rammo bana ve kardeşlerime çok çekti. Kavgaya etmek için fırsat kolluyordum. Şeker fabrikasının top sahasında mahalleliler ile kendi aramızda maç yapıyoruz. Özellikle kör Rammo'yu rakip takıma düşürdüm. Yaşça benden iki yaş kadar büyüktü. Beden olarak da benden büyüktü. Maç sırasında bir, iki faul yaptım. Bana gelmesini bekliyordum. Bir keresinde arkadan çelmeyi takınca yüz üstü yere düşerek süründü. Sahalar o zaman

kum ve toprak olduğu için eli ve dizleri kumdan sıyrıldı. Hafif kan çıktığını gördüm. Kalkar kalkmaz küfür ederek bana doğru koşmaya başladı. Ulan ben senin, diyerek hışımla bana doğru koşuyordu.

Benim süs bıçağı koleksiyonum vardı. Ayrıca cebimde devamlı tırnak makası taşırdım. Bana küfür ederek geldiğini görünce tırnak makasını elimin içine aldım. Yaklaşınca tırnak makası ile ağzının üzerine bir yumruk attım, bu yere düştü. Dudağı yarılmış, kanıyordu. Yerde iken tekrar vurmaya başladım. Arkadaşlar araya girerek bizi ayırdılar.

Kör Rammo bu olaydan sonra hiçbir zaman karşıma çıkmadı. Oyun oynamak için aramıza gelmedi. Mahalleyi terk etmişti. Bir efsane böyle sonlanmış oldu. Baskı yapan diğerleriyle de bu şekilde hesaplaştım. Kimsede intikamımı bırakmadım. Sadece bana kafa atan Ali ile kavga etmedik. Benimle çok samimi olmuştu. Biz kardeşiz, diyordu.

Mahallede ve çevre mahallede adımız “Belalı Üç Kardeşler”e çıkmıştı. Zaman zaman başka mahalleler ile mahalle maçı yaptık. Her maçta kesinlikle kavga çıkartırdım. Onlara da derslerini verince çevre mahalle de bize karışamaz olmuştu. Artık rahat rahat dolaşıyordum.

ORTAOKULA BAŞLAMAM

Yıl 1960, Eylül ayı.

Okullar açıldı, ortaokula başladım. Okul, evimizden sanırım iki, üç km uzaklıktaydı. Yürüyerek okula gidip geliyordum. Bazen ilkokuldan sınıf arkadaşım Ali Albayrak ile beraber gider gelirdik. Ali, bizim evden daha yukarıdaydı. Beklerdim, o gelince beraber çıkardık. Ali Albayrak, ilkokul arkadaşımı. Beraber futbol oynardık. Sevdiğim bir arkadaşımı. Sakin mizaçlıydı, kavga etmeyi pek sevmezdi. Ama mecbur kalırsa güzel kavga ederdi. Genelde galip ayrılırdı.

Mahallemiz karışık insanlardan oluşurdu. Malatya'nın değişik yerlerinden göç edip yerleşmişlerdi. Değişik mezhepte ve düşüncede kişiler vardı. Akçadağlılar grubu; akrabalardı ve kalabalık ailelerdi. Mahalleliler onlarla tartışmak, kavga etmek istemezlerdi. Çünkü korkarlardı. Kendilerini MHP'li olarak yansıtırlandı. Babam ile ilişkileri çok iyiydi. Onun için bizimle problemleri olmazdı. Hatta bizim aileyi koruyan pozisyondaydılar.

Babama “kardeşim” derlerdi. Dolayısıyla çocukları da bizimle iyi geçirirlerdi. Arkadaşım Ali ve ailesini sevmezlerdi. Nedenini bilemiyordum. Ama haksızlık yaptıklarını tahmin edebiliyordum. Mezhep ayrımcılığı olabilir miydi, onu da bilmiyordum.

Bir gün evimizin önündeki bahçede babam ile oturuyorduk. Akçadağ grubunun büyüklerinden Emir dayı geldi. Babam ile birbirlerine “kardeş” diyorlardı. Bana döndü:

“Yeğenim, sana bir şey söyleyeceğim. Aman ihmal etme. Mutlaka yerine getir. Çok önemli.”

“Buyur Emir dayı, nedir?”

Bizim okulda okuyan ama başka mahallede oturan akrabalarından Fikri diye birisinin, ismini vererek:

“Ona selamımı söyle. Ali’yi, (dükkâncının oğlu) döverek gözünü korkutsun. Ben onu hiç sevmiyorum.”

“Ya Emir dayı, biliyorsun. Ali benim en sevdiğim arkadaşım. Ayıp değil mi? Ali iyi bir çocuktur, size ne zararı var ki?” diye ısrar etmeme rağmen, “Oğlum sen karışma istediğimi yap.” dedi. Sinirlenerek kalktı gitti.

Babama baktım. Babam “Oğlum, şimdi bunun isteğini yapmazsan bize saracaklar. Onun için sen git. O akrabasını bul.

Dayın senden bunu istiyor, de, bırak.”

“Peki, Ali ne olacak? Ben Ali’yi, dövdürmem.”

“Haklısın oğlum. Ali’yi de kenara çek. Durumu ona anlat. O da ayağını denk alsın. Dikkatli olsun.”

Ertesi gün Ali’yi bekledim. Geldi. Beraber okula doğru yürümeye başladık. Ben durumu Ali’ye anlattım. “Akşam bunlar yolunu kesecekler. Onun için okulda beraber çıkalım. Ben seni

korumaya çalışacağım.” dedim. Ali çok korkuyordu, heyecanlıydı. Teneffüste gelip Ali’yi bulmuşlar. “Okulun çıkışında falanca yerde bekle, konuşacağız.” demişler.

Malatya’mızın o zamanlar güzel bir raconu, vardı. Kavgada bir kişiye iki kişi saldırmazdı. Centilmenlik anlaşması gibi yazısız bir kuraldı. Akşamüstü okul çıkışı Ali ile beraber oraya giderken, “Ali, o sana saldırınca ben onu tutmaya çalışacağım. Sen de ona göre davranırsın.” dedim.

Ali ne demek istediğimi anlar gibi başını salladı. Biraz sonra üç, dört kişi olarak geldiler. Bu gelenler bizden iki sınıf büyüktü. Biz orta birinci sınıftaydık. Onlar son sınıftalardı. Ali de onların boyunda sayılırdı, aşağı yukarı, aynı boylardı. Teke tek kavgaya başladı. Seyirciler çember içine aldılar. Karşı taraf saldırdı. Konuştuğumuz gibi yaptık. Beş, on dakika kadar sürdü. Dayak atmaya gelenler dayak yiyerek gittiler.

Ortaokul döneminde genelde yaşça ve vücut olarak ben-den büyük olan değişik kişiler okul çıkışı kavgaya ederlerdi. Kız yüzünden, yan bakma yüzünden... Kavgaya etmek için bir bahane bulurlardı. İyi tarafı, kavgaların teke tek olmasıydı. Bazen başka biri girerse grup kavgasına dönüşürdü. Kavgada alet kullanılmazdı. Yumruk yumruğa yapılırdı. Yazılı olmayan kurallardan birisi de buydu.

İlk sene iyi gidiyordu. Yeni arkadaşlar, futbol grubu, dersler derken günler geçiyordu. Öğretmen yoktu artık. Hoca vardı. Resim dersimize Mehmet Karakuş hocamız geliyordu. Yakışıklı, sakin, öğretici, eğitici birisiydi. Bir gün yaptığım resmin altına bir şeyler yazacaktı. Cebinden bir dolma kalem çıkartıp yazmaya başladı. İlk defa böyle güzel, süslü bir yazı görmüştüm. Çok sevdim. “Hocam, ne güzel yazıyorsunuz. Bu dolmakalem

kırtasiyelerde var mı? Ben de almak isterim.” diye sordum. Hocam da, “Kırtasiyede yok. Ama normal dolma kalemin ucunu eğik olarak kestim. Ben bunun ucunu kestiğim için güzel yazı yazabiliyorum. Senin dolma kalemin varsa getir. Ben ucunu keser sana veririm. Böyle güzel yazıyı yazabilirsin.” dedi.

Ertesi gün, dolma kalemi aldım. Hocama verdim. Resim dersinin olduğu gün kalemi getirdi. Başımda bekleyerek, “Yaz bakalım.” dedi. Ben yazmak isterken kâğıdı yırtıyordum. Hocam o gün bana bu dolma kalem ile nasıl yazacağımı defalarca gösterdi. Heyecan ile evde yazmaya çalıştım ve sonunda hocam beğendi. “Bak, şimdi sen de benim gibi yazabiliyorsun.” diyerek tebrik etti. Hayatım boyunca bu süslü yazım ile dikkatleri çektim. Bana güzel kazançlar sağlamıştır.

Bu yazı merakım yıllarca devam etti ama kesik uçlu dolma kalemleri hazır olarak kırtasiyelerde bulamadım. O kalemi bir daha cebimden çıkarmadım. Nerede bir yazı yazsam çok beğenirlerdi. Ben de çok mutlu olurdum. Yazı tipimi bu kalemler sayesinde iyice geliştirdim.

Ağabeyim ortaokul son sınıfında Sivas Öğretmen Okullarının imtihanına girmiş ve kazanmıştı. Fakat ortaokulda matematikten sınıfta kalmıştı. Öğretmen okuluna gidemiyordu. Babam kara kara “Öğretmen olsa hayatı kurtulacak, ne yapsam ne etsem?” diye düşünüyordu.

Bu aralar az da olsa babamın amcasının oğlu Vahap Hoca bize gidip geliyordu. Vahap amcanın oğullarından Adil, Akçadağ Öğretmen Okuluna devam ediyordu. Ay sonlarına denk gelen hafta sonları bize gelir, bir gece kalır, ertesi sabah köye giderdi. Onlar hâlâ köyde oturuyorlardı. Benimle daha fazla ilgilenir, derslerime yardımcı olurdu. Güzel resim yapardı. Bana da resim yapmayı öğretiyordu.

Vahap amca bir gün yine bize geldi. Babamla ayrı bir odada sohbet ediyorlardı. Odaya bazen anam çay, kahve vermek için girerdi. Başka kimse giremezdi. Vahap amca gittikten bir gün sonra babam, ağabeyimi ve beni aldı, bizim okula gittik. Yaz tatili olduğu için okul kapalıydı. Ama öğretmenlerin çoğu okulda oluyordu. Ağabeyimin matematik hocası Veysel Dalkılıç'tı. Veysel Hoca uzun boylu, sarışın, renkli gözlü, Çok sert bir hocaydı. Konuşan olursa bağırarak, "Kes!" diye çıkışırdı. Bir daha konuşmak mümkün mü? Bundan dolayı hocamızın lakabı "Kes Hoca" olmuştu.

Neden üçümüzün beraber gittiğini anlamış değildim. Konuşmak imkânsızdı. Okula gittik. Babam hademeye Veysel Bey'i sordu. Hademe "Hocanın geleceğinizden haberi var mı?" dedi. Babam "Yok, ama hayat meselesi. Ne olur bizi hoca ile görüştürür müsün?" diye ezilerek rica etti. Hademe babama şöyle ters bir şekilde baktı. "Bekleyin burada, sorup geleceğim." dedi ve gitti. Biraz sonra geldi:

"Gelin bakalım, hoca sizi bekliyor."

Babam kapı açık olmasına rağmen kapıyı hafifçe tıklattı. Şapkasını çıkartıp iki eliyle göbek hizasında tutarak içeriye girdi. Biz de arkasından girdik. Ne konuşacağını da bilmiyorduk, merak içinde bekliyorduk. Babam cebinden resmî bir evrak çıkartıp, itina ile açarak hocanın önüne yavaşça bıraktı. Hoca "Bu nedir?" diyerek, kâğıdı alıp bir nefeste okudu. Babama döndü:

"Oğlun Sivas Öğretmen Okulunu kazanmış. Tebrik ederim. Ama matematikten sınıfta kaldı. Bir sene daha burada okuyacak. Başarırsa ortaokulu bitirir. Tekrar öğretmen okulunun imtihanına girer." Babam, "Beyim" diyerek titrek bir ses ile söze başladı. Yalvarıyor muydu, rica mı ediyordu bilemiyordum:

“Beyim, ben köylüyüm. Okumam yazmam yok. Bu çocuklarım okusun diye köydeki evimi sattım. Şehre taşındım. Çocuklarım okusun, adam olsunlar. Benim gibi çiftçi, faytoncu olmasınlar. Siz müsaade etmezseniz büyük oğlum bu fırsatı kaçırarak. Siz bir büyüklük yapın, oğlumun geleceğini, hayatını kurtarın.”

Buna benzer yalvarışlar, sözler devam etti. Sanırım bir saat kadar zaman geçmişti.

Veysel Hoca ayağa kalktı. Aynı zamanda okulun müdür muaviniydi. Bizim yanımıza doğru gelerek bana, “Sen kaçınıcı sınıf tasın?” diye sorunca durakladım:

“İkinci sınıftayım hocam.”

“Sınıfını geçtin mi?”

“Evet hocam, seneye sizin öğrenciniz olacağım.”

Demez olsaydım. Babama dönerek:

“Bak efendi, çok yalvardın. Büyük oğlunu bir şartla mezun ederim.”

“Buyurunuz beyim, emriniz olur.”

Veysel hoca benim dik duran, fırça gibi saçlarımı okşayarak, “Bu oğlun seneye benim öğrencim olacakmış. Ağabeyini mezun ederim. Ama onun yerine senin bu oğlunu seneye sınıfta bırakırım.”

Hava bir anda buz kesti. Sus pus olduk. Babam ve biz bir süre birbirimize baktık. Babam hocaya dönerek:

“Beyim, bize beş dakika müsaade eder misiniz? Çocuklarla dışarıda biraz konuşup gelelim.”

“Buyurun konuşun. Ama geç kalmayın, işim var.”

Merak ediyordum, bu pazarlığın sonu ne olacaktı?

Babam bizi dışarı çıkarttı bir süre konuştu, nasihatte bulundu. Bana “Sen üzülme. Biz bu işi kabul edelim. Sen seneye iyi çalışırsan hoca seni geçirir.” dedi. Bunun gibi konuşmalardan sonra biz tekrar içeri girdik.

Hoca:

“Ne oldu, kararınızı verdiniz mi?”

“Evet beyim, başka çaremiz yok. Allah sizden razı olsun. Sa-yenizde oğlumun hayatı kurtulacak.”

“Tamam. O zaman siz yarın bu saatlerde gelin, ben evrakı hazırlatır size veririm.”

Geri geri adımlarla hocanın odasında dışarı çıktık. Ben endi-şeliydim.

Vahap amcanın babama tavsiyesi tutmuştu. Babam ona iyice saygı duymaya başlamıştı:

“Sağ olsun Vahap Hoca’nın dediğini yaptım. Oğlumun hayatı kurtuldu.”

Biz büyük bir heves ile eve döndük. Ağabeyim o sene Sivas Öğretmen Okuluna ailenin büyük bir töreni ile tren istasyonun-dan uğurlandı.

Ben o yaz tatilinde kayısı bahçelerinde çalışarak para kaza-nıp okul kıyafetlerimi yaptırdım. Boş zamanlarımda futbol oy-nuyordum. Çevremdeki herkes futbolumu beğeniyordu. Bu da beni mutlu ediyordu. Ancak benim futbol oynamak için özel bir ayakkabım yoktu. Lastik ayakkabımı daha geçen hafta tamir et-tirmiştim. Yırtıldığını babama söyledim. Kızarak, “Tamam, koy kenara. Ben sabah giderken ayakkabı tamircisi Şükrü dayıya götürürüm.” dedi. Bir defasında Şükrü dayı siyah plastik parça olmadığı için ayakkabımın arkasına parlak portakal rengi bir par-ça yapıştırmıştı. Uzaktan bile fark ediliyordu. Okul ayakkabımın

tamirde olduğu bir gün mecburen onu giyinip okula gittim. Yolda giderken glenlerden bıktım. Arkada bakınca ayakkabının teki portakal rengi, diğeri ise siyahtı. Okulda herkes görüp alay ediyordu. Yanıma gelip ‘‘Senin ayakkabının, teki siyah, teki portakal rengi.’’ diye alay ediyorlardı. Kahkaha atıyorlardı. O gün akşamı zor ettim. Ama iki,  gün aynı ayakkabı ile okula gitmek zorunda kaldım. Utancımdan yerin dibine giriyordum.

Bu arada benim bir kğm olan kardeşim, okula gitmedi. İlkokulu bitirince ısmarlama terzinin yanında çıraklığa başladı. Beni çok kıskanırdı. Tehdit ederdi. Babam futbol oynadığımı bilmiyordu. Devamlı sorardı:

‘‘Bu ayakkabı neden çabuk yırtılıyor? Bunun tamirine para yetiştiremiyorum.’’

Bunu bilen kardeşim Süleyman ben ona kızar veya vurursam beni diye hep tehdit ederdi.

Genelde akşam yemeğine ailece otururduk. Ortada tek yemek vardı. Dolu bir tencere veya büyük, derin bir tepsi olurdu. Tah-ta kaşıklarımız vardı. Herkes o tenceredeki yemeği kaşıkla alır yedi. Ben çok enerji sarf ettiğim için en hızlı ve en çok ben yerdim. Nasıl doyacağım ki? Tek tencere, yedi kardeş, anne, baba dokuz kişiyiz. Buna rağmen devamlı spor yaptığım için şişman değildim. Orta boylu sayılırdım, kaslı kuvvetli bir ocuktum. Ağabeyim biraz daha elimsizdi. Sporu pek sevmezdi. Benden daha uzun boyluydu. Sakin birisiydi.

Mahallemizde yeşil imlerle kaplı bir bahçe vardı. Genelde orada top oynardık. Bizim mahallenin yukarısında benden bir, iki yaş daha büyük birisi vardı. Çok iyi güreş tuttuğunu duyardık. Onu tanıyordum ama samimi değildik. Mahalle mahalle do-laştırıp güreş tutturuyorlardı. Herkesi yendiği bilinirdi. Benden

büyük güreşçi ağabeylerimle, güreş antrenmanlarına katılıyordum. Onların yaptıkları güreş oyunlarını yavaş yavaş öğrenmeye başladım. Bu arada bizim mahallenin çocukları çimenlikte top oynarken lakabı Kurtboğan olan güreşçi, yanında iki, üç kişi ile geldi. Biz futbolu bıraktık, etraflarında toplandık. Onlar konuşur biz dinlerken kurtboğanın ağabeyi, “Kurtboğan ile kim güreş tutar?” diye sordu. Kimse korkusundan konuşamıyordu. Ağabeyim onun yaşlarında olduğu için ağabeyimi gösterdim:

“Ağabeyim ile tutsun.”

Ağabeyim gönülsüz de olsa mecburen kabul etti. Benim amacım Kurtboğan’ın hangi güreş oyunu ile rakiplerini yendiğini öğrenmekti. Ben böyle düşünürken güreş başladı. Kurtboğan, ağabeyimin bacağına çift daldı. Ağabeyim karşıladı. Omuzunun üzerinden iki kolu ile Kurtboğan’ı kavradı. Kurtboğan, iyice ağabeyimin altına sokuldu. Ağabeyim yana yatıp çevirmek isterken Kurtboğan kol çatma hareketini gerçekleştirmişti. Ağabeyimi iki kolunun pazı kısmından kısıkırak yakalamıştı. Sıkıştırarak tepesinin üzerinde yarım takla ile ağabeyimi yere çarptı. Ağabeyim sırt üstü düştü. Kurtboğan sırtı ile ağabeyimin göğsüne bastırıyordu.

Altta acı ile kıvranan ağabeyimi görünce sinirlendim. “Bırak artık güreş bitti!” diye bağırđım. Kurtboğan zafer kazanmış komutan gibi kalktı. Çiğlıklar atarak zıplıyordu. Ağabeyimin hâlâ acı çektiğini görünce çok kızdım. Ağabeyimi güreşe zorladığım için kendime de kızdım.

Kurtboğan’a, “Hadi erkeksen benimle güreş tut.” demem üzerine benimle dalga geçti:

“Ben senin ağabeyini biraz önce mahvettim. Çekil git.” diye beni itti.

Çok kızdım. Saldırdım. Saldırınca güreş kendiliğinden başladı. Birbirimize el ense çekiyorduk. O saldırınca ben kaçıyordum. Biraz uğraştırdım. Onun ağabeyime yaptığı kol çatma oyununu ben ona yaparak yenmek istiyordum. Nihayet ben ona çift daldım. O beni koltuk altlarımdan kavradı. Bana takla attırmak isterken kol çatmayı ben ona uyguladım. Yarım ters takla ile sırtını sert bir şekilde yere vurdum. Sırtımla göğsüne bastırırken kollarını sıkıştırıyordum. Biraz sonra altta bir inilti ile

“Pes tamam. Güreş bitti. Beni bırak.” diye yalvarmaya başladı.

Ben onun o hâlimden zevk alarak bir süre daha sıkıştırdım. Sonra beni üzerinden alarak kaldırdılar. Omuzunu, kolunu tutuyordu. Ağlamaklı bir durumdaydı. Herkes onu izliyordu. “Nasıl bu çocuğa yenilir?” diye Kurtboğan’a kızıyorlardı. Ben de onunla alay etmeye başladım:

“Kurtboğanlığın kalmadı. Bitti artık. Ne zaman istersen ben buradayım. Gel, seni beklerim. Biliyorsun.” diye gururla söyledim.

Sonra duyduğum kadarı ile sol omuz ve dirsek arasında kemik çatlamıştı. Kırıkçı, kolunu tahta ile alçıya almıştı. Gördüğümde alaylı şekilde “Ne o Kurtboğan, kurtlar mı seni boğdu?” derdim. Bir daha bizim mahallede güreş tuttuğunu hatırlamıyorum.

Mahallemizde herkes ile iyi geçiniyordum. Okul zamanı okuldaydım. Yaz dönemi kayısı bahçelerinde çalışıyordum. Orta üçüncü sınıfa kadar geldim. Yaz sezonu çalıştığım kayısı firmasının büyük ortağı benim çalışkanlığımı görüyormuş. Ara sıra gelirdi. İşin başında diğer ortağı dururdu. Ahmet ağabey saçları olmayan, çok yakışıklı, sevecen birisiydi. Bir gün beni yanına çağırdı:

“Gel bakayım evladım. Sen ne kadar iştahlı ve yorulmaz çalışıyorsun. Koca koca kayısı dolu kasaları taşıyorsun. Senin adın ne, kimsin?” gibi sorular sordu. Ben de durumumu anlattım. Ortaokulda okuduğumu söyledim. Babacan bir tavırla başımı okşadı:

“Hadi sana başarılar diliyorum. Herhangi bir isteğin olursa bana gel.”

Okullar açılmasına yakın elbise ve ayakkabıları aldım. Okula gitmeye hazırdım. Okullar başladı. Ben de üçüncü sınıfta derslere başladım. Merakla matematik dersime kimin geleceğini bekliyordum. “Veysel Bey mi dersimize girecek?” korkusu ile beklerken gün gelip çattı. Matematik dersinde Veysel Bey her zamanki ciddiyeti ve asık suratı ile içeri girdi. Malatya’da sarışın insan pek yoktu. Veysel Bey sarışın, renkli gözlü, uzun boyluydu. Sarı saçlarını ortadan ikiye ayırmış, briyantın sürmüştü, saçları parılıyordu. Bir ara yanıma geldi:

“Küçük Coşkun, demek bu sınıftasın ha?”

Hemen ayağa kalktım, hazır ol vaziyetinde, kafam önde, korkak ve ürkek bir ses ile:

“Evet, hocam.”

“Otur otur, anlaşıldı.”

Ben ilk dersten şamarı yemiş gibi terlemeye başladım. Dersin çabuk bitmesi için dua ediyorum. Ders bitti ama bende şok bitmedi.

Türkçe dersimize Lütfü Gülşen hocamız gelmeye başladı. Kısa boyluydu, kafasının üzerinde hiç saç yoktu. Arkalarda biraz kalmıştı. Yaşlı değildi, sanırım kırklı yaşlardaydı. Şık giyimli, hep sakal tıraşlı sakın konuşan bir hocamızdı. Hocamızı sevdiğim için derslerine iyi çalışırdım. Türkçe hocamızın anlattığı bir

şeyin bütün hayatım boyunca beni, düşüncelerimi etkileyeceğini bilemezdim. Hocamız, derslerini örnekler vererek anlatırdı. Bir gün ders devam ederken sınıfa dönerek, “Çocuklar, kimlerin evinde tavukları var? diye sordu. Malatya evleri genelde bahçe içindeydi. Çoğunun tavukları, horozları vardı. Bizim gibi süt, yoğurt için inekleri de vardı. Sınıfın tamamına yakını ellerini havaya kaldırmıştı. Hoca “Tamam” diye başladı: “Bu sefer sen söyle.” diyerek beş altı arkadaşımıza, “Sizin evde tavukları kuluçkaya yatırıyor musunuz? Bir, tavuğun altına kaç yumurta koyuyorsunuz? Ne kadar zamanda kaç civciv çıkıyor?” gibi sorular sordu. Arkadaşlarımız “Genelde on yumurta koyuyoruz. Üç hafta sonra altı, yedi civciv çıkıyor. Diğerleri bozuluyor.” gibi cevaplar verdiler.

Ben “Tavuk, kuluçka, ne alakası var Türkçe ile?” diye düşünürken hocamız, “Çocuklar, şimdi arkanıza yaslanın, beni dinleyin.” dedi. Merakla hoca ne söyleyecek diye pürdikkat, çıt çıkarmadan hocayı beklemeye başladık. Hocamız ortaya “Bir kerede milyon adet civciv çıkar mı?” diye sorunca sınıfta büyük bir uğultu oldu. Hep bir ağızdan “Olur mu, hocam? İmkânsız.” dedik.

Hoca tek tek sormaya başladı. “Ama neden olmasın, kim cevap verecek?” dediğinde. Beş, altı kişi elini kaldırdı. Hoca, ilk elini kaldıran, arkadaşımıza söz hakkı verdi. Daha sonra başkalarına... Hepsi de “Olmaz hocam, imkânsız.” gibi cevaplar verdiler. Mehmet arkadaşımız tam bir Malatya şivesi ile cevapladı:

“Gocam eyle şey mi olur. Allağın işine garişılmaz. Allağ yuğarıda boş galınca, canı sığılacağı. Üstümüze gar, yağmur, dolu, şimşek, hatta daş yağdırır.”

Diğer arkadaşlar bu kadar sert ve ters olmasa da olumsuz cevaplar verdiler. Zil çaldı, ders bitti. Hocamız “Tamam çocuklar, haftaya hazırlanın, bunun olup olmayacağını öbür dersimizde konuşuruz.” dedi ama biz merak içindeydik. “Hocam ne olur şimdi anlat. Biz sınıfta bekleriz.” dedik ama hocamız çıktı gitti. Biz de sonraki haftayı iple çekmeye başladık. Mahallede, evde tartışıyor, çözüm bulamıyorduk. Bunun Allah’ın işine karışmak olduğunda ve mümkün olmayacağına karar kıldık.

Bu arada okula devam ederken evimiz şeker fabrikasının futbol sahası ve kapalı spor salonunun karşısında olduğu için okuldan sonraki, zamanımın çoğu orada futbol oynamak, güreş tutmakla geçiyordu. Akşam hava kararınca sahanın etrafındaki lambalar yanıp sahayı kısmen aydınlatıyor, biz de gece maçı yapıyorduk. Babalarımız eve gelmeden eve gitmeye çalışıyorduk. Ben bazen babamdan sonra eve girerdim. Bana çok kızardı. Ayakkabıların bunun için mi yırtılıyor, diye tokat attığı çok olurdu.

Ertesi hafta Türkçe dersi geldi. Çoğumuz unutmuştuk. Hoca sınıfa girdi. Sıraların arasında iki elini arkasına bağlayarak biraz dolaştı. Bazılarımıza bir şeyler sordu. Sonra masasına geçti oturdu. Çantasını açtı notları olan dosyasına biraz göz gezdirip masanın üzerine koydu. “Evet çocuklar, geçen hafta sorduğum kuluçka işine çözüm buldunuz mu?”

Hiç ses yok.

“Yok hocam, düşündük taşındık, bulamadık.”

Hocamız her zamanki gibi gayet sakince, “Anlatacağım zaman o kadar şaşırmayacağınızı sanıyorum. Çok basit bir şey. Ama adam düşünmüş yapmış. Başarılı olmuş. Bunun Allah’ın işi ile, Allah’ın işine müdahale etmek ile hiçbir ilgisi yok. İnsanın, vücut ısı kaç derece?”

“36-36,5”

“Tavuklar da canlı, onların vücut ısısı da aşağı yukarı aynı. 36,5-37 derecedir. Tavuklar kuluçkada üç hafta yatar. Yumurtaların üzerine yatarak onları üç hafta boyunca 36,5 derecede tutar. Cıvcivler çıkar. Siz tavuğun altına 10 tane yumurtayı koyarsanız açıkta kalan üç, dört yumurta aynı ısıyı devamlı almadığı için onlardan cıvciv çıkmaz.

Adamın birisi büyük bir salona yumurtalar düşmeyecek şekilde telden, çok katlı raf yapıp içerisine yumurtaları dizmiş. Salonu ısıtmalı ve termostatl yapmış. Yani salon 36,5 derecede devamlı kalacak. Milyonun üzerinde yumurtaları dizdikten üç hafta sonra oluşan cıvcivler yumurtaların kabuğunu kırarak dışarı çıkacak. Çok az yumurtadan cıvciv çıkmayabilir. O da yumurtanın bayat olması ile ilgili olabilir.”

Hepimiz bir anda sessizliğe büründük. Hocamızın anlattığını sessizce ve saygı ile dinleyip hak verdik. Bu basit olay benim günlerce kafa yormama neden oldu. Bizim “Allah yapar.” dediğimiz şeyi bir kul yapmıştı. İncamımı sorgulamaya başlamıştım. Demek ki bazı şeyleri Allah’a bırakmadan önce düşünerek tasarlayıp yapabiliymişsin.

Ortaokulu bitirme sınavları yaklaşıyordu. Benim matematiğim iyi değildi. Gerçi diğer dersler de iyi değildi, dört dersten az ikmale kalırsam sınıfı geçme şansımın olacağını düşünürdüm. Bu ara Vahap amcanın öğretmen okulunda okuyan oğlu Adil Tekin geldi. Gece bizde kalıp ertesi sabah köyün otobüsü ile köye gidecekti. Matematik çalıştırıyordu bana ama kafam almıyordu. Belki çalışsam, iyi not alsam hoca beni sınıfta bırakmayabilirdi. Ama yapamıyordum. Sene sonu yazılıda zayıf aldım. İkmalde

de nasıl olsa hoca beni sınıfta bırakacak diye çalışmadım. Tek dersten sınıfta kaldım. Hocanın kabahati var diyemem. Çünkü bilmiyorum.

Babam çok üzüldü ama belli etmemeye çalışıyordu. Güya beni teselli ediyordu:

“Oğlum sen üzülme. Bir iş bulur çalışır, para kazanırsın. Seneye imtihana girer verirsın. Hoca zaten ağabeyinin yerine seni bırakacağını söylemişti. Onun için boş ver, iş ara bakalım.”

Birkaç gün sonra kayısı toptancısı Ahmet ağabeyin Şire (kuru yemiş) pazarındaki kuru yemiş mağazasına gittim. Ahmet ağabey yoktu. Bankaya gitmişti. Oradaki orta yaşlı bir bey vardı. “Buyur, şöyle otur. Birazdan gelir.” dedi. Ben bir kenara ilişip oturdum. Gerçekten kısa bir süre sonra Ahmet ağabey geldi. Beni görünce çok şaşırdı, sevindiğini gözlerindeki parıltıdan anlayabiliyordum. “Oooo. Hoş geldin koçum.” diyerek başımı okşadı, yazıhaneye aldı.

Oturan beyle beni tanıştırdı:

“Yeğenim olur. Çok çalışkan, aynı zamanda okuyor.” gibi övgüler sıralıyordu. Ben araya girdim:

“Ahmet ağabey, okulu bıraktım. Okumuyorum. Sizden iş istemeye geldim.” derken utancımдан terlemeye başlamıştım. Ben genelde isteğimi, düşüncelerimi açık ve net şekilde karşımdakine söylerdim.

“İş kolay, iş kolay da sen okuluna devam edeceksin.” diye ısrar edince ben de, “Tamam ağabey, seneye devam edeceğim. Tek dersimi verip liseye giderim.” diye söz verdim.

“İşe gelince, hayırlı olsun yeni işin. Aylık maaşın da şu kadar, olur mu?” diye sordu. Beklediğimden fazla bir rakam söyledi.

“Hemen burada başlıyorsun. Bak benim işim çıkıyor. Dükkân yalnız kalıyor. Bundan sonra sana emanet.” dedi ve o gün orada işe başladım.

Ahmet ağabey, her kuru yemişin üzerine fiyat etiketini koymuştu. Vitrinde biten kuru yemişin yedek çuvalları depodaydı. Oradan tamamlamamı söyledi, misafiri ile çıktı. Giderken “Birazdan gelirim.” dedi. Benim için çok büyük mutluluktı. Malatya’da iş bulmak, hele o para ile benim gibi vasıfsız birisi için çok zordu. Hayatımın dönüm noktalarından birisi olduğunu düşünüyorum. Hareketli bir yerdi. Ahmet ağabeyin misafirleri, arkadaşları eğitimli kimselerdi. Bana yardımcı oluyorlardı.

İş bulup eve gittiğim için anam çok sevinmişti. Babam sevinmiş gibi yaptı. Bizim okuyup adam olmamız için köyünü terk edip şehirde yaşam mücadelesi veriyordu, ben işçi olmuştum.

Para kazanınca ilk işim futbol ayakkabısı almak oldu, vidalı krampon. Her maçtan sonra kramponların vidalarını sıkıştırıyordum. Boyayıp, kutusuna koyup kaldırıyordum. Bir pazar günü iki mahalle arasında maçımız vardı. Demirspor Stadı’nda maç yapıyorduk. Sahanın etrafında tribün yoktu. Seyirciler ayakta duruyordu. Seyredenler arasında Demirspor’un kaptanı Çetin ağabey ve sağ bekleri Enver ağabey de varmış. Maç bitti, biz kazanmıştık. Arkadaşlarla evin yolunu tutarken Çetin ağabey beni çağırdı. İsmimi bilmediği için, “Delikanlı bakar mısın?” siye seslendi. Biz hep birlikte Çetin ağabeye dönüp baktık. Çetin ağabey iyi bir futbolcuymuştu. Ama futbol için biraz yaşlı sayılırdı. Otuzlu yaşlarındaydı. Herkes sever sayardı. Biraz ağır ağabey pozisyonundaydı. Enver ağabey de bizim mahalleye yeni taşınmıştı. Ama samimi değildik. O da bizim büyüğümüzüdü. Çetin ağabey eliyle beni işaret ederek, “Sen. Sen delikanlı. Gelir misin?” dedi.

Beni çağırdığını görünce hızla Çetin ağabeyin yanına gittim.

“Buyur Çetin ağabey.”

“Adın ne? Hangi takımda oynuyorsun? Seni ilk defa gördüm.”

“Yok ağabey, hiçbir takımda oynamıyorum. Daha 14 yaşındayım.”

“Ha, öyle mi? Oynamak ister misin?” Diye sorunca heyecanlandım. Ne söyleyeceğimi bilemedim. Hemen kendime geldim:

“Tabii isterim Çetin ağabey.”

Enver ağabey lafa girdi:

“İstersen akşam size gelirim. Baban ile konuşup anlaşırım.”

“Hayır, Enver ağabey. Sakın, babamın haberi olmasın. Bana kızar. Top oynamamı istemiyor.”

Çetin ağabey:

“Seni Yıldız Gençlik’e götürelim. Oranın antrenörü Halit arkadaşım, oraya kaydını yaptıralım. Yarın şu saatte Yıldız Gençlik Kulübü’ne gel. Orada buluşalım, olur mu?”

Heyecandan titremeye başlamıştım:

“Tamam ağabey, yarın o saatte orada olurum.”

Koşup arkadaşlarıma yetiştim. Gece uykum kaçtı. Neredeyse bütün gece uyuyamadım. Kimseye bir şey söylemeden sabah işe gittim. Sabahları dükkânı ben açıyordum. Akşam ben kapatıyordum. Dükkânı açtım. Silip süpürdüm. Sabah 09.00-09.30 gibi Ahmet ağabey geliyordu. Ama o gün gelmedi, öğlen saatlerinde geldi. Bankalarda işi uzamıştı. Heyecanla, utanarak söze girdim:

“Ahmet ağabey, size bir şey sormak istiyorum.”

“Tabii tabii, gel otur şuraya bakalım. Anlat, seni endişelendiren nedir?”

Ben de dün Demirspor Stadı'nda olanları anlattım.

“Çetin’i tanırım. O öyle bir şey dediyse olur. Demek ki sen o kadar iyi top oynuyorsun. Tebrik ederim.” gibi övgü dolu sözler söyledi.

“İstersen beraber gidelim mi?” diye sordu. “Dükkân...” dememe kalmadı, “Ben birini buraya oturturum. Biz gelinceye kadar dükkâna bakar.” dedi.

Zamanı geldi. Ahmet ağabey ile çıktık. Yıldız Gençlik Lokali’ne, gittik. Lokal dediysem büyük bir yer değil. Dört yol semtinde bir kahvehanenin içinde kulübe gibi bir yer. Soyunma dolapları var, kahvenin içinde toplantı masası var. Ahmet ağabey ile içeri girdik. Çoğu Ahmet ağabeyi tanıyormuş. Bizi ayakta karşıladılar. Ahmet ağabey benim için “Yeğenim olur.” dedi. Halit ağabeye döndü:

“Sizin beğeneceğiniz derecede iyi top oynadığımı bilmiyordum.”

Ahmet ağabey ile sohbet ederken Halit ağabey bir takım kâğıtlar getirdi. Doldurduk. İmzaladım. Fotoğrafım yoktu. Yan tarafta fotoğrafçı vardı, oraya geçtik, fotoğraf çekildim. Halit ağabey “Ben resimleri alıp yapıştırır, İl Spor Müdürlüğüne gönderirim. Yaklaşık bir ayda lisansın çıkar. Artık bizim Lisanslı futbolcumuzsun.” dedi. Çalıştığımı duyunca Halit ağabey Ahmet ağabeye dönerek. “Salı, perşembe günleri öğleden sonra antrenmanlar var. Bazen cumartesi, bazen pazar günü maçımız var. Bu sizin için problem olur mu?” diye sorunca Ahmet ağabey “Problem olmaz, hayırlı olsun.” dedi.

Tebriklerden sonra ben ayrılıp doğru dükkâna gittim. Artık lisanslı futbolcu oluyordum. Antrenman öğleden sonraydı. İşten çıkıp antrenmana gidiyorum. Antrenman sahası evimizin

yanında, yürüyerek gidip gelebileceğim mesafedeydi. İlk defa gerçek futbolcular ile top oynuyordum. Yaş olarak en küçükleriydim. Beni hesaba katmıyor gibi topu yanımdan alıp çalım atarak geçeceklerini sananlar, zamanla kendilerine sıkıntı yarattığımı görünce bana daha saygılı davranmaya başlamışlardı. Ben sağ ayaklıyım. Hoca beni solda oynatıyordu. Verimli olamıyordum. Birkaç defa hocadan rica ettim. Ama “Yok, sen oynamana bak. Ben gerekeni yaparım.” gibisinden nasihat veriyordu. Antrenmanlarda goller atmaya başlayınca beni zaman zaman sağ tarafa çekmeye başladı. O zaman daha mutlu ve başarılı oluyordum. Lokalde olduğum bir gün Halit ağabey beni odasına çağırdı:

“Gözün aydın, lisansın çıkmış, bugün geldi. On beş yaşında en genç üyemiz, takımımızın resmî oyuncususun. Artık ben istemezsem başka takıma gidemezsin.”

“Olur mu öyle şey Halit ağabey? Zaten buradan başka yere gitmem.”

Lisansımı aldım, sağ üst köşesinde Halit ağabeyin çektiği vesikalık fotoğraf yapıştırılmış ve mühürlenmişti. Çok sevindim. Halit ağabey “Sen buradan ayrılma. Senin takıma katılmanı kutlamak için yemeğe gideceğiz.” dedi. Malatya’nın en lüks lokantası Emniyet Lokantası’ydı, oraya gittik. Takım kaptanı Halit ağabey ile birkaç kişi daha vardı. Ben ilk defa lüks lokantada yemek yiyordum. Utana sıkıla yemeği bitirdim. Onlar sohbet ediyordu. Akşam olmuştu. Ben Halit ağabeyden izin isteyip eve gittim. Evde babamın korkusunda kimseye hiçbir şey söylemiyordum.. Kızarıp gider, lisansımı iptal ettirirdi.

İlk resmî maçım, Malatya Şehir Stadı’ndaydı. Buraya futbolcu olarak ilk defa gitmiştim. Tribünler bayağı kalabalıktı. Maç başladı, heyecandan ayağım titriyordu. İyi oynayamıyordum.

Tribünde beni tanıyanlar varmış. Bana bağıryorlar, ismimi söyleyerek “Hadi korkma, sen oyununu oyna. Bravo sana.” tezahüratları yapıyorlardı. Böylelikle ilk devre bitti. Soyunma odasına gidiyorduk. Bir iki arkadaşım koridora gelmiş beni tebrik ediyorlardı. İyi oynamadığım için hoca beni oyundan alır diye korkuyordum.

İkinci devre başladı. Rakip takımında benden en az on iki, on üç yaş daha büyük olan birisi arkamdan çok sert bir şekilde sırtıma vurarak yere itti. Yüzüstü kum ve çamur içinde biraz süründüm. Formam çamur oldu. Dizim ve kolum kumdan sıyrıldı. Bazı yerlerim soyulmuştu. Canım çok yandı. O arada tanıdıklarım tribünden onun ismini söyleyerek küfür ediyorlardı:

“Çocuğa niye sert girdin? Adam gibi oynasana.”

Ben bunu kollamaya başladım. Hep onun yakınlarında top alıp veriyordum. Maçın bitimine az bir süre kalmıştı. Bir gol attım. Arkadaşlarım beni tebrik ediyorlardı. İlk resmî maçında gol atmanın mutluluğunu yaşarken beni düşüren Muharrem, tam yanımda topa kafa vurmak için yukarı zıplayınca top havada olmasına rağmen ben ayaklarına tekme yapıştırdım. Muharrem sırt üstü yere düştü. Düşerken çok kızgın bir şekilde bana bakıyordu. Sana gösteririm, diyor, küfürler ediyordu. Hakem düdüğünü çaldı, koşarak yanıma geldi. “Birinci ihtarın bu, bir daha yaparsan oyundan atarım.” diye sözlü ihtar verdi. İki sözlü ihtar aldın mı üçüncüsünde hakem seni oyundan atıyordu. Takımını on kişi bırakıyordun. Maçtan sonra takım kaptanım ve Halit ağabey “İyi oynadın, golünü attın, tebrik ederim.” diyerek bana moral verdi. Lokale geldik. Malzemeci herkesin formasını kendisine verdi. “Bir dahaki maça yıkanmış olarak getirin.” dedi. Ben eve nasıl götüreceğim? Halit ağabeye gittim:

“Halit ağabey, ben formaları eve götüremem. Babam çok kızar. Beni takımdan alır.”

“Sakin ol, tamam. Sen şuraya bırak. Ben eve götürürüm. Yengen yıkar. Temizler getiririm.”

Çok rahatlamıştım. Babam futbol oynadığımı bilmiyordu. Top oynayanlara kızıyordu. Hele benim oynadığımı bilse yanardım.

İş hayatım iyi gidiyordu. Futbol iyi gidiyordu. Ben okulu unuttum. Matematik imtihanı yaklaşıyor, ben hiç ders çalışmıyordum. Koca bir seneyi kaybetmişim. Babam hiçbir şey söylemiyordu. O da mı unuttu, derken bir akşam evde yemekten sonra karşısına oturttu:

“Bak oğlum, ben köyü bırakıp şehre sizin için, siz okuyup adam olasınız diye geldim. Ama görüyorum ki sen okulu unuttun. Ben senin de ağabeyin gibi okuyup adam olmanı istiyorum. Ağabeyin öğretmen olacak. Ekmeğini kazanacak. Sen dükkânda çalışan işçi mi olmak istiyorsun?”

Bunun gibi konuşmalardan sonra “Sen bilirsin.” dedi, kalktı. Yatmaya gitti.

Ben gece yatağa yatıp düşünmeye başladım. Sabaha kadar sağa dön, sola dön uyuyamadım. Babam haklıydı. Zaten şehirde veya yolda, okul arkadaşlarımı görünce utancımдан yolumu değiştiriordum. Karşılaşınca “Ne yapıyorsun, dersler nasıl?” gibi sorular soracaklardı. “Okulu bıraktım.” diyemiyordum.

Bu arada aynı mahalleden Mustafa Erdal ve İbrahim Yıldız ile beraber Astsubay Okulu imtihanına müracaat etmiştik. İmtihan günü yaklaştı. İmtihan Diyarbakır’daydı, trenle Diyarbakır’a gidecektik. Üçümüz de tren biletlerimizi aldık. Uzun ve zevkli bir tren yolculuğundan sonra Diyarbakır’a indik. Trende

yanımıza birisi daha eklendi. O da imtihana girecekmiş. Diyarbakır çok sıcak, sauna gibi. Trenden indik. Yürüyerek şehre gidip Güneydoğu Otelı'ne yerleştik. Otel eski bir han gibiydi. Büyük bir kapıdan genişçe bir avluya giriyordun. Avlunun ortasında süs havuzu vardı. Sağlı sollu odaları, dikdörtgen taşlardan yapılmıştı. Duvarlar kalındı.

Paramız az ve sınırlı olduğundan dört kişi bir odaya yerleştik. Şehri gezdik, akşam otele gelip yattık. Sabah erkenden kalkıp imtihan yerine gittik. İlk imtihan beden eğitimiydi. Yerde minder, kasa, trampelen vardı. Barfiks demirleri asılıydı. Askerî bir heyet yan tarafta masa kurmuş, beş kişi oturuyordu. İsimleri okuyarak tek tek çağırıyorlardı. Hareketler yapıyordun. Beğenmediklerini hemen çıkartıyorlardı.

Benim vücudum atletikti. Trampende atlama, köprü kurma, ters kipe, düz kipe yapmaya başladım. Benden başka hareketler yapmamı da istediler. Hepsini yaptım. İki gün sonra kazananların listesi asılmıştı. Arkadaşların içinde sadece ben kazanmıştım. Diğer üç arkadaşım tekrar Malatya'ya döneceklerdi. Ben "Birkaç gün kalın. Belki ben de gelirim. O zaman beraber döneriz." diye ısrar ettim. Onlar da "Bir daha Diyarbakır'a mı geleceğiz?" diyerek kabul ettiler.

Sıcaktan bunalınca Dicle Nehri'ne yüzmeye gidecektik. Yolu bilmiyorduk. Fakültenin oradaki dik yamaçta sürünerek aşağıya indik. Dicle Nehri karşımızdaydı. Nehrin suyu azalmıştı. Ayırcı ılık bir suyu vardı. Girdik, biraz yüzdük. Karşı tarafa geçtik. Bizden başka hiç kimse yoktu. Sonra otele geldik. Oteldekilere "Neden Dicle'de kimseler yok? Bizden başka kimse yoktu." dediğimizde, güldüler, "Şehrin kanalizasyonu oraya akıyor. Kim yıkanır ki orada?" diye dalga geçtiler. Nerede yıkanıp serinleyeceğimizi sorduğumuzda "Şehir içinde yüzecek soğuk su

havuzları var. Ama paralıdır.” dediler. Ertesi gün güzel bir havuz bulduk. Suyu temiz ve buz gibiydi. Arkadaşlarla her gün oraya gidip serinliyorduk. Test imtihanı oldu, onu da kazandım. Arkadaşlar, “Senin işin uzun. Biz Malatya’ya dönüyoruz.” dediler. Döndüler. Ben orada on gün daha kaldım. Sağlık taramasından da geçtim. İmtihan sonuçları adresinize gönderilecek, dediler. Ben de Malatya’ya döndüm.

Mahallemizde çocukluk arkadaşım Yusuf evdeydi, anamdan nüfus cüzdanımı almıştı. Nüfus cüzdanları küçük defter gibi se-kiz, on sayfalıktı. Yusuf benden albümüne koymak için fotoğra-fımı istemişti. Ben de bir tane vermiştim. Yusuf liseye gidiyordu. Ben okulu bırakmıştım, o devam etmişti. Lise ikinci sınıfa geç-mişti. Bu arada gece geç saatlere kadar matematik çözmeye çalış-ıyordum. Ama anlamıyordum. Yine, mahallemizden bir komşu çocuğu, Mustafa Malay, yardımcı oluyordu.

Okullar kapandı. Ben bütünleme imtihanına girdim. Bildiğim sorular vardı. Onları yapmıştım. Bir hafta sonra sonuçlar belli oldu. Listeye baktığımda geçtiğimi gördüm. Yani ortaokulu bi-tirmiştim. Kes Hoca’nın yanına gideyim mi, gitmeyeyim mi der-ken koridorda gezindiğini gördüm. Korksam da yanına gittim. “Teşekkür ederim hocam, sınıfı geçirmişsiniz.” dedim. Başımı okşadı, hiç gülmeyen hocamız tebessüm ederek, “Çocuğum, ben seni geçirmedim. Sen kendin geçtin. Soruların bazılarını doğru yapmıştın, geçer notu sen aldın. Mezun oldun. Başarılar dile-rim.” dedi. Ben de elini öpüp teşekkür ettim.

Babamın çalıştığı durağa gittim. Ben babamın yanına kor-kumdan pek gitmezdim. “Ne oldu, bir şey mi var?” diye sert bir tavırla sordu. “Evet, okuldan geliyorum. İmtihandan geçmişim. Ortaokul bitti.” dedim. Babamın suratında pek sevinç görmedim. Koca bir sene boşa gitti, diye mırıldandı. Biraz sonra sanırım

beni ödüllendirmek için lahmacun yemeye götürdü. Lahmacunu yiyip ayrıntı içtikten sonra lokantadan çıktık. Babam başımı okşadı, “Hadi işine git. Akşam evde konuşuruz.” dedi. Babam pek başımı okşamazdı, sanırım ilk defa oluyordu. Babam kızdı mı odaya kapatır döverdi. Onun için eve sorun getirmemeye çalıştım. Sanırım cumartesi günüydü. Şehir stadında maçımız vardı. Kardeşim Süleyman, sahada beni görmüş, devre arası soyunma odasına girerken koridora gelmişti. Bir anda kolumu tuttu:

“Hıı, seni yakaladım. Sen top oynuyorsun. Akşam babama söyleyeceğim. O zaman sana gününü gösteririm.” gibi tehditler savurup gitti. Ama benim korku ile karışık moralim bozuldu.

Maçtan sonra akşam evde yemek yiyorduk. Evde akşam yemeğinde herkes sofrada olurdu. Kardeşim tam karşımda oturuyordu. İkide bir “Söyleyeyim mi? Söyleyeyim mi?” diye sıkıştırıyordu. Yemekten sonra biraz kızdım. Biraz daha ileri gitsem babama kesin söyleyecekti. O günü atlattım. Ama sonra benim bir takımında futbol oynamam kardeşimin hoşuna gitmişti. Yanıma gelerek, “Korkma, babama söylemem. İyi top oynuyorsun. Rahat ol, iyi oyna.” dedi. Çok şaşırmış ve sevinmişim. Hafifçe omuzuna vurarak, “Sağ ol.” dedim.

Arkadaşım Yusuf akşam eve geldi. Evlerimiz çaprazdı. Biraz oturduk, sohbet ediyorduk:

“Yarın işe gitmiyorsun. Seninle önemli bir işimiz var.” dedi.

Sormama rağmen ne olduğunu söylemedi. Sabah erkenden geldi. Kapıda beni bekliyordu. Beraber çıktık, istasyon virajına kadar yürüdük. Orada şehre giden dolmuşa bindik. Turan Emeksiz Caddesi’nde indik. “Yusuf nereye gidiyoruz? Söyle.” diyorum, söylemiyor. Bir süre sonra Turan Emeksiz Lisesine geldik. Öntü çok kalabalıktı. Meğer o gün liseye giriş imtihanı varmış.

Yusuf benden habersiz benim lisenin imtihanına girmem için kaydımı yaptırmış. Nüfus cüzdanımı alması, fotoğrafımı alması bunun içinmiş. Kapiya yaklaştık, listede ismimi bulduk. O gün liseye giriş imtihanına girdim. Zaten ondan sonra lise giriş imtihanı olmadı. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk ve son defa liseye giriş imtihanı oldu. O da bana denk gelmişti. Birkaç gün sonra kazananlar liste olarak asılmıştı. Ben orta dereceli bir puan ile liseye girmeyi başarmıştım.

Durumu öğrendikten sonra dükkâna gittim. Ahmet ağabeye durumu anlattım. Ben liseye devam edeceğim, dedim. O da çok sevindi:

“Her zaman yanıdayım. Korkma, herhangi bir ihtiyaç durumunda bana gel.” dedi.

Ahmet ağabeyin ailesi kalabalıktı, kardeşleri vardı. Babasının şehir merkezinde lokanta, bakkal gibi bir dükkânı vardı. Bayram zamanlarında orası kalabalık olurdu. Bazen ben yardıma giderdim. Ahmet ağabeyin küçük kardeşi Mustafa, lisede okuyordu. Ben daha başlamamıştım. Ahmet ağabeyin dükkânında çalışıyordum. Öğleden sonra polisler geldi. Beni dükkândan alıp Emniyet Müdürlüğüne götürdüler. Polisler beni bir odaya aldılar. İçeride dört, beş masa vardı, etrafında polisler oturuyordu. Kapının girişinde Ahmet ağabeyin babası oturmuştu, üzgün bir şekilde bana “sus” işareti yaptı. Ben ayakta duruyordum. Biraz sonra polis ifademi aldı. Ama benim hiçbir şeyden haberim yoktu. Neden oraya getirildiğimi bilmediğim için kızgındım.

Polis sormaya başladı:

“Mustafa’yı evinde saklıyormuşsun, doğru mu?”

“Hayır efendim, olur mu öyle şey?”

“Gidip evini arayacağız, eğer evinde bulursak...” diye kızdı.

“Bizde yok ağabey.” diye tekrar ettim.

Tekrar bağırdı:

“Evinde bulursak!”

Ben de on beş yaşımdayım ama dik kafalıyım, korkmuyorum.

“Tamam ağabey, evimizde bulursanız şeriatın kestiği...” dediğim anda sağlı sollu iki tokat yüzümde patladı. Ben afallayarak sendeledim. Dik durmaya çalıştım. Ahmet ağabeyin babası yaşlı birisiydi. Ayağa kalktı, bana vuran polise bağırdı:

“Çocuğun hiçbir şeyden haberi yok. Suçu yok. Neden vuruyorsunuz?” diye çıkıştı.

“Amca, baksana, boyundan büyük laflar ediyor. Atın şunu nezarete!” dedi.

O zaman bir bekçi, bir polis kolumdan tuttu. Emniyet müdürünün odasının yanında bir odaya kilitlediler:

“Buradan ömür boyu çıkamazsın. Bize doğruyu söyle. Mustafa’yı nerede saklıyorsunuz? Yerini söyleyene kadar buradasın.”

Ben “Ya beni burada unutulursa?” diye korkmaya başladım. Mustafa’yı neden arıyorlardı, ne yapmıştı onu da bilmiyordum. Yerini de bilmiyordum. Sanırım birkaç saat geçmişti, kapı açıldı. Polis ve bekçi içeri girdi. “Gel bakalım, müdürümüz seni istiyor.” diye kolumdan tutup büyük bir odaya aldılar. İlk defa emniyet müdürü görüyordum. Yanında bir misafiri vardı, onunla sohbet ediyordu. Müdür Bey şık giyimli, temiz yüzlüydü, sakın birisine benziyordu. Polisler gibi sert değildi. Sohbeti kesti, bana döndü. Sakin bir ses ile:

“Evladım, Mustafa’yı sizin evde mi saklıyorsun?”

“Hayır efendim, olur mu? Hiçbir şey bilmiyorum. Bizim evde yok.”

Masanın üzerindeki siyah ciltli kalın bir kitabı gösterdi:

“Bak evladım. Bu kitap Kur’an-ı Kerim. Bilmediğine dair onun üzerine yemin eder misin?”

“Ederim, efendim.”

“Peki. O kitabı al bakalım.”

“Efendim, abdestim yok.”

“Olsun evladım, sen iki elinin arasına al, bilmediğine dair yemin et.”

Ben kitabı aldım üç defa öpüp başıma koyduktan sonra yemin ettim. Müdür, polise dönerek:

“Tamam, bu çocuğu çıkarın. İfadesini imzalayıp gönderin.”

Polis de beni tokat yediğim odaya getirdi. İçerisi kalabalıktı. Ahmet ağabey gelmişti, yanında eski milletvekili arkadaşı ve bir arkadaşı daha vardı. Sanırım Ahmet ağabey benim için biraz baskı yapmıştı. “Çocuk yanımda çalışıyor. Hiçbir şeyden haberi yok.” diye bağırıyordu. Beni görünce boynuma sarıldı:

“Korkma koçum, bir şey yok.” diyerek beni alıp oradan çıkarttı. Hep beraber Emniyet Müdürlüğünden çıkıp Ahmet ağabeyin dükkânına gittik. Yolda, “Neler oluyor?” diye Ahmet ağabeyin babasına sorduğumda, “Oğlum, senlik bir şey yok. Mustafa okulda müdür muaviniyi bıçaklamış.” dedi. Benim gözlerim fal taşı gibi açıldı. Bu sefer korkmuştum:

“Hoca nasıl? Olay nasıl olmuş? Mustafa şimdi nerede?”

Sorularımı sıralamıştım. Yaşlı olduğu için yavaş yürüyordu. Ben de onunla beraber yürüyordum:

“Okulda müdür muavini saç kontrolü yapmış. Mustafa ve on iki arkadaşının saçını biraz uzun bulmuş. Mustafa Amerikan tıraşlı olurdu. Ense sıfır numara başlar üç numara olarak biterdi.

Bunların saçlarının ön tarafında iki, üç cm uzunluk var diye müdür muavini ‘Öğlen paydosunda kestirin gelin. Yoksa sizi cezalandırırım.’ demiş. Mustafa öğlen paydosunda eve gidip, bir ekmek bıçağı alıp beline saklamış. Okula gelmişler. Müdür muavini, saçlarını istediği gibi kestirmeyenleri koridorda sıraya sokmuş. Kestirenleri ayırmış. Mustafa’nın önündeki öğrenci, saçını yeteri kadar kısa kestirmedeği için müdür muavini onu tokatlamaya başlamış. Sıra Mustafa’ya gelmeden Mustafa müdür muavininin karın kısmına bıçağı saplamış. Adam yere düşünce Mustafa kaçmış. Nerede olduğunu kimse bilmiyor.”

Ben olayı yeni öğrenmiştim. Polis her yerde Mustafa’yı arıyordu. Fakat bulamadılar. Bir akşamüzeri hava kararmak üzereydi. Ben kapının önünde duruyordum. Birden karşımda Ahmet ağabeyi gördüm. Hemen yanına koştum:

“Ahmet ağabey, hayrola. Burada ne arıyorsun? Siz buralara gelmezsiniz. Burası bizim evimiz. Buyurunuz, bir şeyler ikram edelim.”

“Yok koçum. Biliyorsun, işim acele. Hemen gitmem lazım.”

“Tamam ağabey. Siz bilirsiniz. Yapabileceğim bir şey var mı?”

“Sağ ol. Görüşürüz.” dedi ve hızla uzaklaştı.

Ben sanırım anlamıştım. Mustafa buralarda bir yerde, diye düşündüm.

Mustafa’yı bir süre sonra polise avukat eşliğinde teslim ettiler. Mustafa’yı hapse attılar. Uzun bir süre yattı. Hapishane şehrin ortasındaydı. Ben de bir, iki defa ziyaretine gitmiştim. Müdür muavini uzun süre hastanede kalmıştı. Bıçak karaciğere geldiği için zor atlatmıştı. İyileşince başka şehre tayini çıkmıştı.

Bu arada futbola daha fazla zaman ayırmaya çalışıyordum. Sezon, bitiyordu. Yeni sezonda okullar açılacaktı. Liseye kaydımı yaptırdım. Elbise işlerini halletmek istiyordum. Kardeşim okulu bıraktıktan sonra ısmarlama terzinin yanında çırak olarak başlamıştı. Arada geçen zamanda kalfa olmuştu. Takım elbisele-rimi çalıştığı yerde diktirmemizi istedi. Ben zaman zaman yanı-na gidiyordum. Patronu, İstanbul'dan yeni kumaşlar getirmişti. Terzihaneye gittim, patronun haberi varmış. Kumaşlar giriş kat-taki raflarda diziliydi. Patronun tavsiyesine uyarak iki ayrı renk kumaş seçtik. Üst kata çıktım. Ali Kalfa ölçülerimi aldı. Okullar açılmadan bir takım, ondan bir hafta sonra da ikinci takım elbise-yi vereceklerini söylediler. Arada prova için beni çağırıyorlardı. Gidip prova oluyordum. Söyledikleri zamanda aldım. Okul kıya-fetlerim hazırды.

Bu arda Vahap amca sık sık bize gelmeye başlamıştı. Bir anlam veremiyordum. Okulların açılmasına kısa süre kalmıştı. Vahap amca, yine gelmişti. İlk defa gece bizde kalacaktı. Evi-miz tipik Malatya eviydi; bahçe içerisinde, iki katlı kerpiç evdi. Yeni taşınmıştık. Üst kata merdivenden çıkınca bir koridor vardı. Oraya oturmak için divan koymuştuk. Divan tahtadan yapılmıştı, sandalye yüksekliğindeydi, üç, dört kişinin yan yana oturacağı uzunlukta ydı. Üzerinde minderler ve sırtımızı yaslamak için du-vara dayalı yastıklar vardı. Babam ve Vahap amca sağ taraftaki odada oturuyorlardı. Yaz günü hava sıcak olduğu için kapı pen-cere açıktı. Ben de koridordaki divanda oturup babamları dinle-meye başladım. Konu bendim. Vahap amca ısrarla liseye gitme-mi istemiyordu. Babama biraz kızar gibi konuşuyordu:

“Yahu amca oğlu, bu çocuk liseye giderse orada başka kızları görecek. Gözü açılacak. Bu sefer benim kızını beğenmeyecek. Be-nim kızın adı lekelenirse kimseler almaz, evde kalır.”

Ben bunları duyunca orada bekledim. Tüm konuşmalarını dinledim. Dinledikçe inanılmaz şekilde sinirleniyordum. Artık ocuk değildim.

Durmadan babamı sıkıştırıyordu. Babam da “ocuk ta baştan beri istemiyor. Biliyorsun, biz nişan bohçasını o zaman iade etmek için getirdik, siz almadınız.”

Benim kafamda şimşekler akmaya başladı. Büyük bir hışım ile aşağıya indim. Anama kızmaya başladım. “Yukarıda böyle konuşuyorlar. Siz  sene önce nişan bohçasını götürüp iade etmemiş miydiniz?” Anam “Ne bileyim oğlum, bana sorma. Sen git onlara kendin sor.” diye bana cesaret vermişti. Ben korkudan babamla aynı odada oturamazken her şeyi göze aldım. Hemen içeriye girdim:

“Neler oluyor baba, konuştuklarınızın hepsini duydum. Bu iş  sene önce bitmemiş miydi?”

Babam sinirlendi. Bağırarak, “Sen ık dışarı. Beni ayağa kaldırma.” dedi.

Ben bu sefer Vahap amcaya bağırdım:

“Beni on yaşımda nişanlamaya kalktınız. şimdi de benim liseye gitmemi istemiyorsunuz. Sizin ocuklarınız niye okudu? Liseyi bitirip eğitim enstitülerine niye gittiler?”

Bunun gibi saydırmaya başladım. Ortam gerildi. Bu sefer babam ile Vahap amca birbirlerine sert konuşmaya başladılar. Bizim evde yatacak olan Vahap amca, gece geç saatte evi terk edip gitti. Evde büyük bir sessizlik ve gerginlik vardı. Sabah erkenden kalkıp işe gittim. Durumu olduğu gibi Ahmet ağabeye aktardım. Ahmet ağabey önce inanamadı. Sonra kızdı:

“Koum, sen zlme, Liseye de gideceksin, niversiteye de. Yeter ki sen iste. Ben sana yardım edeceğim.”

Sanırım kısa bir süre içinde Ahmet ağabey babam ile konuşmuş olacak ki babamın o sertliği kalmamıştı. Bir akşam beni yanına çağırıp oturttu. Anamı da çağırdı. Biraz nasihatte bulundu. Babam çok değişmişti. Bana çok sıcak davranıyordu. Çok üzgündü:

“Sen canını sıkma. Ben bunu halledeceğim. Sen mademki okumak istiyorsun, korkma, ceketimi satar seni yine okuturum. Köyden şehre sizin okumanız için geldim.”

Bana güç gelmişti. Ertesi günü Ahmet ağabeye teşekkür ettim. İyi ki Ahmet ağabeyi tanımıştım. Öz ağabeyim gibi bütün sorunlarımı çözüyordu.

Lig maçları başlamıştı. Antrenmanların hepsine katılamıyordum. Onun için bazen yedek oyuncu olarak kulübede bekliyor, ikinci devre oyuna giriyordum. Ama yapacak bir şey yoktu. Çalışıyordum, imtihanlar, elbise provaları derken futbolu biraz ihmal etmiştim.

LİSEYE BAŞLAMAK

Okullar başladı. Kasket ve kravat takma mecburiyeti vardı. Ben bir sene okula gidemeyip ara verdiğim için okulu özlemiştim. Kasketimi de takıyordum, kravatımı da. Diğer arkadaşlarımın çoğu kravatı cebinde, şapkalarını koltuk altlarında taşıyordu. Okulun kapısından içeri girerken takıp öyle girerlerdi. Ben de ikinci dönem aynısını yapmaya başlamıştım. Lise birde bizim sınıf kırk dört kişiydi. Bunlardan sekizi kız öğrenci, diğerleri erkek öğrenciydi.

Matematikten kalıp bir sene ara vermek zorunda kaldığımdan benim için matematik dersi çok önem kazanmıştı. Bilmiyordum, beceremiyordum. Onun için kendi kendime söz verdim: Matematik dersine çok çalışıp başarılı olacaktım, hocayı derste dikkatli dinleyecektim, notları eksiksiz alacaktım, evde çok çalışacaktım. Diğer dersleri nasıl olsa okuyarak hallederim, diye düşündüm. Onun için eve gelir gelmez matematik ödevlerini yapıyor, derste pür dikkat hocam Mustafa Karakuş'u dinliyor, not alıyordum. Hafta içi evde çözemediğim problemleri hocama soruyordum. Bana çok yardımcı oluyordu.

Haftada iki saat beden eğitimi dersimiz vardı. Hocamız Osman Şahin'di, okulumuzdaki hocaların çoğu başarı ile mezun olan, genç hocalardı. Çoğunun mesleğe yeni başladığı okuldu. Hepsi idealist, dürüst, sevecen hocalardı. Osman Şahin çok ciddi, atletik birisiydi. Okulumuzda kapalı spor salonu vardı. Zaten okulumuz yeni yapılmıştı. Bir senelik binaydı. Osman Hoca, okulda tüm spor branşlarını yaptırıyordu. Elit grubu kurdu. Yüksek atlama, uzun atlama, futbol, voleybol, yakantop, güreş, boks; hepsi vardı. Her branşta okul içi ve okullar arası turnuvalar düzenlerdi. Malatya'nın sporda en iyi olduğu yıllar hocamız ile başladı ve devam etti.

Lisede ilk sene elit grubundaydım (aletli jimnastik). Millî bayramlarda ve özel günlerde şehir stadyumunda gösteri yapıyorduk. Futbol hocam Halit ağabey bir gün benimle konuşmak istediğini söyledi:

“Böyle olmaz. Sen futbolcusun. Bayramlarda takımla beraber hareket etmelisin”

Osman hocam ile konuştum:

“Tercih senin. Ya futbol ya da elit grubu. İkisinden birini tercih edeceksin.”

Ben de futbol ileride hayatımın önemli bölümünde yer alacağı için futbolu tercih ettim. Elit grubu rüyası başlamadan bitmişti. Sınıfımızda futbol takımı kurdum. Sınıflar arası maçlar yapıyorduk. Aynı zamanda hafta sonları lig maçlarına çıkıyordum. Şehrimiz karasal iklim olduğundan kış mevsimi bol karlı buzlu geçerdii. Soğuk bir şubat günüydü. Sahalar kum ve toprak karışımıydı. Çim saha Türkiye’de yoktu. Sahanın içinde yer yer çukurlar, engebeli bölgeler vardı. Oralar su ile dolardı. Sabah cam gibi buz olurdu. O sahada top oynardık.

Benim lisanslı futbolculuğumun ilk kışındı. Maç öğleden sonra başlıyordu, stadyum aydınlatması da yoktu. Sahaya çıktığımızda buz gibi havada ısınmak için sağa sola koşuyorduk. Maç başladı. Bizim oyun iyi gidiyordu. Takımımızın ilk golünü birinci devrenin sonuna doğru attım. Devre arası koşarak soyunma odasına gittik. Bacaklarım, ellerim soğuktan donmuştu. Ben soyunma odasındaki kalorifer peteğini kucağıma almış gibi sarıldım. Tam on beş yaşındaydım. İlk defa buz gibi havada şortla sahadaydım. Kalorifer iyi geldi, beni ısıttı. Ama biraz sonra inanılmaz bir sancı ile kıvranmaya başladım. Yere çömelmiş vaziyette inliyordum. Hocam ve takım arkadaşlarım maçın kritiğini yapıyor, ikinci devre nasıl oynamalısınız diye tartışıyorlardı. O arada bir ses duydum:

“Ne oldu sana? Ayağa kalk bakayım.”

Koltuk altlarımdan tutup beni ayağa kaldırmaya çalıştı. Dönüp yüzüne baktım, mahallemizin Ziya ağabeyiydi. İyi bir insan, iyi futbolcuydu, sağ bekti. Hepimize yardımcı olur, yol gösterirdi. Ziya ağabey, başka takımda oynuyordu. Benden on, on iki yaş büyüktü:

“Ne oldu?” diye sordu.

“Ziya ağabey, kalorifer sıcaktı, ısınmak için sarıldım.”

Çok heyecanlandı:

“Eyvah eyvah. Kalk, kalk bakayım.” deyip beni hemen soğuk duşa soktu:

“Şortunu çıkart. Soğuk su tut. Biraz bekle, geçecek, merak etme.”

Dediğini yaptım, gerçekten iyi geldi. Duştan çıktım:

“Ziya ağabey, teşekkür ederim, sağ ol.”

“Senin suspansuvarın yok mu?”

“O da nedir ağabey?” dememe kalmadı. Halit ağabeyin yanına gitti. Biraz sonra beyaz şortun dar hâli gibi bir şey getirdi:

“Hemen şunu şortun altına giyin, üşümezsin.”

Gerçekten ilk defa gördüm. Giyindiğim o şey çok iyi geldi. İkinci devre başlamıştı. Ben daha iyi oynuyordum. Maçı da kazandığımız için mutlu dönmüştük.

Eve geldiğimde farklı bir durum ile karşılaştım. Anam sinirli mi, gergin mi anlamadım. Biraz sonra yanıma geldi.

“Vahap hocanın kızını hastaneye kaldırmışlar.”

“Ee, bana ne? Ben ne yapayım?”

“Oğlum öyle deme. Ne de olsa akrabamız, o da insan.” gibi acınmalı laflar etti. Bu olaydan sonra Vahap amcalarla irtibat kesildi. Herkes kendi yoluna gitti. Ama okulda onları da beni de tanıyan arkadaşlarım vardı. Gelip sorguya çekmek isteyenleri tersleyerek uzaklaştırdım. Kafam rahatlamış, kurtulmuştum. Derslerime ağırlık vererek yoluma devam ettim. Ortaokulda matematik bilğim yok denecek kadar azdı. Kendi kendime matematiği halletmem gerektiğini biliyordum. Eve gelir gelmez hocanın derste anlattıklarını okuyor, benzer problemleri çözmeye çalışıyordum.

Ramazan ayı gelmiş, oruç başlamıştı. Tam otuz gün tutmasam da bazen tutardım. Sahura kalktıktan sonra yatmayıp cebir, geometri çalışıyordum. Amacım ilk yazılı veya sözlüde iyi bir not alarak moralimi yükseltmekti. Nihayet ilk yazılı günü geldi. Mustafa Hoca, “Çocuklar, yazılı yapacağım. Defter kitaplarınızı kaldırın.” dedi. Üç cebir, iki de geometri sorusunu tahtaya yazdı. İlk yazılımız başladı. Çok heyecanlıydım. Soruları yapıyordum ama heyecandan ne yazdığımı bilmeden soruları çözüyordum.

Yazılı bitti, hoca kâğıtları topladı. Ben cevaplara bakıyordum. Sonuç olarak on üzerinden notlar veriliyordu. Altı alabilirdim, dokuz alabilirdim, yazılıda zayıf almamalıyım.

Ertesi hafta hocamız sonuçları açıkladı. Bana sıra geldi, numaramı, okudu:

“1663, altı aldın.” dedi. Üzüleyim mi sevineyim mi bilemedim ama beklediğim bir sonuçtu. Kendi kendime “Bu iş tamam, daha çok çalışmalıyım.” diye karar aldım. Diğer derslere de çalışıyordum ama matematik daha fazla zamanımı alıyordu. Diğer derslerde zayıfım yoktu. Orta ve iyi derecede notlar alıyorum. Ortaokulda dört dersten aşağı ikmale kalırsam seviniyordum. Ama lisede önceliğim okumaktı. Sporu ikinci plana atmıştım.

Bu arada sınıf futbol takımı kurdum. İlk maçımızı oynamak için bizim evin yanındaki şeker fabrikasının stadyumuna gittik. Bizden bir üst sınıf ile yapacaktık. Beden eğitimi hocamız ile konuştum. Statta maç yapmamız için izin almıştı. Hocamız da maçı seyretmeye gelmişti. Maçı 2-0 kazanmıştık. İki golü de ben atmıştım. Ertesi gün sınıfın tahtasına maç sonucu yazılmış, gollerin karşısına da benim ismim yazılmıştı. Sınıf arkadaşlarım gelip beni tebrik ettiler. Sınıfımızın ağır ağabeyi Metin Marmara, iri yapılı birisiydi, kucaklayıp beni havaya kaldırarak tebrik etti:

“Sen bu kadar güzel futbol oynuyorsan herhangi bir takımda neden oynamıyorsun? diye sordu.

Ben de övünerek oynadığım Yıldız Gençlik’in ismini vermiştim. Derslerim de futbol da iyi gidiyordu. Sınıfta popüleritem iyice artmış, kendime güvenim gelmişti.

Ama ben matematik çalışmalarını iyice ilerletip bir problemi değişik bağlantılar ile çözmeye başlamıştım. İkinci yazılımızı olduk. Çok iyi geçti, hatta iki problemi iki değişik bağlantı ile

çözmüştüm. Bu yazılıda dokuz veya on alırım diye düşünüyordum. Nihayet ikinci yazılımızın sonucu açıklandı. Hoca, numaramı ve ismimi okudu, on tam puan. Sevinçten neredeyse kalkıp hocamın boynuna sarılacaktım. Moralimi tavan yaptı. Matematik çalışmam yoğun bir şekilde devam ediyordu. Diğer derslerde de zayıf yoktu. Çoğunlukla orta alıyordum, arada bir iyi aldıklarım da oluyordu.

Beden eğitimi dersinde yüksek atlama yapıyorduk. Kaç cm olduğunu hatırlamıyorum. Ama ilk ikinin içindeydim.

Futbol maçlarımız genelde pazar günü öğleden sonra oynanırdı. Sahaya ilk on birde pek çıkmasam da ikince devre oynuyordum. Devamlı antrenmanlara gidemiyordum. Matematik dersim iyi olduğundan sınıf arkadaşlarım beni evlerine davet ediyorlardı. Ben de bazen gidiyordum. İlk gittiğim erkek arkadaşımın evinde ders çalışırken ablası bir tepsi içinde iki bardak çay, yanında ilk defa gördüğüm bir yiyecek getirdi. Ne olduğunu, nasıl yenileceğini bilmediğim için yemedim. Israr ettiler. “Hayır, sevmiyorum.” deyip yemedim. Aslında çok merak ediyordum. Nasıl bir şeydi, tadı nasıldı? Yanlış yapar, mahcup olurum diye yemediğim şeyin ismi, kekmiş.

Başka bir gün kız arkadaşım evine davet etti. Babası hâkimmiş. Onlar da ben geleceğim diye akşam yemeklerini yememiş, beni beklemişler. Masada çok güzel tabaklar, çatal bıçaklar görünce ben bittim. Çok güzel yemek kokusu geliyordu. Açlıktan ölüyordum. Ama ben o çatal, bıçakla nasıl yemek yiyebilirdim ki? Rezil olmamak için “Ben tokum yemek yiyip geldim.” diye ısrar ettim. Sonunda masaya oturmam. Kız arkadaşım hızlıca yemeğini yedi. Biz bir odaya geçtik, ders çalıştık. Çaylar, meyveler geldi. Bir süre sonra ayrıldım. Eve gittim. Tabii arkadaşlarıma çalıştırırken ben de öğreniyordum.

Derken üçüncü matematik yazılısını olduk. Bu defa hiç tereddüdüm yoktu. Tam puan alacağım, diyordum. Sınıf arkadaşlarım ve hocalarımızla aram iyiydi. Sınıf maçları ve futbol takımı maçlarım devam ediyor, derslerim iyi gidiyordu.

Bir gün takım hocamız Halit ağabeye, “Ağabey, bundan sonra formalarımı eve götüreceğim. Anam yıkayacak. Yengeme çok teşekkür ederim, ellerine sağlık.” dedim. Halit ağabey de “Tamam, sen nasıl istersen.” dedi.

Bu arada evimiz ile okulun arası bayağı uzaktı. Yürüyerek gidip gelmek çok zordu. Çocukluk arkadaşımın evi bizim eve çok yakındı, arada iki, üç ev vardı. Mustafa Erdal da lisede okuyordu. Aynı sınıfta değildik ama bazen beraber gidip geliyorduk. Bizim için . Okul ile evimizin arası nerede baksan altı, yedi km vardı.

Mustafa’nın ağabeyi Hasan ağabey, havacı astsubaydı. Asker çocukları, bizden daha uzakta, hava ikmal merkezinde oturuyorlardı. Bizim evin önünden geçen askerî servis ile liseye gidip geliyorlardı. Hasan ağabey, kardeşi Mustafa’ya servis ile gidip gelmesi için servis kartı çıkartırken bana da çıkartmıştı. Çok mutlu oldum. Yağmurlu ve soğuk havalarda yürümekten kurtulmuştuk. İlk zamanlar servise binerken utanıyor, ezilip büzülüyorduk. Çünkü bizim mahalle kenar mahalle idi. Onlar asker çocuklarıydı. İlk zamanlar bize tepeden bakıp uzak duruyorlardı. Ertesi sene birbirimize alışmıştık.

Matematiğin üçüncü yazılısının okunma günü gelmişti. Mustafa Hoca her zamanki gibi sevecen bir şekilde notları okuyordu. Arada bir espri yaparak notları söylüyordu. Benim numaram geldi, okumadı, atladi. Ben korku ve heyecan ile “Hocam, hocam!” diyordum. Hiç orali bile olmuyordu. Notları okumayı bitirdi. Benim numaramı ve ismimi okuyarak “Demek o sensin?” dedi.

Yazılı kâğıdım üç yapraklı. Bazı soruları iki ayrı formülle çözmüştüm. Hocam genelde soy adım ile çağırmaya başlamıştı:

“Coşkun. Tahtaya kalk bakalım o kadar iyi misin?”

Hemen hızlıca emin adımlarla tahtaya doğru yürüdüm.

Matematik dersi, iki ders üst üsteydi. Tahtaya heyecanla kalktım. Bu arada hocamız sınıfa kâğıdımı göstererek, “Bu arkadaşınız, üç yazılıdan sırasıyla altı, on, on aldı. Bu son yazılıda yıldızlı on diye bir puan olsa verirdim.” diyerek sözlüye kaldırdı. Hoca birinci soruyu okuyor, ben tahtaya yazıyordum. Sağ elimde tebeşir, sol elimde silgi. Tahtanın uzunluğu sanırım üç metreydi. Çözerken tahta bitti:

“Hocam, baş taraftan silerek çözmeye devam edebilir miyim?”

“Tabii ki.”

Devam etmeye başladım. Hocamız teneffüse çıkmamızı istemedi. İki ders üst üste tahtadaydım. Hoca soruyor, ben çözüyordum. İkinci dersin bitimine az bir süre kalmıştı. Hoca sınıfa döndü:

“Var mı arkadaşınıza soru soracak?”

En arkalarda oturan, sınıfın ağır ağabeyi Metin Marmara:

“Hocam, en kazık soruları siz sordunuz. Başka zor soru mu kaldı?”

Hocam bana dönerek:

“Bundan sonra seni yazılı imtihana almayacağım. Yazılılarda asistanım olursun. Ama bak, kendini koyverme. Çalışmana devam et. Arada seni sözlü sınava tabi tutacağım.”

Mutluluktan uçuyordum. Evlere daha çok davet etmeye başladılar.

Bu zamana kadar kendime bir hedef çizmemiştim. Bu öz güven ile kafamda kuruyordum. Üniversiteye gidecek, mühendis olup İstanbul'da yaşayacaktım. Denizi görecektim. Hep, "Denizin sonu görünmez." diye anlatırlardı, merak ederdim. "Nasıl görünmez?" diye düşünürdüm. Ayrıca Malatya'da yüzmek için havuz yoktu. Sadece şeker fabrikası ve Sümer fabrikasının havuzu vardı. Oraya da yabancılar giremiyordu. Biz mahallenin çocukları olarak mahalleden dört, beş km uzaklıktaki sulama kanalına yüzmeye giderdik. Sulama kanalı beş, altı metre genişliğinde, hızlı akan büyük bir kanaldı. Bazen suyun akıntısına karşı yüzmeye çalışırdık. İstanbul'a gidip denizde yüzmeye hayali kurmaya başlamıştım. Bir gün mutlaka İstanbul'a gidip orada okuyacaktım.

Ahmet ağabeyin yanına sık sık uğruyordum. Hafta sonları kuru yemiş mağazasına gidip bazen orada çalışıyordum. Bir cumartesi günü yoğun müşteri vardı, ben de tek başına kalmıştım. Müşterinin birisi bolca çeşit aldı. Bütün bir kâğıt para verdi. Aldığı kuru yemişin tutarının çok üstünde bir paraydı. Kabalık olmasın diye parasını bozarak verdim ki müşteri de bana aldığı yemişlerin parasını versin. Ben başka müşteri ile uğraşıyordum. Arkamı dönüp baktığımda parasını bozduğum müşteri yoktu. Aldığı kuru yemişlerin parasını vermemişti. Sağa sola koştum. Bulamadım.

Bizim oraya bir hamal ile gelmişti. Hamalın sırtında küfe vardı. Daha önce uğradığı manavdan sebze meyve almıştı. Hamalların hepsini tanıyordum. Çarşının devamlı hamallarıydı, hamal amcağı beklemeye başladım. Bir süre sonra geldi. Durumu anlattım:

“Bu adam paramızı vermeden gitti. Evini hatırlar mısın? Beraber gidelim. Sanırım parayı vermeyi unuttu.” dedim. “Tabii ki hatırlıyorum. Cezaevinin yanında.” dedi ve hamal amca ile acele olarak evine gittik. Zili çaldım. Adam kapıyı açtı. Elinde kâğıt kalem, hesaplarını yapıyordu. Beni görünce yüzü asıldı. Durumu anlattım:

“Sizin verdiğiniz parayı bozarak tamamını size verdim. Ama siz kuru yemişlerin parasını vermediniz. Onu almaya geldim.”

Defalarca rica ettim. Dinlemedi. Parayı vermedi. Yan tarafta bir bakkal vardı. Oraya girdim, sordum. Başçavuş olduğunu ve borcuna pek sadık olmadığını söyledi, adını soy adını verdi. Hamal amca yanımdaydı. Ben çok üzüldüm. Kendi kendime, “Sen nasıl böyle bir hata yaparsın?” diye kızıyordum. Giderken dükkânı yan komşuya bırakmışım. Bekledim, Ahmet ağabey geldi. O arada neyi, ne kadar aldıysa hesabını çıkarttım. Olduğu gibi Ahmet ağabeye anlattım. İsmi, ne iş yaptığını söyledim. Hamal amcayı çağırmışım. O da durumu anlattı. “Ahmet ağabey, bu parayı benim maaşımdan kesersin.” diye rica ettim. “Tamam, sen üzülme ben hallederim.” dedi, Ahmet ağabeyin çevresi genişti. Her yerde samimi olduğu kişiler vardı.

Bir hafta sonu yine dükkândaydım. Aynı adam geldi. Çok sert şekilde konuştu. Aldığı kuru yemişlerin parasını bırakıp gitti. Ahmet ağabey geldiğinde durumu anlattım. Parayı masanın üzerine koymuştum. Hafifçe gülümsedi, “Ben sana ‘Üzülme, ben hallededeceğim.’ demiştim. Bak nasıl tıpış tıpış getirdi.” dedi.

Şunu anlamakta zorlanıyordum; kocaman insan, aynı zamanda asker, nasıl böyle bir şey yapardı? Çok şaşırmışım. Umarım yanlışlıkla yapmıştır, diye düşündüm.

Umduğumdan daha güzel, mutlu geçen bir yıl olmuştu. Babamın istediği olduğu için o da mutluydu. Eski asık suratı gitmiş, yerine daha sevecen, daha baba birisi gelmişti.

Yaz tatilinde kayısı bahçesi, kuru yemiş mağazası yoktu artık. Ahmet ağabeyin yanına sık sık giderdim. Tatil başlayınca çalışmak umudu ile gittim. Ahmet ağabey ile biraz sohbet ettik. Bana yeni projesinden bahsetti. İstanbul’a taşınacağını orada Mısır Çarşısı diye bir yerde iki dükkân satın aldığını, sene sonuna doğru Malatya’daki dükkânlarını kapatıp İstanbul’a taşınacaklarını söyledi. Ben biraz üzgün, biraz umutsuz hâlde yüzüne bakıyordum. “Korkma, senin işin hazır. Ama burada değil.” diyerek arkadaşının ismini söyledi:

“Eski Malatya yolu üzerinde benzin istasyonu var. Orada işin hazır. İstersen gece orada kalabilirsin. Ücretini konuşum.”

Miktarını söyleyince inanmadım. Bana göre çok fazlaydı. Hemen kabul ettim. Biraz sonra benzin istasyonunun sahibi Hamit ağabey geldi. Hamit ağabey gelir gelmez beni kucakladı:

“Hayırlı uğurlu olsun. Ne zaman başlarsın?”

“Hamit ağabey, akşam babam ile konuşup yarın size bildiririm.”

Biraz sonra çıktım. Doğru babamın çalıştığı yere gittim. Eski gibi asık suratla karşılamadı. Biraz saçlarım, favorilerim uzamıştı.

“Oğlum, hadi şu berbere git. Şu saçlarını ve favorilerini kestir, biraz insana benze.”

Ben tatili fırsat bilerek kestirmek istemiyordum. Babama “Daha sonra kestiririm.” deyip konuya girdim.

“Baba, ben Hamit ağabeyin benzin istasyonunda çalışacağım. Geceleri de orada kalacağım.”

Babamın suratı birden değişti. Biraz sinirlenerek:

“Oğlum, olur mu? Gider gelirsin. Gece kalmak nereden çıktı?”

Babamı ikna etmek için bayağı uğraştım. Sonunda “Peki, sen bilirsin.” dedi. Ertesi gün Ahmet ağabeye gittim. Pazartesi başlayacağımı söyledim. Ahmet ağabey, “İyi yaparsın, Hamit Bey saygın, sevdiğim bir arkadaşımıdır.” dedi.

Bu arada kulübe gidip Halit ağabey ile de konuştum. Halit ağabey biraz düşündükten sonra “Tamam, sen haklısın. Senin Malatya’da kalma niyetin olmadığını baştan beri tahmin etmiştim. Ama antrenmanlara nasıl gidip geleceksin?” dedi. Maçlar bitmişti. Yeni sezonun başlamasına daha zaman vardı. “Ağabey, o zaman gelsin bakarız.” dedikten sonra yanından ayrıldım. Pazartesi günü saat 09.00 gibi benzin istasyonundaydım. On ikişer saat olmak üzere çift vardiya çalışılıyordu. Hamit ağabey geldi. Beni orada çalışanlar ile tanıştırdı. Yeğeni olduğumu, bana iyi davranmalarını tembih ettikten sonra gitti.

Benzin istasyonu Sivas yolu üzerinde, Malatya’ya, yirmi beş, otuz km uzaklıktaydı. Ağırlıkla köy otobüsleri ve traktörler gelirdi. Benzin istasyonunun arkasında büyükçe bir dere vardı. Devamlı soğuk su akardı. Bahçeleri sulamada kullanılırdı. Benzin istasyonunun arkasında Hamit ağabeyin ucu bucağı görünmez kayısı bahçesi vardı. İçinde bir çiftlik evi ve bakıcının kaldığı ev de bulunuyordu.

Çalışanlarla tanıştıktan sonra gece nerede yatacağımı sordum. İdari binanın üstünde yatak vardı. Açık havada yatarsın, dediler. Ben muhasebe işine bakacaktım. Pompacılık benim işim değildi. Başlangıçta pompacılığı merak ettim. Çalışanlarla beraber gelen araçlara yakıt dolduruyordum. Şoförler, çalışanları tanıdığı

için benim yeni olduğumu görünce “Hayırlı uğurlu olsun.” deyip başarılar diliyorlardı. Günler geçtikçe alışmaya ve işi sevmeye başlamıştım.

Gece olunca çevre köylere çalışan minibüs şoförleri, yiyecek içeceklerini alıp istasyonun arkasındaki dere kenarında mangal yapar, eğlenirlerdi. Bazen ben de giderdim. Bazı içecekleri ilk defa orada tatmıştım.

Kulüp antrenmanlarına devamlı gidemiyordum. Maçlar başlamadığı için fazla dert etmiyordum. Ara sıra giderdim. Gittiğim evde kalırdım. Belli etmezseler de evde kaldığım akşam anam ve babam mutlu olurlardı. Sabah erken babamla beraber kalkar giderdim.

Burası benim için ayrı bir deneyim olmuştu. İlk defa evde ayrı kalıyordum. Belki de lise bittikten sonraki hayatımın başlangıç zeminini hazırlıyordum. Gece, istasyonun üzerinde, açık havada uyumanın zevki çok farklıydı. Yıldızları seyrederken hülyalara dalıp gelecek hesapları yapmaya çalışıyordum. Anadolu’nun bir köyünde, okuması yazması olmayan ana babadan olan, kalabalık ailede büyüyen benim hayal kurmama neden olan olay, bir sene okuldan uzak kalmamdı. O dönem şehirde arkadaşlarımı görünce utancımдан yolumu değiştirmemin etkisi çok olmuştu. Arkadaşım Yusuf’un beni lise giriş imtihanına kaydetmesi ayrı bir olaydı.

Şimdiden İstanbul hayalleri kurmaya başladım. Uçsuz bucaksız denizi görecektim. Kocaman bir şehirde nasıl tutunup başarılı olacağımı düşünerek uykuya daldım. Burada aldığım paraları biriktirerek okul ihtiyaçlarımı giderdim. Ayakkabı ve elbiseler almıştım.

Okullar açıldı. Artık lise ikinci sınıf öğrencisiydim. İkinci sınıfta bölüm seçme durumumuz vardı. Benim cebir, geometrim çok iyi olduğu için fen bölümünü seçmiştim. Hocalarımızın çoğu aynıydı. Bazıları değişmişti. Fizik dersimize Mustafa Karakuş hocamın eşi Gülsüm Hanım gelmeye başladı. Gülsüm Hanım, ufak tefek bir hocaydı. Onun da hocalık yaptığı ilk okul bizimkiydi.

Hocalarımızın geneli yeni mezundu. Bizden beş, altı yaş büyüklardı. Gülsüm Hoca, Mustafa Hoca gibi iyi bir eğitici sayılmazdı. Kitaba sadık kalırdı. Ses çıkartanlara tebeşiri fırlatırdı. Kimya hocamız Türkan Hanım olmuştu. Tüm hocalarımız ile iyi anlaşıyorduk. Bir İngilizce hocamız vardı, Ülkü Bey. Sessizce gelir, İngilizce kitabını sağ eli ile göğsüne bastırır, sol eli cebinde sınıfa girerdi. Oturduğu yerden kalkmaz, soru sorar, doğru cevap alamazsa not defterini çıkarır, zayıfı basardı. Okulda bu hocamızın davranışından, hareketsizliğinden baston yutmuş gibi yürümesinden dolayı lakabını “Ölü” koymuştuk. Ülkü Bey yoktu artık. “Çocuklar, Ölü geliyor. Dikkat edin.” diye birbirimizi uyarırdık. Ama genelde iyi niyetli, kin tutmayan birisiydi.

Diğer derslerim orta hâlli gidiyordu. Matematğin ilk dersinde Mustafa Hoca kısa bir konuşmadan sonra beni tahtaya kaldırdı. “Gel bakalım, yaz tatilinde unuttun mu yoksa iyi misin, görelim.” diyerek birkaç soru sordu. Hepsini de doğru ve hızlı biçimde cevapladım.

“Aferin, unutmamışsın, oturabilirsin yerine.”

Arkadaşların çoğuyla geçen sene aynı sınıfta olduğumuz için yabancılık çekmedim. Birkaç kişi gidip birkaç kişi gelmişti. Bunların içinde çocukluk arkadaşım Mustafa Erdal da vardı, bizim sınıfa gelmişti. Mustafa’nın arkadaş grubu benimkinden biraz

farklıydı. Mustafa genelde bizim mahalle çevresindekilerle beraber gider gelirdi. Ben şehre yeni gelmiş memur çocukları ile beraberdim. Onlarla beraber okul çıkışında ve hafta sonları beraber olurduk. Bunların içinde en samimi olduğum Fehmi Alpman ve Mete Sayıcı idi. Fehmi, Bursa'dan gelmişti. Saçları kar yağmış gibi bembeyazdı. Mete de Ankara'dan gelmişti. İkisi de şık giyinen, yakışıklı arkadaşlarımdı.

Tarih dersimize Kayserili Osman Sargın Hoca gelmeye başlamıştı. Osman Sargın Hocamız aynı zamanda okul müdürümüzdü. İri yapılıydı, kafasında hiç saç yoktu. Öğrenciler hemen ona bir lakap bulmuştu. Aramızda “Tepegöz” diyorduk. O sıralar edebiyat dersinde Tepegöz geçiyordu. Onu da hocamıza yakıştırmıştık. İlk tarih dersiydi, hocayı tanımıyorduk. Nasıl biridir, sakın mı, sert mi, merakla sessizce bekliyorduk. Sınıfa girer girmez gürlledi. Tanışma faslından sonra “Ben buraya gelirken ‘Aman ha dikkat et. Malatyalı öğrenciler eli bıçaklıdır. Asarlar keserler.’ demişlerdi. Ama yanılmışlar, siz koyun gibisiniz. Sizden hiçbir halt olmaz.” gibi laflarla bizi aşağılamaya başladı. Bu aşağılamaların arkasından derse geçti.

Sorular sormaya başladı. Sorduğu soruyu cevaplayacak kişiyi kendi seçerdi. Bir soru sordu. Fehmi'ye dönerek, “İhtiyar, sen söyle.” dedi.

Birden sınıftan gülmeler, uğultular yükseldi. Fehmi, sınıfta yeniydi, hiç kimseyi tanımıyordu. Aynı sırada oturuyorduk. Kıp-kırmızı oldu. Anında terlemeye başladı. Dersi stresli bir şekilde bitirip teneffüse çıktığımızda bazı arkadaşlar Fehmi'ye takılarak, “Ne haber ihtiyar?” demeye başladı. Ben herkesi tanıdığım için onlara kızmaya başladım. Ertesi gün derse girmeden okulun bahçesinde Fehmi'yi arıyordum fakat bulamadım. Merak etmiştim. Sınıfa girdiğimde Fehmi'nin sırada oturduğunu gördüm. Ama ne

göreyim, Fehmi'nin saçları kömür siyahı olmuştu. Önce şaşır-dım. Sonra utandığını görünce, "Fehmi, saçların çok güzel ol-muş. Yakışıklıydın ama şimdi daha yakışıklı olmuşsun. Şimdi seni kıskanırım." diye takılırken ders başlamıştı.

Bir süre sonra Fehmi de bir futbol takımına başlamıştı. Rakip takımlardaydık. Fehmi iyi futbol oynardı. Şık giyinir, İspanyol paçalı pantolonu ve konuşkan, hazır cevaplı oluşuyla kısa sürede arkadaş edinirdi. Kızların ilgisini, beğenisini toplayan birisiydi. Bu durumu kıskananlar da oluyordu. Başta ben kıskanırdım. Bir gün ders arası bitip sınıfa biraz geç girdiğini gördüm. Ge-lip yanıma oturdu. Kızgın ve sinirliydi. Yüzünde biraz çizik ve kızarıklıklar vardı. Hayretle sordum:

"Ne oldu Fehmi, kavga mı ettin?"

"Yok be." diye geçiştirmek istedi. Ters taraftaki omuzuna baktım. O gün siyah renkli deri ceket giyinmişti. Omuzundan yırtılmış, aşağı doğru sarkan bir parçayı görünce bu sefer ben kızdım. İsrarla kimin yaptığını sormuştum. Sınıfta yeni olduğu için kimsenin ismini bilmiyordu. Arkaya dönerek Sefa Doğan'ı gösterdi. Sefa'ya sert bakınca eliyle hareket yaparak sert bir şe-kilde "Ne var?" diye bana bozuk attı. Ben de işaret parmağımı sallayarak "Dışarıda görüşürüz." der gibi işaret yaptım. Ama ben de sinirlendim. Kendimi derse veremedim. Zil çalar çalmaz Sefa'nın dışarı çıkmasını bekledim. Herkesten sonra çıktı. Kori-dorda duruyordu. Sefa'yı yakaladım. Tartışmaya başladık. "Sen karışma, seni ilgilendirmez." deyince boğazını tuttum. Bastıra-rak duvara yasladım. "Bir daha yaparsan gününü görürsün." gibi konuşmalardan sonra arkadaşlar ayırdı. Bu olayda sonra Sefa benimle konuşmadı. Sefa atletik biriydi. Okulun elit grubundaydı. Saçları çok güzeldi. Çoğumuz saçlarımızı Sefa'nın saçına benzetmek için uğraşırdık. O dönemin saç modası Kuzey Vargın saç modasıydı.

Fehmi'nin evi ile bizim kulüp arası çok yakındı. Sık sık görüşürdük. Akşam okuldan beraber çıkardık. Önce Mete ayrılır, eve gider sonra Fehmi evine giderdi. Ben yalnız yürüyerek eve giderdim.

Matematiğin ilk yazılısı oldu. Soruların tamamını yapmıştım. Hatta bazılarını değişik bağlantılar ile çift cevaplamıştım. Ertesi hafta hoca yazılı sonuçlarını okurken benim numarama sıra gelince yazılı kâğıtlarımı sınıfa göstererek beni tebrik etti. “Bu sene de yazılıları seni almayacağım. Ama sözlü imtihana tabii tutacağım. Sakın ihmal etme.” demişti.

Bu sene de bazı arkadaşlarım matematik çalıştırmam için beni evlerine davet ediyordu. Sınıf başkanı seçilecekti; köylü grup adayı, kentli grup adayı olmak üzere iki aday çıktı. Ben de köylü grubunun adayından yanaydım. Yoğun bir çalışmanın sonunda köylü grup adayımız Mehmet Kaya'nın sınıf başkanı olmasını sağladık. Mehmet'in hemen bir lakabı olmuştu: Baş Efendi. Mehmet bizim aramızda “Baş Efendi” idi. Mehmet yoklamaları yapardı. Gelmeyenleri listede işaretlerdi.

Lise ikinci sınıf benim için zevkli, neşeli geçiyordu.. Derslerim iyiydi, spor kulübünde iyiyim. Beden eğitim hocamız Osman Şahin ile ilişkilerim çok iyiydi. Futbol takımındaydım. Millî bayramlarda futbol kulübünde idim. Seremoni ve oyunlarda orada bulunuyordum. Sene sonu yaklaşıyordu. Yaz tatilinde ne yapacağımı düşünüyordum. Tatilde yine benzin istasyonunda çalışma hesapları yapıyordum.

Sınıfımızda sekiz kız öğrenci vardı. Malatya'da lise çağında kızların talipleri oluyordu. Bazıları lise biter bitmez evlenirdi. Ama bizim sınıftaki kız arkadaşlarımızın tamamı üniversiteye gitmekte kararlıydı. İçlerinde güzel ve doğal sarışın olan bir kız arkadaşımız Ferhunde, bir gün yanımıza geldi. Yanımda arkadaşım Fehmi vardı:

“Ya arkadaşlar, sizin yardımınıza ihtiyacım var. Bana yardım eder misiniz?” diye sorunca merak ettik. “Tabii yardım ederiz. Ne oldu?” diye sorduk.

“Ama bu sizin için biraz tehlikeli olabilir. Baştan söyleyeyim. Başka çarem de yok. Kimsem de yok.”

Biz bayağı meraklanmıştık. Neydi bu tehlikeli olay acaba?

“Beni bir aşiretin oğlu ile evlendirmek istiyorlar. Ben istemiyorum. Ailem de istemiyor. Ama ailemi tehdit etmeye başladılar. Kızını gönül rızası ile vermezsen biz de kaçıırız, diyorlar. Okula gidip gelirken benim yanımda gelip beni korur musunuz? Çok korkuyorum.”

Fehmi ile ben “Tabii, sen ne zamana kadar istersen seni evden okula, okuldan evine bırakırız.” dedik. Akşam nasıl olsa beraber çıkıyorduk. Evleri bize ters olmasına rağmen kabul ettik. Beraber gidip geldiğimiz beş, altı arkadaşımız daha vardı. Fehmi ile konuştuk. Biraz kalabalık olursak daha iyi olurdu. Ama arkadaşlarımıza açıklarsak belki bazıları korkar, bizimle gelmezler endişesi ile hiç kimseye söylemedik. Birimiz kızın sağında, diğerimiz solunda, diğer arkadaşlarımız arkamızda, gelip gidiyoruz. Sene sonuna kadar bu devam etti. Son sınıfta ailesi Malatya’dan başka bir şehre taşınınca bu görevimiz sona erdi.

Lise ikinci sınıfta ikmale kalmadan geçmiştim. Bunun için çok rahattım. Yine benzin istasyonunda çalışıp para biriktiriyordum. Hafta sonu maçlarına çoğunlukla katılıyordum. Biraz büyümüştüm. Bana ters davranan arkadaşlarıma ve ağabeylerime karşılık verebiliyordum. Onun için daha rahat oynuyordum. İstedğim mevkide durabiliyordum. Maçlar iyi gidiyordu. Okul maçlarını seyretmeye gidiyorduk. Bu arada okulumuzun güreş takımı çok kuvvetliydi. Çoğu zaman bireysel ve takım hâlinde

şampiyonluklar yaşıyorduk. Kenan Özer, Mehmet Aracı, Turan Koca vardı. Kenan arkadaşımды. Onun maçlarını kaçırmazdım. 52 kiloda güreşirdi. Ufak tefekti ama çok çevik ve hareketliydi. Maçta bazen tutulur ağır kalırsa ona lakabı ile tezahürat yapardık. “F... yapış. F... saldır.” Kenan’a iyi gelirdi. Sonunda Türkiye şampiyonu olmuştu.

Mahalle arkadaşım Yusuf’un sevdiği, halasının kızı, vardı. Beşik kertmesi yapmışlardı. Yusuf Lise ikinci sınıfa geçtiğinde kızı istemeye gittiler. Fakat kız istemedi. Aynı yaşta olmalarına rağmen kız daha gelişmiş, serpilmiş, çok güzel bir yüksek hemşire olmuştu. Yusuf bazen hastane çıkışında beklerdi. Kız yanına gelmesini istemezdi. Günler böyle geçerken Yusuf alkole başladı. Okulu bıraktı. Çok sevdiği okulunu bırakıp kayıplara karıştı. Malatya’yı terk etmişti. Ailesi tüm aramalarına rağmen bulamadılar.

Okul başladı, derslere giriyorduk. Hangi hocalarımız değişir diye merak ediyordum. En sevdiğim iki hocam bizim derslere gelmedi. Beden eğitimi hocamız Osman Şahin, Kocaeli’ne tayin olmuştu. Matematik hocam Mustafa Karakuş okulda kalmıştı fakat bizim derslere gelmiyordu. Yerine Emin Yazgan diye başka bir hoca gelmeye başladı. Bu hocamız oldukça kısa boylu, çirkin sayılabilecek birisiydi. İki kaşının arasında boşluk yoktu. Olduğu gibi siyah kıllarla kaplıydı. Görünce gülerdik. Bu da farkına varmış olmalıydı ki bir gün derse girdiğinde tüm sınıfı bir gülme tutmuştu. İki kaşını birbirinden ayırmıştı. Tıraş ettiği yer bembeyazdı, ortaya tuhaf bir görüntü çıkmıştı. Zamanla alıştık.

Yeni gelen başka bir hocamız da felsefe dersine gelen Abuzer Hoca’ydı. Abuzer Hoca bizim mahallenin çocuğuydu. Bizi tanıyordu. Okula bazen beraber yürüyerek giderdik.

Esprili birisiydi. Biz de saygıda kusur etmezdik. Dışarıda ağabey, okulda hocamızdı.

Benim için futbol ikinci plana düşmüştü. Liseyi bitirip üniversite için İstanbul'a gitme hayalleri kurmaya devam ediyordum. İstanbul'u gören kişilerden bilgi alıyordum. Nasıl olur da denizin sonunu göremezdik? Derslerde dünyanın yuvarlak olduğunun bir delili olarak gelen geminin önce bacasının, sonra gövdesinin görüldüğünü öğrenmiştik. O yüzden sonunu göremediğimiz denizi hayal edemezdim.

Arkadaş grubum genelde Malatyalı olmayan, şehir dışında gelen memur çocuklarıydı. Akşam dersten çıktıktan sonra bir yerlere gider, oturup çay içerdik. Fehmi'nin mahallede Ali isminde bir arkadaşı vardı. Ali'yi hiç sevmezdim. Zayıf, çelimsiz birisiydi fakat kendisini kabadayı gibi göstermek için yumurta topuk ayakkabı giyinirdi. Yürürken öne doğru eğilerek kollarını sallayıp sağa sola sert bakışlar atan, sahte, kabadayı pozları içinde olan birisiydi. Fehmi bir gün bana, "Senden bir ricam var. Biliyorum, Ali'yi sevmezsin. Ali'nin sevdiği bir kız varmış. Onun mahallesine gittiğinde o mahallenin çocukları Ali'yi dövmüşler. Bizden rica etti. Arkadaşları toplayıp, o mahalleye gidip biz de onları dövelim."

Ben gülmeye başladım:

"Fehmi, burası Malatya. Hiç kimse kendi mahallesindekileri dövdürmez. Dayak yer döneriz, haberin olsun."

Fehmi ısrarla "Gel" diyor başka bir şey demiyordu. Fehmi'yi ikna etmeye çalıştım:

"Fehmi, burası Malatya, adamların mahallesine gidip onları dövemezsiniz. Onlar daha kalabalık ve hazırlıklı olarak beklerler. Sopalarla, kesici aletlerle, hatta tabanca ile beklerler. Çocuk

oyuncağı mı?” dememe rağmen Fehmi ısrar edince “Peki, ne zaman olacak bu iş?” diye sordum. “Cumartesi öğleden sonra gidilecek.” dedi.

O gün geldi, bizim futbol kulübünün önünde buluştuk. Kulüp zaten onların mahallesindeydi. Sanıyorum on, on bir kişi olmuş-tuk. Yürüyüşe geçtik. Ali en önde, bizden birkaç adım ileride, onun arkasında ortada ben, sağımda Fehmi, solumda Mete. Mete çok kibar bir çocuktü. Kavgacı bir tip değildi ama bu işler nasıl oluyor diye merak ettiği için geliyordu. Bizim arkamızdan altı, yedi kişi daha geliyordu. Şehrin ortasından geçip Kernek Mahallesi’nde dar bir sokağa girdik. Bizimkiler birbirlerine gaz vererek kavga havasına soktular. Herkes heyecanla kavgayı bekliyordu. Heyecandan adımlar da hızlı atılmaya başladı. Biraz ilerledik, ileride bir köşeyi tam döndük ki ne görelim? En az yirmi kişi sopalarla, bıçaklarla bizi bekliyor. Biraz yavaşladık, durur gibi olduk. Karşı taraftan birisi belinden tabancayı çıkartıp havaya kaldırarak bağırdı:

“Durun!”

Bir anda etrafımda kimse kalmamıştı. Ali de dâhil. Fehmi ile ikimiz kalmıştık. Başta kabadayı Ali olmak üzere hepsinin kaçtığını gördük. Fehmi kavgadan korkmazdı. “Ne yapalım?” diye bana sordu. Karşı taraftan en az üç, dört kişiyi tanıyordum. Bizimkiler kaçınca onlara doğru yürüdük. Tanıdıklarını “Senin ne işin var bunlarla?” gibi sorular sordular. Durumu anlattık. Bir kahvede biraz oturup sohbet ettik. Fehmi ile beraber onlardan ayrılıp mahalleye geldiğimizde korku ve heyecanla bizi bekliyorlardı. Bizim tek parça ve sağlam döndüğümüzü görünce korkuları biraz gitmişti. Fehmi ve Mete artık bu tip kişilere uymayacaklarını öğrenmişlerdi.

Okulda ilk yazılılar oluyordu. Sosyoloji dersinde hocamız Abuzer Hoca, mahallemizin çocuğuydu. Bazen okul çıkışı mahalleye beraber giderdik. Sanırım bu samimiyeti fırsat bildiğim için hayatımda ilk defa kopya çekmek istedim. Gerçi sosyoloji sevmediğim bir dersti. Ben önden ikinci sırada, cam kenarında oturuyorum. Hoca da bizim sıranın en arka tarafında duvara sırtını dayamış, sınıfı kontrol ediyordu. Sınıfta asıl ismi Coşkun olan Coşkun Özdemir vardı. Benim de soy adım Coşkun. Ben kitabı iki bacağımın arasına alarak sorunun olduğu sayfayı buldum. Kopya çekmek üzereydim. Ama çok tedirgindim. İlk defa kopya çekecektim. Hoca arkadan biraz sevecen, biraz yüksek sesle:

“Coşkun, etrafında şeytanlar dolaşmasın.” dedi.

Ben hemen toparlanıp kitabı kaldırdım. Ama biraz okumuştum. O da bana yetti.

Coşkun Özdemir arkadaşım yan taraftan heyecanla hocaya seslendi:

“Hocam, vallahi, hiçbir şey yapmadım.”

Hocamız da “Coşkun, o kendini bilir. Sen rahat ol.” dedi. Bana gereken mesajı vermişti.

Ben mesajı almıştım. Bir daha tövbe olsun bakmadım. O gün akşam hoca ile yolda beraber yürüyorduk. Kestirmeden mahallemize gelecektik. Hoca havadan sudan, başka şeylerden bahsediyordu. Ben “Ya hocam, özür dilerim, hocam. Bir daha olmaz.” dedim.

“Tamam Coşkun, unut.”

Ertesi gün okula geldim. Matematik dersinden ilk yazılıımız olacaktı. Hocamız Emin Yazgan sınıfa girdi:

“Arkadaşlar, herkes defterini, kitabını sıranın gözüne koysun. Yazılı yoklama yapacağım.”

Ben yeni hocamın ilk yazılısı olduğu için çok heyecanlıydım. Ama kendimden emindim. İyi çalışıyordum. Önden ikinci sırada oturuyordum. Hoca kürsüde, ayakta durduğu için çoğunlukla göz göze geliyorduk. Soruları cevaplamaya başladım. Bildiğim sorulardı. Herkesten önce soruları yapıp hocaya vermek istedim. Hocam“Daha zamanın var. Yaptıklarını kontrol et.” dedi. Tamam hocam, dedikten sonra bir göz gezdirdim. Bekliyordum. Süre dolunca hoca bana “Sen kalk, senin sırayı topla.” dedi, diğer sıraları da başkasına toplattı. Teneffüse çıktık.

Dersler böyle güzel gidiyordu. Kendimden emin bir şekilde derslerime çalışıyordum.

Arkadaşlarım bana “İstanbul’a gidersen garanti Fenerbahçe’de oynarsın.” diye moral veriyorlardı. Maçlarda goller atıyordum. Formalarım evde yıkanıyordu. Kömür ütümüz vardı, kendi elbiselerimi ben ütülerdim. Büyük bir bakır kazanımız vardı. Anam çamaşırları yıkamak için kazanı bahçedeki ocağın üzerine koyar, su ile doldururdu. Arap sabunundan başka temizleme maddesi yoktu. Meşe odununu ocakta yakar, külünü saklardı. O külü çamaşır yıkanacak kazanın içine koyardı. Suyu kaynatırdı. Beyaz çamaşırlar daha beyaz olurdu.

Anam benim renkli formamı ve şortumu yıkıyordu fakat üzerindeki lekeler çıkmıyordu. Anam küllü suyun içinde formları kaynattı. Çamurlar ve lekeler çıkmıştı ama formanın renkleri solmuştu. Görünce çok kızdım, üzüldüm. O forma ile maça çıkacaktım. Soyunma odasında formayı giyindim, renkler yarı yarıya solmuştu. Hocam görünce bozuldu. Ne bu oğlum, diye sertçe sorunca korkarak anlattım. Hoca yedek forma var mı diye baktı, yoktu. Seremoniye çıktığımızda orta hakem geldi, “Sen bu forma ile oynayamazsın, olmaz.” dedi. Halit ağabey koştu geldi hakeme durumu anlattı. Rakip takımın kaptanına rica etti. Ben

oyuna devam ettim. Maçı kazanmıştık. Ben de bir gol atarak iyi oynamıştım. O sene biz gruplara kalıp yarı final oynamıştık. Ama şampiyon olamamıştık.

Matematik dersi geldi. Yazılılar okunuyordu. Benim numaram geldi, hoca okumadı. Ben yerimden “Hocam beni atladınız.” diye konuşmama rağmen hoca hiç beni dinlemiyordu. Yazılı kâğıtlarının sonucu okunup bittikten sonra “Sen teneffüste odama gel.” dedi. Aldı mı beni bir merak ve kuşku. Emin Yazgan Hoca aynı zamanda müdür muaviniydi. Teneffüs oldu hoca ile beraber odasına girdim. O masasına oturunca ben de öndeki koltuğa oturdum. Hoca sinirlenerek “Sana otur dedim mi?” diye çıkıştı. Ben hemen ayağa kalktım, “Özür dilerim hocam.” dedim. Hoca defterini açtı. Genelde defterindeki soru ve cevapları tahtaya yazardı. Ben de hocanın yazdığının aynısını kendi defterime yazar, evde çalışırdım. Daha önceki hocamın dersinde de aynısını yapıyordum. Hoca kâğıdım ile defterinin aynı olduğunu, noktası, virgülü ile aynı olduğunu ve kopya çektiğim için sıfır verdiğini söyleyince bir anda allak bullak oldum:

“Hocam, lütfen yapmayınız. Ben sizin tam karşınızdaydım, yazılı süresince siz yanımdaydınız, nasıl kopya çekerim?” Önceki hocamız Mustafa Bey’e sorabilirsiniz. İnanmıyorsanız gelecek ders sözlüye kaldırın. İstedığınız kadar soru sorun. Eğer bir tanesini dahi yapamazsam sıfır verin. Kabul ediyorum.”

Hoca sinirlenerek, “Benimle pazarlık mı ediyorsun?” diye çıkıştı. “Defol, çık.” diye bağırmaya başlayınca hocanın yanına gittim. Rica ediyorum, dedim. Beni itti, “Defol, çık dışarı.” diye itip bağırınca hocaya gayriihtiyari bir yumruk attım. Hoca koltuğunun üzerine düştü. Bağırıtıya baş hademe Halil geldi ve beni kucaklayıp dışarı çıkarttı.

Okuldaki herkes tanıyordu beni. Halil hademe de iyi tanıyordu. Kimseye bir şey söyleyemedim. Gelecek dersi “Ne olacak?” diye merak ve korku ile bekliyordum. Ertesi hafta matematik dersi geldi. Ben her zamanki gibi sıramda oturuyordum. Hoca içeri girince hep beraber ayağa kalktık. Hoca yerine oturunca bize de “Oturun.” dedi, oturduk. Hoca ayağa kalktı. Bana dönerek “Sen çık dışarı. Bundan sonra dersime giremezsin.” dedi. Korktuğum başıma gelmişti. Sınıftan dışarı çıktım. Öğretmenler odasına gittim. Derdimi anlatacağım hocalardan hiçbirisi yoktu. Müdürün odasına gittim. Baş hademe Halil “Bekle Müdür Bey’e seni kabul eder mi diye sorayım.” deyip içeri girdi. Müdürün odasında bir süre kaldıktan sonra çıktı. Başını sağa, sola sallayarak, “Yok. Müdür Bey ‘Benimle işi yok. Gitsin hocası ile konuşsun.’ dedi.”

Ben koridorda dolaşıyordum. Ders bitsin de Mustafa Hoca ile görüşeyim dedim. Hoca dersten çıktı. Koridorda ilerliyordu. Yanına gittim. “Şimdi olmaz. Akşam eve gel.” dedi. Dersler bitmişti. Mustafa Hoca evine gitti. Biraz bekledim. Sonra hocamın evine gittim. Kapıyı eşi Gülsüm Hanım açtı. Gülsüm Hanım aynı zamanda fizik hocamızdı. Lise son sınıf olduğumuz için yeni moda favori uzatmaya başlamıştım. Sınıfta Fehmi Alpman ve ben biraz uzatmıştık. Saçımız da Amerikan tıraşıydı. Önde üç, dört cm saç vardı, arkası üç numaraydı. Gülsüm Hanım.:

“Ooo, hoca döven Coşkun. Gel bakalım. Sıra bizde mi yoksa?” diye alaycı bir şekilde bana takıldı.

“Estağfurullah hocam.” diyerek içeri geçtim, gösterdiği yere oturdum. Biraz sonra Mustafa Hoca içeri girdi. Diğer odadaymış:

“Hoş geldin Coşkun. Yaptıklarını sana yakıştıramadım.”

“Hocam, lütfen beni biraz dinler misiniz? Olayı bir de ben anlatayım. Ondan sonra siz ne dersiniz dersiniz. Gerekirse döversiniz.”

“Sen önce kalk bir çay koy bakalım. Biz de hocanla biraz konuşalım.”

Kızları olmuştu. Evde bakıcısı vardı. Hocalar girdikten bir süre sonra bakıcı gitti. Çayı koyarken o da bebek ile ilgilendi. Gülsüm Hanım pek ilgilenmedi. Çayları içerken olayın aynısını anlattım. Hocam bana kızarak, “Bak, haklı iken haksız duruma düşmüşsün. Hocan ile kavga etmek olur mu? Ben hocan ile konuştum. Fakat çok sinirlenmiş ve kararlı. Sen onun dersine girme. Ama mutlaka günü gününe çalış. Arkadaşlarından ders notlarını alırsın. Sene sonu mezuniyet imtihanında geçersin.”

Gülsüm Hanım arada bir gelip favorimi tutarak çekiyor ve kızarak, “Ne bu ha? Sen eşkıya mısın? Kes şunları.” diyerek canımı acıtiyordu.

Mustafa Hoca da “Karışma çocuğa, zaten morali bozuk.” dedi. Bazı öğütler verdi, teşekkür ederek ayrıldım.

Yürüyerek eve gittim. Yolda giderken babama söyleyeyim mi söylemeyeyim mi düşünüp durdum, korkumdan söylememe kararı aldım.

Sömestir tatili oldu. Ben bu arada Emin Yazgan’ı nerede görsem yanına gidiyordum. Konuşmak istiyordum. Bir iki defa beni tersleyip kovalayınca sinirlenip hocaya saldırdım. Ama fayda yerine zarar getirince hocayı kendi hâline bıraktım.

Sömestir tatilinde genelde matematik tekrarı yaptım. Kendimi hazır tutmalıydım ki ortaokulda olduğu gibi bir sene boş geçmesin. İstanbul hayalim ertelenmesin. Sömestir tatili bitti. Okula başladığımız hafta ben öğrenci kolu başkanı olmuşum. Kolumda

kırmızı kolluk vardı. Bu görev sıra ile son sınıf öğrencilerine verilirirdi. Okulun temizlik işlerini kontrol etmek, öğrencilerin zamanında sınıflara girmesini sağlamak için idareye yardımcı oluyorduk.

Hafta ortasıydı. Bizim sınıfta Halil Epik diye bir arkadaşımız vardı. Halil kumral, uzun boylu, yapılı, sakin, birisiydi. Halil'in köyü Elazığ'a bağlı, Fırat Nehri'nin kenarında Adaf diye bir köydü. Okulumuzda iki müdür muavini vardı. Karı kocalardı: Mehmet Bey ile Asiye Hanım. Sevimsiz hocalarımızdan ikisiydi. Asiye hanımın lakabı, "Deli Asiye" idi. Halil köyden bunlara zaman zaman kaz yumurtası getirirmiş. Halil tatilde köye giderken bunlar yine kaz yumurtası istemişler. Tatil dönüşü Halil kaz yumurtası bulamayınca tavuk yumurtası getirmiş. Müdür muavini oldukları için Halil yumurtaları vermek üzere odalarına girmiş:

"Hocam özür dilerim. Kaz yumurtası bulamadım. Tavuk yumurtası getirdim." der demez karı koca hocaların ikisi birden Halil'e saldırmış. Tekme tokat girmişler. "Ulan sen bizimle dalga mı geçiyorsun?" diye Halil'i dövmüşler.

Öğrenciler sınıflara girmişti. Ben de bizim sınıfın koridorunda bekliyordum. Dışarı çıkan veya dışarda olan birileri varsa hocalar derse girmeden sınıfa girmelerini sağlıyorum. Tam o sırada baktım Halil geliyor. Samimi arkadaşımdı. "Ne o Halil, neden geç kaldın?" dedim. Yüzüne baktığımda yüzünde tırnak izleri gördüm. Kan akıyordu, gözü morarmıştı. Halil çok sakin birisiydi. Onu öyle görünce korktum.

"Halil, ne oldu, kimle kavga ettin?"

"Boş ver ula. Deli Asiye ve kocası dövdü."

Gömleği yakasından aşağı doğru yırtılmıştı. Sınıfa girdi, ben kapıyı kapattım. Sınıfın kapı kolundan tutup bekledim. Koridorun öbür ucundan Diyarbakırlı Müdür Muavini Şehmuz Üçkardeşler koşarak, küfür ederek geliyordu. Arkasında Elazığlı edebiyat hocası Hasan Oğuz Hoca vardı. Şehmuz Hoca bana bağırdı:

“Aç ulan kapıyı!”

“Hocam lütfen.”

Şehmuz hoca elini havaya kaldırarak bana tokat atmak istedi. Hasan Hoca arkasından Şehmuz Hoca’nın elini tutarak bağırdı:

“Hoca, kendine gel. Çocuk zaten dayak yemiş. Sen neden karışyorsun?”

Şehmuz Hoca iyice sinirlenmişti. Kapıya omuz vurarak içeriye dalmak istedi. Ben kapının kolunu bırakıp kapıyı açtım. Şehmuz hoca hızını alamayarak karşı pencerenin önünde zor durdu. O arada Halil Epik defter kitabını toplamış dışarı çıkmak üzereyken kitaplarını bir masanın üzerine fırlatarak boks yapacakmış gibi gardını aldı. Küfür ederek, “Gel ulan. Yaptıklarınız yetmedi mi?” diye Şehmuz Hoca’nın üzerine yürüyünce ben araya girdim. Şehmuz Hoca, Halil’e göre ufak tefekti. Halil’in bu durumunu görünce hocanın yüzü korkudan bembeyaz oldu:

“Şehmuz, aman evladım. Sakin ol. Sana bir şey yapmayacağım.” gibi acizce davranınca Halil, “Siz hepiniz böylesiniz, Allah belanızı versin.” diyerek çekti gitti. Okulu terk etti. Halil çok sinirlenmişti. Yüzü gözü çizik ve morluklar içindeydi.

O gün iki ders üst üste sosyoloji dersimiz vardı. Abuzer Hoca ile yolda karşılaşmıştık. Bugün okula gelmeyeceğini, askerlik işlerinin olduğunu söylemişti. Okulun karşısında fırın ve bakkal vardı. Tüm sınıf boş derslerimizde veya teneffüslerde çoğunlukla fırından yarım ekmek, bakkaldan peynir, helva gibi şeyler alıp

yerdik. O gün de Abuzer Hoca gelmeyince dersler boştu. Birkaç arkadaşımız hariç hepimiz fırına gittik. Ekmek ve başka şeyler alarak yerken Hasan Oğuz Hoca geldi. Hoca bizim dersimize gelmiyordu ama renkli bir simaydı. Fehmi, Mete ve ben beraber duruyorduk. Hoca bizim yanımıza geldi:

“Çocuklar siz boykot mu yaptınız?”

“Boykot nedir hocam?”

“Yani derslere girmiyor musunuz?”

“Yok hocam, bizim iki dersimiz boş. Onun için buradayız.”

“Sizin arkadaşınızı dövdüler. Buna tepki vermeden olur mu?”

“Peki, ne yapalım hocam?”

“Sınıfta sizden kimse kaldı mı?”

“Evet. Üç, dört kişi vardır.”

“Peki. Gidin onları dışarı çıkartın. Sınıfları boşaltın. ‘Arkadaşımızı dövdüler. Boykot ediyoruz.’ diye bağırın. Ben de içeri gidip içeridekilerin sizin boykotunuza katılmalarını sağlayayım. Ama siz sürekli tempo hâlinde bağırın.”

İki kız arkadaşımızı alarak sınıfımıza gidip içeridekileri zorla da olsa dışarı çıkarttık. Dışarıda okula doğru uzun süre bağırarak. Hiçbir hareket yoktu. Dışarıda üşüdük. Kış günüydü, hava çok soğuktu. Arkadaşlarımızı toplayıp “Hadi hep beraber sinemaya gidiyoruz.” dedik. Can Sineması’nda Tuzak diye güzel bir film varmış. Ona gidiyorduk. Kız, erkek arkadaşlarımızı ikna ettik. Sınıf olarak komple Can Sineması’na girdik, filmi seyrettik. Çıktığımızda karanlık olmuştu. Hava çok soğuktu. Malatya’nın kuru soğuk havası, jilet gibi yüzleri kesiyordu.

Okuldaki durumu merak etmiş, okulumuzun bulunduğu Turan Emeksiz Caddesi’ne gelmiştik. Okulumuz biraz ileride, hafif rampa bir caddede idi. Okula doğru biraz yürüdük. Kalabalık

grup bize doğru geliyordu. Bize sitem ederek, “Bizi boykota davet ettiniz. Biz okulu boşalttık. Siz neredesiniz?” dediler. Durumu anlattık. Baktık ki şaka ile başladığımız iş resmen boykota dönüşmüş. İki hocamız da yanımıza geldi.. Cadde üzerinde Kismet Kahvesi vardı. Oraya girdik. Oturup karar almamız gerekiyor, denildi. Uzun uzun tartışmanın sonunda O akşam yedi kişilik bir komite kuruldu. Boykot ile ilgili konuşmaları ve görüşmeleri bu yedi kişi yapacaktı. Başkası karışmayacaktı.

Okulumuzda sabah lise birinci sınıflar, öğleden sonra lise iki ve üçler okuyordu. Lise iki ve üçüncü sınıflar boykota katılmıştı. Sabah erkenden gelip sabahçıları da boykota, ortak etmek için okulun kapısında nöbet tuttuk. Sabah okulda kalabalık bir grup olarak buluşma kararı aldık. Sabah okulun kapısına geldik. Hademelere kapıları kapattırdık. Öğrencilerin çoğunu konuşarak ikna ettik. Sabahçıların derslere girmesini engelledik. Okulda genel boykot başlattık. Başlattık da sonuç ne olacak bilmiyorduk. Okulun dışında müdür ve yönetimi de protesto ediyorduk.

İkinci gün bitti. Biz derslere girmiyorduk. Üçüncü gün müdürümüz, (Tepegöz) Osman Sargın ve yönetim, okulun balkonuna çıkarak bizimle konuşup anlaşmak istediklerini megafon ile konuşarak bildirdiler. Malatyalı öğrencileri ilk geldiğinde aşağılayarak, “Siz kim, eli bıçaklı olmak kim, siz koyun gibisiniz.” diyen Müdür, şimdi balkona çıkmış “Yavrularım, aslanlarım, hadi derslerinize girin. Bu iş burada bitsin.” diye konuşuyordu. Bu konuşmalar uzayınca okulun bahçesinde bekleyen öğrenciler hep bir ağızdan bağırarak yuhaladık. Müdürü taş ve portakal yağmuruna tuttular. Müdür ve yönetim, çareyi içeri kaçmakta buldu. Ertesi gün vali ve sanırım millî eğitim bakanı da geldi. “Oturup anlaşalım. Derslerinize girin.” dediler. Bizim oluşturduğumuz yedi kişilik komite, bazı hocalarımızın yardımı ile bir sayfalık

isteklerimizi yazdı. Bunlar kabul edilmezse anlaşma olmayacağını bildirdik. İsteklerin başında dayak yiyen arkadaşımız Halil Epik'in ceza almaması ve sene sonu okuldan mezun olması vardı. Diğerleri de şu şekildeydi:

-Bazı hocaların öğrencilere karşı sert tutumlarından vazgeçmeleri

-Saçlarımızın üç numara olmaması, alabros⁵ dediğimiz ön tarafta üç, dört cm uzunluğunda saç olan modele müsaade edilmesi.

-Bazı hocaların -Asiye Hoca- kız öğrencileri taciz edercesine sütyen kontrolü yapmaması, etek boylarının cetvel ile kontrolünün kaldırılması.

Beşinci günün sonunda anlaşma oldu. Pazartesi derslere tekrar girdik. Fakat tedirgindik. Ne olacak diye meraklıydık.

Matematik dışında (Hoca ile kavga ettiğim için derslere giremiyordum.) diğer derslerim iyi gidiyordu. Bazı hocalarım bana haksızlık yapıldığını ama derslerime çalışmam gerektiğini söylüyorlardı.

Sene sonu geldi. Lise mezuniyet imtihanları başlayacaktı. Benim tek korkum Emin Yazgan'ın inadından vazgeçmeyip beni sınıfta bırakmasıydı. Hafta sonu şehirde arkadaşlarla gezerken Mustafa Hoca'yı gördüm. Devamlı gittiği bir kahveden çıkıyordu. Yanına gittim:

“Hocam nasılsınız, iyi misiniz?”

Hâl hatır faslı sonrası hocam bana dönerek, “Coşkun, hadi gözün aydın. Emin Hoca yarın kısa dönem askerliğe gidiyor.”

⁵ Fırça gibi dik kesilmiş (erkek saçı).

Nasıl sevindim, inanamıyordum. Utanmasam hocanın boynuna sarılacaktım. Hocama teşekkür ettim. Yanından ayrılıp arkadaşlarımın yanına gittim.

Mustafa Hocamızın evi okul yolunda, Turan Emeksiz Caddesi'ndeydi. Bazen evlerine giderdim. Matematik imtihanından birkaç gün önce evlerine gittim:

“Hocam durumu biliyorsunuz. Çalıştım ama derslere giremediğim için sıkıntıdayım. Ne yapmam gerekir?”

Bazı sayfa numaraları verdi:

“Bu sayfalar önemli, buralara çalış.”

Tamam hocam, dedikten sonra evinden ayrıldım. Arkadaşların oturduğu kahveye gittim. Oyun oynuyorlardı. Biraz onları seyrettim. Çay içtim, sonra kalkıp eve gittim.

İmtihana gireceğim gün heyecandan kalbim duracak gibiydi. Hoca beni gördü, oturduğum sıraya geldi. Başımı okşayarak, “Heyecanlanma. Acele etme. Sen başarırırsın.” temennisinde bulundu. İmtihan süresince ara sıra yanıma gelerek göz ucu ile kâğıdımı incelediğini fark ettim.

İmtihan sonuçları birkaç gün sonra camlara asılmıştı. Bütün arkadaşlarla kuyruğa girmiştik. Mezun olanlar sevinç çığlıkları atarak ayrılıyorlardı. Ben ilk olarak matematik sonucuna baktım, iyi aldığımı gördüm. Liseden mezun olmuştum. Ben de sevinç çığlıkları atarak okuldan ayrıldım, Babamın yanına gittim. Durumu anlattığımda bana belli etmese de çok mutlu olduğunu görebiliyordum. Ödül olarak beni lahmacun yemeye götürdü.

Üzüldüğümüz konu arkadaşımız Halil Epik'in iki dersten bütünlemeye kalmasıydı. Yapacak bir şey yoktu. Okul tatil olmuştu. Herkes dağılmıştı. Boykot tam başarıya ulaşmamıştı. Ders döneminde çoğu hocanın tutumu olumlu yönde değişmişti ama Halil sınıfta kalmıştı.

Şimdi hayallerimin gerçek olması için yeni bir umut, yeni bir hedef vardı. Üniversite giriş imtihanı için çok merak ettiğim İstanbul'u yazmıştım. Mustafa Erdal da benimle beraber İstanbul'u yazmıştı. Kardeşim Süleyman okullar tatil olmasına yakın iki arkadaşı ile İstanbul'a kaçmak için Zafer otobüsünden bilet almış, İstanbul'a kaçıyorlardı. Babamın nasıl olduysa haberi olmuştu. Zafer otobüsünün önünü kesip kardeşimi ikna ederek otobüsten indirdi. Diğer iki kişi İstanbul'a gitmişti. Babam kardeşime söz verdi:

“Ağabeyin bir ay sonra imtihanlar için İstanbul'a gidecek. Sen de o zaman ağabeyinle beraber İstanbul'a gidersin.”

Gitme günü geldi çattı. Mustafa, ben, kardeşim Süleyman, onun arkadaşı Nihat; hep beraber İstanbul'a hareket ettik. Uzun bir yolculuk oldu, yemek molası, çay molası... Çaylar şirkettendi, yani bedava. Yolculuk uzundu fakat bizim için çok ilginçti. İlk defa böyle uzun bir yolculuk yapmıştık. Hedefe ulaşmanın önemli bir adımını atmıştık. Tam 24 saat süren bir yolculuktan sonra Harem'de arabalı vapura otobüs ile bindik. Şaşkın ve heyecanlı bir biçimde denize bakıyordum. Gerçekten sonunu göremiyordum. Demek ki duyduklarım doğruymuş, dedim. Harem'den Sirkeci'ye geçtik. Otobüsün son durağına geldiğimizde otobüs şoförü “Geçmiş olsun, İstanbul'a geldik.” diye otobüsü boşalttı.

İyi de nerede kalacaktık? İmtihan yerlerimizi nasıl bulacağımızı bilmiyorduk. Öğrendiğimiz kadarıyla İstanbul Üniversitesi yakınlarında ucuz, özel öğrenci yurtları varmış. Yürüyerek Şehzadebaşı'na geldik. İlk bulduğumuz yurt Devrim Talebe Yurduydı. En ucuzu diye oraya yerleştik. Günlük paraları peşin alıyorlardı. Çantalarımızı emanete bıraktık. Önceliğimiz imtihan yerlerimizi bulmaktı. Yurt görevlisine gösterdik. Benim sınava

gireceğim Pertevniyal Lisesi çok yakındı. Mustafa'nın imtihana gireceği okul Kabataş Lisesi, bayağı uzaktaydı. Oraya ancak otobüs ile gidilebilirdi.

Öncelikle benim imtihana gireceğim okula gittik. Sınıfı, oturacağım sırayı bulduk. Biraz oyalandıktan sonra okuldan ayrılp çevreyi tanımak istedik. Mustafa'nın imtihana gireceği okula sabah erkenden kalkıp gitme kararı aldık. Fatih tarafında, belediye binasının çevresinde ucuz börekçi dükkânı keşfettik. Acıkmıştık, börekçiye girdik. Kürt böreği istedik. Üzerini bol pudra şekeri ile doldurup yedik. Ucuz ve doyurucu olduğu için favori yerimiz olmuştu.

Ertesi sabah erkenden uyanıp belediye otobüsüne binerek Kabataş Lisesinin olduğu Ortaköy'e gittik. Boğaz kenarında, çok güzel, tarihî bir okuldu. Mustafa'nın imtihana gireceği sınıfı bulduk. Sırasına oturdu. Biraz oyalandıktan sonra okuldan çıktık. Yürüyerek Ortaköy'de Boğaz kenarına gelip banklara oturduk. Dakikalarca Boğaz'ı seyrettik. Nasıl seyretmeyiz? Hayalim olan İstanbul'a gelmişim. Boğaz'da oturuyorduk. Rüya gibiydim.

İmtihana iki günümüz vardı; cumartesi, pazar. Pazartesi sabah imtihana girecektik. Her yere yürüyerek gidiyorduk. Daha iyi görebilmek ve öğrenmek için onca yolu yürüyüp Ortaköy'den Şehzadebaşı'na geldik. Akşam olmuş, hava kararmıştı. Börekçiye gittik. Börekleri yiyip doyduktan sonra belediye binasının etrafındaki aslan heykellerini inceledik. Biraz oyalandık sonra yurda gelip, yatıp dinlenip ertesi sabah tekrar gezmelere başlayacaktık.

Pazar sabahı kalkıp doğru börekçiye gittik. Her seferinde başka başka börekler yiyorduk. İlk defa gördüğümüz ve yediğimiz börekler hoşumuza gidiyordu. Günde iki defa yemek yiyebiliyorduk. Paramız sınırlı olduğu için idare etmek zorundaydık.

Böreklerimizi yedik. Belediyenin önündeki aslan heykellerinin üzerinde oturuyorduk. Bazı turistler de gelmiş, resimler çekiyordu. Anne, baba, benim yaşlarımda bir kız, bir de on yaşlarında erkek çocukları vardı. Cesaretimi toplayarak biraz vücut dili, biraz İngilizcemle bizim bir fotoğrafımızı çekmesini babadan rica ettim. Adam kabul etti. Biz arkadaşlar ile toplanıp poz verdik. Fotoğrafımızı çekti. Makinanın altından fotoğrafımız çıktı, bana verdi. Polaroid makine olduğunu ve fotoğrafı anında verdiğini öğrendim. Fotoğraf tek olduğu için ben aldım. İlk İstanbul hatırası olmuştu.

Akşama kadar oyalanıp böreklerimizi yedik. Yurda geldik. Erken yatalım yarın pazartesi, imtihanı kaçırmayalım diye düşündük. Yurt görevlisinden Mustafa'nın gideceği yerin otobüs numaralarını aldık. Yazdık ki problem olmasın. Benim yerim yakın olduğu için ben yalnız gidecektim. Mustafa'nın kardeşim ve arkadaşıyla beraber gidecekti. İstanbul heyecanından imtihanı fazla önemsemez gibiydik. Gezmekten yorgun düşmüştük.

Pazartesi sabahı erkenden kalktık. Mustafa ile beraber otobüs durağına gittim. Onları otobüslerine bindirdikten sonra imtihana gireceğim okula geldim. Okulun önü çok kalabalıktı. İmtihana girecek bir kişinin yanında en az üç, dört refakatçi vardı. Sıralarımıza oturup zamanın dolmasını bekledik. İmtihan sorularının olduğu kitapçık ve cevap anahtarı olan kâğıtlar dağıtıldı. Yapmamız gerekeni anlatan hocalar vardı. Nihayet başla komutu geldi. İlk defa gördüğüm bir imtihan sistemiydi. Beni heyecan ve korku aldı. Soruları okuyup cevaplamaya başladım ama kendimde değildim. Bulutların üzerinde uçuyor gibi hissediyordum. Terlemekten sıkıntı basmıştı. Yapacak bir şey yoktu. Soruları cevaplamaya devam ettim. Ama neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlayacak durumda değildim.

Test soruları bitmek üzereydi. Hoca süreyi bildirdi:

“Çocuklar, son beş dakikanız kaldı. Ona göre kontrollerinizi iyi yapın.”

İmtihan bitti. Okulun bahçesinde bir bankın üzerine oturdum. Bu şekilde iyi puan almam mümkün değil, diye kendi kendime düşünüyordum. Okulun arkasında cami vardı. Oraya gidip elimi yüzümü yıkadım. Biraz olsun kendime geldim. Yürüyerek yurda gidip Mustafa ve kardeşimi beklemeye başladım.

Uzun bir zaman sonra geldiler. Mustafa da benim gibi olmuştu. Aşağı yukarı aynı şeyi yaşamıştık. Moralimiz bozuktu ama belli etmemeye çalışıyorduk. Soranlara “Fena geçmedi.” gibi yuvanlak cevaplar veriyorduk. Hafta sonuna kadar İstanbul’da kalacaktık, İstanbul’un tadını çıkartmaya çalışıyorduk. Bu arada iki, üç tanıdık bulduk. Onlar da bize katıldı. Uzaktan akrabamız olan kişi İstanbul’u biliyordu. Ağabeyinin evinde kalıyordu. sabah gelip bizi alıyor, başlıyorduk gece yarısına kadar gezmeye... Bizim fotoğrafımızı çeken ailenin Taksim’de bir otelde kaldıklarını öğrenip otelin ismini kızdan almıştım. İlk fırsatta arkadaşlardan ayrılıp Taksim’deki oteli buldum.

Akşama kadar lobide ve otelin önünde dolaşarak bekledim. Akşam olduğunda geldiler. Kız ile göz göze geldiğimi hatırlıyorum. Utanarak gülümsedim. Aynı şekilde kızda güler bana doğru geldi. Çok heyecanlanmıştım. Elini uzattı, “Hoş geldin.” dedi. Ben de cevap verdim. İngilizcemin iyi olmadığını söyledim. Adreslerini istedim. Lobiden kâğıt kalem aldı adresini yazıp verdi. Dünyalar benim olmuştu. İlk defa yabancı bir kız ile konuşuyordum ve adresini almıştım. İstanbul’dan bizimle aynı gün ayrılacaklardı. Gitmeden önce bir gün tekrar otele gidip buluştuk. Taksim, İstiklal Caddesi’nde gezinip muhallebicide oturduk. Mektuplaşma kararı aldık. Bir süre sonra ailesinin merak

edeceğini düşünerek kalktı gitti. Ben mutluluktan uçar gibi yurda geldim. Bizimkiler yoktu, akşama kadar oyalandım, geldiler. Neler yaptıklarını, nereleri gezdiklerini anlattılar. Ama ben hiçbir şey anlatmadım. Kardeşime anlatsam hemen babama şikâyet ederdi. Oğlun imtihanı bıraktı kızın peşinde geziyor, derdi.

Her günümüz rüya gibi geçiyordu. Ama nihayet dönüş vakti geldi çattı. Dönüş biletlerini gelirken almıştık. Tekrar uzun bir otobüs yolculuğunun ardından Malatya'ya geldik. Ailemiz bizi garajda karşıladı. İmtihanı soranlara hep aynı şeyi söylüyorduk: Fena gitmedi. Ama karşımızdakilerin yüzü bir anda değişiyordu. Sanki kötü gittiğini hissediyorlardı.

Mahalledeki arkadaşlarımız, şehirdeki arkadaşlarımız İstanbul'u soruyorlar, "Ne yaptınız? Neler gördünüz?" diyorlardı. Ballandıra ballandıra günlerce anlattık.

Nihayet İstanbul rüyasından normal yaşantımıza döndük. Fakat ben Amerikalı kızın rüyasına dalmıştım. Mektup yazacaktım ama derdimi anlatacak kadar İngilizce bilmiyordum. İlk işim kitapçıya gidip İngilizce-Türkçe lügat almak oldu. İlk mektubumu yazmak için önce Türkçesini yazdım. Yaklaşık bir sayfa kadardı. Kendimden bahsettim. Ben kimim, nerede yaşıyorum, İstanbul'a ne için geldim, asıl nereliyim? Mektubu postaya verip gönderdim. Ama hiç ümidim yoktu. "Mektup gider mi, giderse cevap yazar mı?" gibi sorular aklımdaydı. Tanıştığım ilk yabancı bayandı. Hiç ilgilenmez, cevap yazmaz, diye düşünüyordum. Ona rağmen yazdım.

Üniversite imtihan sonuçları bir süre sonra geldi. Ben de Mustafa da yeterli puanları alamamıştık. Hiçbir yere giremiyorduk. Üzülmüştük ama yapacak bir şey yoktu. Daha sonra Yeşilyurt Hava Harp Okulu imtihanları için Mustafa Erdal, Vahap Suna ve birkaç kişi daha İstanbul'a gittik, Hava Harp Okulu imtihanlarına

girmeye başladık. Okul İstanbul Yeşilyurt sahili kenarında harika bir okuldu. İlk imtihan beden eğitimiydi. Geniş bir arazi içindeki okul bahçesinin beden eğitim alanında yer hareketleri için büyük bir minder, önünde trampelen ve kasa vardı. Yan tarafta barfiks demirleri, bütün spor aletleri vardı. Minderin yanındaki masada karar veren rütbeli subaylar oturuyordu. Önlerinde not defterleri bulunuyordu. Adayları sırayla alıyorlardı, hangi hareketi istersen yapıyordun. Beğenmediklerini hemen çıkartıyorlardı. Mustafa, Vahap ve diğer iki arkadaşımı hemen çıkarttılar. Sıra bana gelmişti.

İlk hareketim trampelden kasa üzerinde takla atarak mindere ayak üstü düşüp hazır ol vaziyeti almaktı. Minder üzerinde bayağı uzun süre hareketlerime devam ettim. Barfikte değişik hareketler yaptım ve halatla yukarı tırmanma ile sınavı sonlandırdım. Arkadaşlarım da kenarda beni izliyorlardı. Üzerimi giyindim, oradan ayrıldık. Sonuçlar ertesi gün asılacaktı. Arkadaşlarım, kendilerinin elendiklerini kabul ediyorlardı. Benim bu imtihanı kazandığımı söylüyorlardı.

İstanbul'un tadını çıkartmak için her yere yürüyerek gidiyorduk. Mustafa'nın ağabeyi Hasan ağabey, havacı başçavuştu. O da bize destek olmak için gelmişti. Akşam bizi Yenikapı'daki ünlü Çakıl Gazinosu'na götürdü. Hayatımızda ilk defa böyle bir gazinoya gidiyorduk. Ünlü sanatçıları canlı olarak izliyorduk. Bizim için rüya gibi geçen bir akşam olmuştu. Ertesi sabah doğru okula gittik, herkes gelmişti. Sonuçlar cama asılmıştı. Zorla yanaşarak listeye baktığımızda bir tek benim kazandığımı gördük. Diğer arkadaşlarım elenmişti. Onlar zaten sonucu tahmin etmişlerdi. Ben kalıp diğer imtihanlara girecektim. Arkadaşlarım da "Biz İstanbul'u gezelim, bir daha nerede göreceğiz? Sen imtihanlarına git." dediler.

Bir hafta boyunca, test, sözlü ve tüm sağlık taramasından geçtim. Hepsini kazandım. Sonuçta elli beş kişi alacaklarmış. İmtihana yüzlerce kişi katılmıştı. Elli beş kişi kaldık.

Okul komutanı, “Yarın sabah valizlerinizle gelin. On beş gün burada barakalarda kalacaksınız. Daha sonra Eskişehir Uçuş Okuluna gideceksiniz. Başarılar dilerim.” dedi.

Mutluluktan uçuyordum. Yurda geldim, bizimkiler gezmedeydi. Gelmelerini bekledim. Nihayet akşam olunca yurda geldiler. Arkadaşlara kazandığımı anlattım. Sabah çantamı alıp okula gideceğimi, orada kalacağımı söyledim.

Sabah kalktım, çantamı aldım. Yeşilyurt Hava Harp Okuluna gittim. Bizi kalacağımız barakaya götürüp yatacak yerimizi, dolaplarımızı gösterdiler. Gece barakalarda uyuduk. Sabah askeri komutla uyandık, sıraya dizerek kahvaltı yapmak için yemekhaneye götürdüler. Kahvaltıdan sonra toplantı alanında topladılar. Okul komutanı konuşma yapacaktı.

Merak içinde okul komutanı ne söyleyecek diye bekliyordum. Konuşmaya başladı:

“Evlatlarım, hepinizi tebrik eder, başarılar dilerim. Ancak dün akşam genel kurmaydan bir talimat aldık. Elli beş kişilik kadroyu, elli kişiye düşürdüklerini bize iletiler. Onun için tekrar sadece göz muayenesi yaparak beş kişiyi elemek zorundayız.”

Korkmaya başladım. Torpili olmayan beni eleyecekler gibi korku bastı. Göz kontrolüne girmiştik, detaylı tarama yaptılar, geçtim. Şimdi ne olacaktı? Başladılar iki grup hâlinde göz kontrolüne. Çabuk bitti. Bir saat sonra elenen beş kişi içinde ben de vardım. Listeyi görünce bütün umudum suya düşüp gitmişti. Hafif bir baygınlık geçirdiğimi, çevredekilerin müdahalesi ile kendime geldiğimi hatırlıyorum. Üzgün bir şekilde yurda

geldim. Arkadaşlarım oradaydılar. Durumu anlatınca onlar da sanırım üzölmüşlerdi. Ben de arkadaşların otobüsüne biletimi alarak onlarla beraber Malatya'ya döndüm.

Kısa yoldan hayata atılıp devlet kapısında garanti bir işim olsun diye uğraştım. Kazandım ama olmadı. Yapacak bir şeyim yoktu. Mücadeleye devam edecektim.

Benim çalışıp, para biriktirip İstanbul'a dönmem gerekiyordu. Kurtuluşumun adresi İstanbul'du.

O dönem Millî Eğitim Bakanlığı lise mezunlarının vekil öğretmenlik yapabileceğini duyurdu. Ayrıca asil öğretmen olmak isteyenler altı fark dersinin imtihanına girerek başarılı olursa asil öğretmen olabiliyordu. Ben hem vekil öğretmenliğe hem de altı fark dersini vermek için Öğretmen Okuluna müracaat ettim. Kazanırsam en azından öğretmen olacaktım.

İlkokulda Akçadağ Öğretmen Okulunu kazandım. Sözlüde elendim.

Ortaokulda Diyarbakır'da girdiğim askerî okulun imtihanına dört kişi gitmiştik. Tek ben kazandım ama gidemedim. Nüfus cüzdanındaki adreste bulunmadığım için kaybettiğimi aylar sonra öğrendim.

Liseden sonra Hava Harp Okulunu kazandım. Gidemedim.

Hayatın benim için hangi yolu çizdiğini bilmiyordum. Ben istediğim kadar zorlasam da olmayınca olmadı.

Malatya'da eski yaşantım devam ediyordu. Futbola devam ediyordum. Kahveye gitmeye başlamıştım. Arkadaşlarım ve ağabeyimin arkadaşlarının gittiği kahvelere gider olmuştum. Yeni öğrendiğim tavla oyunu oynuyordum. Başlangıçta hep yeniliyordum. Daha sonra bir büyüğüm bana zar tutmayı öğretmişti. Oyun içinde hızlı bir şekilde elimin içinde zarları tutma şeklini

öğrenmiştim. Tabii ki kazanmaya başlamıştım. Kazandıkça zevk alıyor, günlerce oynuyordum. Bu arada vekil öğretmen olarak atandığım köy belli olmuştu. Arguvan İlçesi Çermik köyü. Gidip köyü görmem gerekiyordu. Beğenirsem öğretmenlik yapacaktım. Beğenmezsem Malatya’da bir iş bulup çalışacaktım.

Şehirde köye nasıl gidebilirim diye bir araştırma yaptım. Arguvanlıların devamlı gittiği kahveyi buldum. Oraya gidip öğreneyim dedim. Kahve garajın içinde, karanlık, güneş görmeyen, sigara dumanından zor nefes alınacak bir yerdi. Kahveciye, “Çermik köyünden kim var?” diye sorduğumda Bir masayı göstererek, “Bu masadakiler Çermiklidir.” dedi. Masaya yaklaşıp selam verdim. “Çermikli misiniz?” diye sorduğumda içlerinden en yaşlı olan “Evet, buyur, bir şey mi istedin?” diye cevapladı. “Ben sizin köye atanan yeni öğretmenim.” dedikten sonra hava değişti. Yaşlısı genci ayağa kalkıp, bana sandalye getirip oturtular. Çay söylediler. Hâl hatır sorduktan sonra köye giden tek kamyon olduğunu, sabah erkenden köyden kalkıp şehre geldiğini, akşam saatlerinde şehirden hareket edip köye gittiğini söylediler. Hazırlıklı olmadığımı, yarın buraya geleceğimi söyledim. Şoför ile tanıştırdılar, anlaşıp ayrıldım.

Akşam evde babamla konuştum. Ben endişeliydim. Onlar sevinçli mi, üzgün mü anlamadım. Çünkü hayalini kurduğum üniversiteye girememiştim. Sabah çantamı hazırladım. Arguvan garajına gidip şoförü buldum. Şoför biraz imrenerek biraz üzülerek beni tepeden tırnağa süzdü. Şoför mahallinde yanına oturttu. Benden sonra bir karı koca çifti oturttu. Köy yetmiş km uzaklıktaydı ama sanırım üç, dört saatte ancak gitmiştik.

Köye geldiğimizde güneş batmıştı. Kamyon tam okulun önünde durdu. Bir gün önce köylüler ile buluştuğum için geleceğimden köylülerden bazılarının ve okul müdürünün haberi

varmış. Beni Okul Müdürü Ali Rıza Erkan ve köyün ileri gelenlerinden Kalender Ağa oldukça samimi karşıladı. Müdür Bey anlatmaya başladı:

“İki lojman var. Birisinde okul müdürü olarak ben oturuyorum. Diğerinde siz oturursunuz.”

Lojman, 1+1 küçük bir evdi. Müdür Bey kapıyı açtı, gösterdi: “İşte burada kalacaksınız.”

Kalender Ağa:

“Hocam, bu akşam benim misafirimsiniz. Yarın kamyonla döner, eşyalarınızı alıp gelerseniz sizi buraya yerleştiririz.”

“Tamam. Sağ olun, teşekkür ederim.”

İlk defa yabancı bir köyde ve tanımadığım birinin evinde kalacaktım. Biraz mahcubiyet ile mecburen okulun hemen arkasında, kerpiçten yapılmış, tek katlı, büyükçe bir eve girdik. Yerler tamamen halı kaplıydı. Evin hanımları ve Kalender Ağa’nın büyük oğlu bizi karşıladı. Oturup tanıştık, sohbet ettik. Kalender Ağa altmış, altmış beş yaşlarında, beyaz saçlı, beyaz pala bıyıklı, şişmandı. Geniş sekiz köşeli Malatya kasketi ve siyah şalvarı, elinde kocaman sarı taşlı tesbihi ile sevecen birisiydi. Yemekler yendi, çaylar içildi. Sohbetin ana konusu bendim. Merak ediyorlardı:

“Hocam çok gençsin, kaç yaşındasın?” gibi sorular soruluyordu. Ben de cevap vermeye çalışıyordum:

“Ben vekil öğretmen olarak geldim. Seneye üniversite okumak için İstanbul’a gideceğim.”

Hoşlarına gitmişti:

“Yani sen öğretmenliği beğenmeyip daha yükseğini mi okuyacaksın?” diye hayret ederek sorular soruyorlardı.

“Hayır, ben on sekiz yaşındayım. Liseyi bitirdim ama üniversiteye girecek puanı alamadım. Onun için burada bir sezon öğretmenlik yapıp İstanbul’a gideceğim. Orada üniversite okuyacağım.”

Şaşıyorlar, “Bak bu yaşta öğretmen olmuş ama beğenmiyor. Mühendis olacağım, diyor.” diye hayretle birbirlerine bakıyorlardı.

Uykumun geldiğini fark ettiler. Kalender Ağa, “Hocamın yatağını yapın. Uyuyup dinlensin. Sabah erkenden kamyon ile şehre gidip evini taşıyacak.” talimatını verdi.

Biraz sonra yatacağım odayı gösterdiler. Temiz beyaz çarşaf, işlemeli yastıklar... Uzanır uzanmaz uyumuşum. Sabah uyandırdılar. Kahvaltı hazırlamışlar. Mecburen yedim ve kamyona binip şehre döndüm.

Doğru eve gittim. Anama hazırlayacağı şeyleri söyledim. Yatak, gaz ocağı, çanak çömlek, tava vs. Akşam babam geldiğinde ailece yemekte toplandık. Babam nasihat ederek konuşuyordu. Kafam karıştı. Öğretmen olmayı istemiyordum. Ama mecbur kalırsam diye bir opsiyonum olacaktı. Babam:

“Bak oğlum, sen oraya devamlı gitmiyorsun. Kitaplarını götür, derslerine çalış. Seneye üniversiteye gitmen gerekiyor. Kendine dikkat et. Kimselerle takışma, herkesle iyi geçin.”

Sabah oldu. Babam işe gitmemişti, beni uğurlamak için evde kalmıştı. Öğleden sonra bir araba çağırıp eşyalarımı yükledik. Doğru Arguvan garajına gittim. Köyün kamyonunu bulup eşyaları yükledik. Hareket için biraz zaman vardı. Kamyon şoförü:

“Hocam, sen kahveye git. Biraz oturur çay içersin. Hareket saati gelince ben sana haber veririm.”

Ben biraz dolaşıp zamanın geçmesini bekledim. Kahvede sigara dumanında oturmak istemiyordum. Şoförün yanında oturdum. Orası özel kişilere aitti. Herkes oraya oturtmazdı.

Sonra yanıma köyden yaşlıca bir çift oturdu. Yol boyunca pek konuşmadık. Kamyonun her çukura girip çıkışında sallanmasına şoför kızarak, “Ne zaman şu yoları düzeltecekler?” diye söyleniyor, köylü de ona cevap verir gibi konuşuyordu:.

“Bu hükümetin bir şey yapacağı yoğ.”

Köye kadar buna benzer konuşmalar devam etti. Akşam hava kararmak üzereyken köye geldik. Okul müdürü ve Kalender Ağa bizi karşıladı. Kalender Ağa’nın çocukları eşyalarımı içeri taşıdı. Kalender Ağa ısrarla, “Hocam, gel bu akşam bizde kal. Yarın rahat rahat yerleşirsin.” dedi ama İtiraz ettim. “Yerleşecek bir şey kalmadı. Ben evimde yatarım, sağ olun.” diye geri çevirdim.

Anam bana iki üç gün yetecek kadar yemek koymuştu. Havalar serinlemişti, bozulmayacak şeylerdi. Yumurta haşlamıştı, peynir gibi yiyecekler vardı. Çay yapmak istedim, fakat gaz ocağını yakmasını bilmiyordum. Yan taraftan Ali Rıza Hoca’yı çağırıp ocağı yakmasını rica ettim. Hoca yaktı, söndürdü. “Hadi hocam, şimdi siz yakmayı deneyin bakalım.” dedi. Hoca yakarken izlemiştim. Biraz uğraştan sonra yaktım. Hoca bu işlemi birkaç defa bana yaptırdıktan sonra evine gitti. İlk gecemdi, uyuyamıyordum. Sevineyim mi, üzüleyim mi bilemiyordum. İstanbul hayali kurarken hiç tanımadığım uzak bir köye yerleştim.

İLKOKUL ÖĞRETMENLİĞİ DÖNEMİM

Ertesi gün okulda sınıf paylaşımı yapmamız gerekiyordu. Okulun iki odası vardı. Odanın birinde birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar; diğer odada ise dördü ve beşinci sınıflar eğitim görüyordu.

Ali Rıza Hoca benden sekiz, dokuz yaş büyüktü. Çok düzgün, saygıdeğer birisiydi. Bana çok samimi ve sevecen davranıyordu. Evliydi, iki çocuğu vardı; bir kız, bir erkek. Bana kardeşimişim gibi davranıyordu. Müdür odasında oturduk:

“Hocam, sen nasıl olsa kalıcı değilsin. Geçici olarak buradasın. Onun için sen dördüncü ve beşinci sınıfı okut. Ben diğerleri ile başa çıkarım. Okula yeni başlayanlar biraz seni zorlar.” dedi.

“Teşekkür ederim, sağ ol hocam.” dememden sonra beni sınıfa götürdü, öğrencilerle tanıştırdı. Teşekkür ettikten sonra “Problem olursa sizden yardım isterim.” dedim.

Hoca ile sınıfa girdik, tüm öğrenciler ayağa kalktı. Müdür Bey, “Oturun çocuklar, sizi yeni öğretmeniniz ile tanıştırayım.” diyerek beni takdim etti. Sana başarılar dilerim hocam, dedi ve çıktı.

Toplamda yirmi iki kişinin olduğu bir sınıftı. Bunun on ikisi dördüncü sınıf, diğerleri beşinci sınıftı. Çocuklardan tek tek ayağa kalkıp kendilerini tanıtmalarını istedim. Çocuklar durmadan bana bakıyor, inceliyorlardı. Hepsiyle tanıştık. O gün herhangi bir ders işlemedik. Köy ve köylüler hakkında bilgiler aldım. Ders bitti. Çocuklar evlerine gitti, Ali Rıza Hoca ile baş başa kaldık. Eşi çay yapmıştı. Hoca beni çay içmek için evinin önündeki masaya davet etti. Köy ve köylüleri anlattı, zor şeyler yaşamıştı. Beni korkutmamak için konuları yumuşatarak anlatsa da anlamaya başlamıştım.

Yapacak bir şey yoktu. Kadere inanmayan ben, kaderimi çizmiştim.

Köy yaklaşık altmış beş, yetmiş hanelik bir köydü. Bunun yaklaşık kırk hanesi Sünni Kürt, otuz hanesi Alevi Türk'tü. Yüz yılı aşkın zamandır aynı köyde yaşamalarına rağmen birbirleri ile temasları yoktu. Kürt kesimi, sınıfta çocukların karışık oturmasını istemiyordu.

Kürtlerin lideri Mamo Ağa, Alevilerin lideri Kalender Ağa idi. Sadece bu ikisinin lafı geçerliydi. Halk konuşmazdı, söz sahibi değillerdi. İşimin zor olduğunu anlamaya başlamıştım. Ama ben buraya kararlı gelmiştim. Burada aldığım maaşı biriktirip İstanbul'a gidecektim. Köyde para harcayacak yer yoktu. Sadece köylülerden, yoğurt, yumurta vs. satın alıyordum. Köyü hocam ile beraber gezelim dedik, güzel bir köydü. Fırat Nehri'nin hemen kenarındaydı. Bahar aylarında köyü Fırat Nehri'nin suları basarmış. Köylüler o zaman ilerideki tepelere çadır kurarak yaşamış.

Köy kerpiç, tek katlı evlerden oluşuyordu. Düz bir ova üzerine kurulmuştu. Genelde bahçe ve ağaç yoktu. Bazı evlerin bahçesi vardı. Köyün isminin neden Çermik olduğunu sordum. Beni

biraz köyün dışındaki bir göl kenarına götürdüler. Gölün suyu kükürtlü olduğu için bazı hastalıklara iyi geliyormuş. Köyün ismi bu kükürtlü gölden geliyormuş. Kalender Ağa'nın adamları teker teker hoş geldin, hayırlı olsun ziyaretine geldiler. Ama Mamo Ağa'nın adamlarından ziyaretime gelen olmadığı gibi yolda görenler konuşmuyordu. Selam bile vermiyorlardı, çoğunlukla yollarını değiştiriyorlardı. Kalender Ağa'nın adamlarından olan gençler her akşam benim eve gelirlerdi. Bağlama çalar, şarkı türkü söylerlerdi.

Okulumuz tek katlı, iki derslikliydi. Önünde geniş bir boşluk vardı. Ama etrafı açıktı, duvar yoktu. Tam karşısında köyün camisi vardı. Cami imamı Mehmet Hoca isminde birisiydi. Teneffüslerde bahçede olduğum dönemde hoca önümde gelip geçiyor ama bana selam vermiyordu. Konuşmadan kafasını öne eğerek geçip gidiyordu. Bir anlam veremiyordum ama çok üzülüyordum. Ben on sekiz yaşında bir öğretmendim, onlar ise koca koca adamlardı. Onlardan bir hareket gelmeyince ben de bir şey yapamıyorum. Selam verdiğim kişiler yönlerini değiştiriyorlardı.

Sınıfımda benden uzun boylu, benimle aynı yaşlarda çocuklar vardı. Çoğu okuma yazma bilmiyordu. Ali Rıza Hoca'ya sordum:

“Hocam çoğu okuma yazma bilmiyor. Nasıl bu sınıfa kadar öğrenmediler.”

“Hocam, köylü çocuklar ancak kış aylarında boş olurlarsa okula giderler. Diğer zamanda tarla işleri ve çobanlık yaparlar. Kızlar okulu bitirir bitirmez evlenecekler. Bazı kızlar da evlenmek istemedikleri için okula gelmez.”

Bir ayı bitirmiş oldum. Ama sıkıntılı durumdan nasıl çıkmanın yollarını arıyordum.

Her ay sonu ilçede millî eğitim müdürü ve ilçeye bağlı tüm okulların hocalarının toplantısı oluyormuş. Ali Rıza Hoca ile ilçe toplantısına gittik. O zaman aklımda bir fikir vardı. Hocam ile konuşmadan toplantıda açıklamak zorunda kaldım. Toplantı başlamıştı, içlerinde en genci bendim. Hatta bazı hocalar “Bu çocuğun burada ne işi var?” diye sordu. Toplantı devam ederken uzun boylu, elli, elli beş yaşlarında, beyaz saçlı, isminin Hıdır olduğunu sonradan öğrendiğim hoca söz aldı, millî eğitim müdürüne soru sordu:

“Hocam, Amerika tarafından okullara gönderilen Marşal yarımını paketindeki süt tozları ve margarinlerin laboratuvar testlerinde, ileri dönemde çocuk felçleri ve zekâ geriliği yaptığını tespit etmişler. Her öğrencinin evinde doğal süt, tereyağı varken biz neden bunu çocuklarımıza vererek hasta ediyoruz?”

Uzun bir konuşma yaptı. Diğer hocalarla birlikte alkışladık. Müdür Bey tarafsız konuşarak, “Yapacak bir şey yok, siz bilirsiniz.” gibi yuvarlak konuşmuştu. Ama biz gerekli mesajı almıştık. Ben söz almak için elimi kaldırdım. Müdür Bey:

“Buyurun genç hocam, sizi dinliyorum.”

Ben konuşmak için ayağa kalktım ama konuşamıyordum, heyecandan nefesim kesilmişti. Okulda sözlüleri de aynı şey olduğundan sevmezdim. Müdür Bey beni rahatlatmak için, “Hocam, önce kendinizi tanıtmakla başlayabilirsiniz.” dedi. Hemen adımlı, soy adımlı söyleyerek konuşmaya çalıştım. Köyümüzün durumunu anlatmaya başladım:

“Köyümüzde farklı mezhepte insanlar var. Bundan dolayı birbirleri ile konuşmuyorlar.”

Müdür Bey:

“Maalesef bu bölgedeki köylerin çoğu böyle karışık. Ne yapabiliriz ki hocam, bir öneriniz var mı?”

“Sanırım var Müdür Bey. Ben Malatya’da Yıldız Gençlik Spor Kulübü’nde futbol oynuyorum.”

“Bununla ne ilgisi var?” diye araya girdi.

“Efendim, mademki bizim köyün dışında diğer köylerde de bu sorun var, hocalarımız da burada, her köy kendi futbol takımını kursun. Köyler arası maç yapalım, köylüler seyretmeye kesin gelirler. O zaman bunları birleştirme şansımız olabilir.”

Hıdır Hoca ayağa kalktı, yanına geldi. Beni kucaklayarak havaya kaldırdı. Gür sesiyle, “Bravo genç, yıllardır bizim düşüncemizi, yapamadığımızı sen dile getirdin.”

Fikir ilk anda kabul görmese de Müdür Bey, “Kaç köyde futbol takımı kurabiliriz?” diye sordu.

Sanırım dokuz, on köy “evet” dedi. Müdür Bey bize dönerek, “Herkes bu konuda çalışmasını yapsın. Öbür toplantıda konuşuruz.”

Köye geldik. Ertesi sabah Ali Rıza Hoca beni müdür odasına çağırdı. Hocam çok üzgündü. Sanki bana nasıl söyleyeceğini düşünüyordu.

“Hocam ne oldu, ters bir durum mu var?”

“Nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum.”

“Hocam lütfen söyleyin. Ucunda ölüm yok sanırım.”

Masanın üzerindeki zarfı bana uzattı:

“Dün biz ilçedeyken gelmiş.”

Acele ile zarfı açtım. İki, üç satırlık bir yazı.

“Hakkınızdaki şikâyeti cevaplamak için Millî Eğitim İlçe Müdürlüğüne gelmeniz...”

“Hocam, şimdi mi gideyim?”

“Şimdi hemen gidersen iyi olur.”

“Konu nedir, biliyor musunuz?”

“Hayır bilmiyorum.”

Peki, dedim ve kalktım. Köyümüz ile vasıta bulacağım yol yaklaşık beş altı km idi. Fakat yol yoktu, sadece patika vardı. Çamur içinde bata çıka yürüyerek Mor Hamam köyüne kadar gittim. İlk gelen vasıta ile ilçeye ulaştım. Millî eğitim müdürünün yanına gittim. Kapıyı çalıp girdiğimde müdür beyin misafiri vardı. Ayağa kalkıp bana “Hoş geldin hocam. Sizi beş dakika dışarıda bekleteceğim. İşim bitiyor, baş başa konuşalım.” dedi. Ben dışarı çıkıp bekledim. Kısa süre sonra Müdür Bey misafirini yolcu edip bana döndü:

“Tekrar hoş geldiniz hocam. Buyurun, içeri geçelim.”

“Sağ olun Müdür Bey, pek hoş değil galiba. Müdür Bey dün biz buradayken okula bu yazıyı göndermişsiniz. Konu nedir, öğrenmek isterim?”

“Pardon hocam, dün herkesin yanında konuşmak istemedim. Yazıyı aldıktan sonra sizinle konuşmak istedim. Sizi buraya kadar tekrar yorduğum için özür dilerim. Konu şu, siz cuma günü akşam şehre gidip pazartesi sabah geliyormuşsunuz. Cumartesi günü yarım gün derslerine girmiyormuşsunuz.”

“Evet, doğrudur. Ben futbol takımında oynuyorum. Bazen cumartesi günü maçımız oluyor. Ama çoğunlukla pazar günü maç oynuyoruz. Pazar günü maçtan sonra gece geç vakit de olsa köyde oluyorum. Şikâyet eden kim, öğrenebilir miyim?”

“Mahmut Bey, namıdiğer Mamo Ağa.”

“Peki Müdür Bey, ben istifamı yazmıştım zaten.”

İstifa dilekçesini verdim:

“Müdür Bey, ben yarın sabah okulu terk ederim. İlginize teşekkür ederim.”

“Hocam, bir dakika, sinirlenmeyin. Şikâyeti kurallar gereği size bildirmek zorundaydım.”

“Tamam Müdür Bey bildirdiniz. Ben de istifamı verdim gerekini yaparsınız.

Ayağa kalkıp kapıya yöneldim. Müdür Bey kalkıp hızlıca yanıma geldi, kolumdan tuttu:

“Hocam, lütfen oturun.” diyerek beni tekrar oturttu:

“Hocam siz derslerinize devam edin. Ben onlara gerekli cevabı veririm. Siz hiç merak etmeyin. Sizinle maç projemiz var, onu hayata geçireceğiz. Umarım başarılı oluruz, herkese örnek olur.”

Müdür Bey çay söylemişti. Çaylar geldi, içerken biraz sohbet ettik. Sanırım beni sakinleştirmek istedi. Faydası da oldu. Yola çıktım, ilçede kamyon ile bizim köy yolu ayırımına geldim. Oradan beş km yolu tekrar yaya yürüyerek köye geldim. Yollar çamur içindeydi yağmur çiseliyordu. Dönüşüm biraz daha zor oldu. Şemsiyem yoktu, yağmurda iliklerime kadar ıslanmıştım.

Akşam Ali Rıza Hoca bana geldi. Çay yaptık, çayları içerken sohbet ettik. Müdür Bey ile konuşmamızı anlattım. O arada Kallender Ağa’nın oğlu ve iki kişi daha geldi, merak etmişler. Olayı anlattım. Geçmiş olsun dileklerini iletip gittiler.

İlk maaşımı almıştım. Çok mutluydum. Öğretmen olan ağabeyim Ağrı’nın ücra bir köyünde öğretmenlik yapıyordu. Kış günü dört, beş ay yollar kapanır, köyden dışarı çıkamazdı. Ağabeyime bir mektup yazdım. İlk maaşımı aldığımı, köyün durumunu anlattım. Köyler arası diyalogu geliştirmek için futbol takımı kurduğumuzdan, Fırat Nehri’nden bahsettim. İki sayfalık mektubu sabah kamyon şoförü ile postalanmak üzere gönderdim.

Sabah derse başladık. Mamo Ağa'yı okula çağırdım. Biraz sonra beş altı adamı ile geldi. Sadece Mamo Ağa'yı müdür odasına aldım. Müdür Bey'i de çağırdım. Mamo Ağa ile biraz sert ve sinirli bir konuşmam oldu:

“Ben buraya geleli üç ay olmadı. Dört ve beşinci sınıftaki öğrencilerin yarısı okuma yazma bilmiyor. Siz daha önce neredeydiniz? Çocukları okula göndermezsiniz. Çobanlık, tarla işlerinde çalıştırırsınız. Bunun sorumlusu ben miyim?”

Mamo Ağa, belki hayatında böyle bir konuşmaya muhatap olmamıştı. Sonra şehre ne için gittiğimi kısaca ona da anlattım. Gitmeye devam edeceğimi söyledim:

“Keşke önce gelip benimle konuşsaydınız. Okulda cumartesi günü yarım gün eğitim vardı. Ben Ali Rıza Hoca'ya durumu anlatmıştım. İzin alıp her cumartesi sabah kamyon ile şehre gidiyordum. Kaçak ve gizli yapmıyordum. Köydeki kamyonla herkesin gözü önünde gidip geliyordum.”

Çoğunlukla pazar günü maçımız olsa da de ben bir gün dinlenip pazar günü maça çıkıyordum. Maçlar genelde öğleden sonra oynanıyordu. Maçım olduğu zaman pazar akşamı kamyon şoförü beni beklerdi. Beni aldıktan sonra köye hareket ederdi. Köye girdiğimizde gece olurdu. Bazı köylüler bundan hoşnut değillerdi.

Pazartesi sabah okulda Ali Rıza Hoca ile Hıdır Hoca'nın söylediklerini konuştuk. Hoca mesleğinden olmamak için çekingendi. Sonunda ikna oldu. Gece yarısına doğru bütün köylüler uyurdu. Bir el arabası bulduk. Her gece el arabası ile süt tozu torbalarını yırtarak Fırat Nehri'ne boşalttık. Kâğıt torbaları yak-tık. Yağlar teneke kutularda duruyordu. Çoğu bozuktu. Yağların bazılarını kutuyla, bazılarını kutuyu kesip bir hafta gibi bir zamanda Fırat Nehri'ne dökerek bitirdik. Bazı tenekeleri toprağa

gömdük. Ama hiç kimseye söylemiyorduk. Böylelikle Amerikan yardımını tehlikesinden kurtulmuştuk. Çocuklar sütü içmek istemiyorlardı. Hepsinin evinde organik süt vardı. Neden süt tozunu içsinler?

Öğretmen ağabeyimden mektubuma cevap geldi. Heyecan ile açtım. Ağabeyimin beni tebrik edeceğini, mutlu olduğunu yazacağını düşünerek okumaya başladım. Hiç beklemediğim bir şekilde ağabeyimin resmen beni fırçaladığını okuyordum:

“Sen öğretmen olmak için mi liseyi bitirdin. Saçmalama, derslerine çalış. Seneye üniversiteye gideceksin. Sen de benim gibi hayatını köylerde sürünerek mi geçireceksin?”

Ben artık kendimi tutamıyordum. Hıçkırıklarla ağlamaya başladım. Sabaha kadar uyuyamadım, ağabeyim doğru söylüyordu. Sabah gözlerim uykusuzluktan kıpkırmızı olmuştu. Amacım öğretmenlik değildi. Makine mühendisi olmak istiyordum. Ağabeyime hak verdim. O gün benim hayatımda hedefime yürümek için kırılma noktası olmuştu. Sezon sonunda kesin İstanbul’a gitmeliydim.

Ama ben futbolu bırakmak istemiyordum. Bir futbol topu aldım. Köyde okulun önünü futbol sahasına çevirdim. Taşları toplatıp, çukur yerleri doldurup, tepeleri düzelterip kireç ile sınırları çizdik. Tam ölçülerde olamazdı, yarım saha gibiydi. Kale direklerini kavak ağacından yaptık. Ağ yoktu, onun için ağ geremedik. Dersler bitince köyün gençlerini topladık. İçlerinden biraz anlayanlardan iki takım kurup maçlara başladık. Öğrencileri de ortak etmek için iki, üç yapılı öğrenciyi takıma aldık. Antrenmanlarımıza öncelikle Kalender Ağa’nın tarafı geliyordu. Sonra diğerleri gelmeye başladı. Ay sonu geldiğinde on beş kişilik bir liste oluştu. Her maçta on bir kişi olmayacaktı, saha küçük

olduğu için yedi kişilik takımlar hâlindeydik. Bu arada çoğu köy hocaları benimle irtibat kurup bilgi alıyorlardı. Yakın köy hocaları bizim köye gelerek, sahamızı görüp antrenmanlarımızı inceliyorlardı. Her gün oynuyorduk, Ali Rıza Hocamız da hakemlik yapıyordu. Ali Rıza Hoca çok yardımcı oluyordu.

Nihayet ilçe toplantısı geldi çattı. Bu işin mimarı olarak heycanlıyım. Umarım millî eğitim müdürü onaylar, diye düşünüyordum. Toplantıda diğer gündemler konuşuldu. Sıra bana geldi. Listemizi Müdür Bey'e verdim. Sahayı hazırladığımızı, antrenmanlara başladığımızı, diğer hocalar ile irtibatta olduğumuzu söyledim. Diğer hocalar da listelerini millî eğitim müdürüne verdiler. Maça katılan köylerden toplanan para ile bir koç alınacaktı. Şampiyon olan takıma koç verilecekti. Maç programını belirledik. Pazar günleri maçlar başlayacaktı. Hakemler belirlendi. Ali Rıza Hocamız da hakem olmuştu. Maç programını sınıflara astık, herkesin maçlara seyirci olarak gelmesini istedik.

Öğrenciler zaten geliyordu, ailelerinin de gelmesini istiyorduk. İlk maç kendi sahamızda olacaktı. Maçtan önce Kalender Ağa tarafı gönüllü oldu. Sahnın düzeltilmesi, çizilmesi işlerini onlar yaptı. Ben bildiklerimi oyuncularımıza anlatıyordum. Onları motive etmeye çalışıyordum.

Maç günü geldi çattı. Sahanın etrafında kırk beş, elli kişilik seyircimiz vardı. Nasıl bağıracaklarını, ne yapacaklarını söyledik. Otuz dakikalık iki devre hâlinde maç olacaktı. Hakemler öğretmenlerden oluşmuştu.

İlk maç başladı. Kısa sürede oyun gerginleşti. Herkes kendi oyuncularını yatıştırmaya davet edildi. Bu işi hocalar ayarlıyordu. Maçın ilk devresi gol olmamıştı. Devre arası köyün kadınları kovalarla ayran, su getirdiler. Her iki takım oyuncularını da içti, dinlendi. İkinci devre başladı. Bizim takım da goller atmaya

başladı. İlk iki golü ben attım, defansa çekildim. Niyazi ve Hasan'ı öne çıkarttım. Üç gollü, farklı bir galibiyet almıştık. Köyde herkes bunu konuşuyordu. Benim merakım, Mamo Ağa tarafının maçı ne zaman seyretmeye geleceğiydi.

Maçlar devam ediyordu, bizim köy hiç yenilmeden gidiyordu. Bir de Mor Hamam köyü yenilmeden devam ediyordu. Bizim köyümüzde oynanan maçlara gelen seyirci artmıştı. Mamo Ağa taraftarları da gelmeye başlamıştı. Önce gençler ve yaşlı erkekler, daha sonra az da olsa kadınlar gelmeye başladı. "Bizim hoca çok iyi oynuyormuş, onu görelim." diye merak ediyorlardı. Maç sırasında benim her topa girişim, alışım ve vuruşumdan sonra seyirciler arasından "Maşallah, bizim hoca da çelik gibi, her yere yetişiyor." laflarını duyuyordum.

Köyün kaynaşmasını sağlamıştık. En azından maçlarda yan yana durup kendi oyuncularını alkışlıyorlardı. Devre arasında su ve ayran verme yarışına girmişlerdi. Rakip köye traktör ile gidiyorduk. Traktörün römorku doluyordu. Köyümüzde aynı sırada oturmak istemeyenler, traktörün kasasında beraber oturarak maçlarımıza geliyorlardı.

Ramazan ayı gelip çatmıştı. Köyün yarısından çoğu Sünni Kürt'tü oruç tutuyordu. Diğer kesim Alevi Türk'tü, oruç tutmuyordu. Ali Rıza Hoca Alevi'ydi, oruç tutmuyordu. Ben Sünni'yim ama hiçbir zaman otuz gün oruç tutmadım. Senede beş, altı gün ancak tutuyordum.

Ben "Tanrı'nın benim orucumuza ihtiyacı mı var. Eğer insan olarak dürüst olursam, çalmazsam, yalan söylemezsem, kimseye haksızlık yapmazsam, yani insan olmanın gereğini yaparsam bana yapılmasını istemediğimi başkasına yapmazsam yeterli." diye düşünüyordum.

Maçlarımız olduğu için tutmak istemediğim de oluyordu. Ben ne yapacağımı kara kara düşünüyordum. Karar vermeliydim. Madem köy ikiye ayrılmıştı, hocalar da öyle, ben otuz gün düzenli oruç tutup teravih namazına gidecektim. Köye örnek olsun istiyordum. Sabah okula gittim, öğleden sonra iki ders vardı. Teneffüs arası ikindi namazına denk geliyordu. Caminin kapısının yanında oyalanıyordum. Cami hocası çıksın, rica edeyim, sahura beni uyandırısın diye. Biraz sonra hoca camiden çıktı. Aramızda iki, üç metre mesafe vardı. Bana bakmadı. Siyah cübbesinin eteğini savurarak, beyaz kalpağını eliyle düzelterip hızlı adımlarla sırtını bana döndü. Benden uzaklaşmak ister gibi aceleyle gidiyordu. Durması için seslenmek zorunda kaldım:

“Hocam, bir dakika müsaade eder misiniz?”

Hoca zınk diye olduğu yerde Tıp oynarmış gibi durdu. Hiç yüzünü çevirmeden bana bakmadan köylü ağzıyla “Buyur göcam?” dedi.

Bende biraz daha ona yaklaşarak derdimi anlatmaya çalıştım:

“Hocam, benim küçük bir çalar saatim var. Saati kuracağım ama belki ilk gece uyanamam. Siz nasıl olsa sahura kalkıyorsanız. Benim camı tıklatırsanız ben de sahura kalkarım”.

“Neeh diyon göcam sen? Sen, sen oruç mu tutacan?”

Hoca yüzüme bakmadan öyle bir hayret ve heyecan ile sordu ki sinirlendim:

“Hocam tamam tamam, sen işine bak.” deyip ayrıldım.

O günkü son derse girdik. Okulun camları cami tarafına, yani Mamo Ağa’nın tarafına bakıyordu. Ali Rıza Hoca sınıfın kapısını çaldı. Gergin ve korkmuş gibi bir hâlde içeri girdi. Kıpırmızı olmuş, gergin bir durumdaydı:

“Hocam, biraz dışarı gelir misin?”

Hemen dışarı çıktım:

“Ne oldu hocam, problem nedir? Yüzünüz kıpkırmızı olmuş.”

Hoca cami tarafını işaret etti:

“Bunlar hiç okula gelmezdi. Baskın yapıyorlar, bir şey mi oldu? Aman ha hocam.”

Baktığımda Mamo Ağa öndeydi, paltosunu omuzuna atmıştı. İri yarı, altmışlı yaşlarında, beyaz saçlı, sert birisiydi. Arkasından tüm adamları geliyordu, Yaklaşık otuz kişi kadar varlardı. Hızla okula yaklaşıyorlardı. Okulun önünde iki basamaklı veranda vardı. Ali Rıza Hoca’ya seslendim:

“Sen gel hocam, korkma. Bunların derdini anladım.”

Verandanın ortasına geçtim. İki elimi pantolonun cebine sokup meydan okuma pozisyonu aldım. Ne olacaksa olsun, diye düşünüyordum. Ali Rıza Hoca kibar bir insandı. İki elini önüne bağladı, yanımda durmaya başladı. Mamo Ağa’nın verandaya gelmesine iki, üç metre kala sağ elimi cebimden çıkartıp sinirli ve sert bir şekilde,havaya kaldırıp bağırdım:

“Durun!”

Ben bağırınca tam oldukları yerde durdular. Mamo Ağa, bir omuz hareketi ile omuzundaki paltoyu yaverine attı. Mamo Ağa yere secde yapar gibi eğildi:

“Gocaaam, bizi affet. Özür dilerik. Gusurumuza bağma. Sen Sünni’ymişsin. Adın Ali diye biz seni de Alevi zannettik. Seni karşılamadık, ziyaretine gelmedik. Bağışla bizi. Bundan sonra başımızın üstünde yerin var. Her akşam bizim evde yemeğini yiyip orucunu açacaksın.”

Olay şimdi anlaşılmıştı. Bunlar benim babam, hatta dedem yaşındaki insanlardı. Çok öfkelenmiştim:

“Şimdi beni iyi dinleyin. Ben torununuz yaşındayım. Bunu size hatırlatmaktan utanıyorum. Diyelim ki ben Alevi’yim, ne için geldim? Sizin çocuklarınızı okutmak için. Ne yani, Ali Rıza Hoca Alevi diye sizin çocukları okutmuyor mu? Çok ayıp ediyorsunuz. Utanın, böyle bir ayırmacılık size yakışıyor mu?

Sakın ha, hiç kimsenin evine gelmem. Ben orucumu sizin için tutmuyorum. Kendim için tutuyorum. Babam, dedem yaşındasınız. Alevi sandığınız için dışladınız. Şimdi de Alevi olmadığım için baş tacı ederek ikinci ayıbı yapıyorsunuz.

İyice birbirimizi kırmadan dağılın. Dersimize devam edelim.”

Mamo Ağa, “Hocam, akşam görüşürüz.” dedi ve gittiler.

İftar vaktine bir saat kala kapı çalındı, açtığımda Mamo Ağa’nın üç adamı, şapkalarını iki ellerinin arasına alıp, göbek hizasında tutarak kapıyı açmamı beklediklerini gördüm:

“Hocam, Mamo Ağa bizi gönderdi. İftar yemeğine sizi davet etti. Sizi götürmeye geldik.”

Sakince, “Benim yemeğim var. Mamo Ağa’ya afiyet olsun. Gelmeyeceğimi söylersiniz.” dedim, kapıyı kapattım. Tekrar kapıyı çalıyorlardı. Açtım:

“Sizi almadan gidersek Mamo Ağa bize çok kızar.”

“Selam söyleyin, ben gelmiyorum. Kapıyı sakın bir daha çalmayın.” dedim, kapıyı kapattım.

İftar için yemek hazırlayacaktım, gaz ocağını yaktım. Artık gaz ocağını kolayca yakabiliyordum. Patates haşladım, patates ve yoğurt ile orucumu açtım. Her akşam Kalender Ağa’nın adamları gelir, oturup sohbet ederdik. O akşam da geldiler. Israrla yemek getirmek istiyorlardı. Eve davet ediyorlardı, gitmiyorum. Gelenleri geri iade ediyordum. Mamo Ağa’nın iki adamı okula geldi:

“Akşam müsaitseniz Mamo Ağa sizi ziyaret etmek istiyor.”

“Tabii, gelebilir, bekliyorum.”

Ders bitti. Komşu gençlerle biraz sohbet ettik, iftar saatini bekliyordum. Orucumu dünden kalanları ısıtarak açmışım. Bir süre sonra Mamo Ağa, dört adamı ile geldi. Adamlarının ellerinde tencere ile yoğurt, süt, yumurta, yemek gibi şeyler vardı. Bunları görünce bozuldum. “Sakın ha bunları bırakmayın. Tekrar alıp götürün. Böyle bir şeyi kabul etmem.” dedim. Mamo Ağa ısrarla rica etmesine rağmen kabul etmeyince, Mamo Ağa’nın bir işareti ile adamların ikisi, onları alıp geri götürdüler. Mamo Ağa ile uzunca sohbet ettik. Sanırım faydası oldu. Onlar beni çocuk gördüler. Buna istediklerini yaptıracakları düşüncesindelerdi. Ama bunun öyle olmadığını yavaş yavaş anladılar.

“Mamo Ağa, bak, sen yaşlı başlı adamsın. Köyün ağasısın. Bu olayları benden iyi bilmen gerekir. Siz beni yemeğe davet ediyorsunuz. Ama yanlış yapıyorsunuz. Ben gelemem, gelmem.”

“Peki, hocam nasıl yapalım? Sen nasıl istersen onu yapalım.”

“Mamo Ağa, biz okulda iki öğretmeniz. Diğeri benim müdürüm. Siz ona gidecek, onu yemeğe davet edeceksiniz. Diğer hocamızı da getirirseniz iyi olur. O da davetlimizdir, dersiniz daha iyi olur. O gelir bana söyler, o zaman ikimiz beraber geliriz. Başka türlü olmaz.”

Mamo Ağa’nın Millî Eğitim Müdürlüğüne benim için yaptığı şikâyeti konuştuk. Cumartesi günü neden derslere girmediğimi anlattım.

“Haklısın göcam, ayıp ettik. Gusura galma.”

Çocukların okula gelmeleri, sınıfta ayrı oturmalarının detaylarını konuşup anlaştık. Mamo Ağa, tekrar tekrar özür dileyip bana iltifatlar yağdırarak kalktı gitti.

Ertesi sabah Ali Rıza hocam ile bunları olduğu gibi konuştuk. O da bana hak verdi.

Köyler arası maçlar devam ediyordu. Nihayet son maç zamanı geldi. Maç Mor Hamam ve bizim köy arasındaydı. Mor Hamam köyünün sahasında oynanacaktı, maçın hakemi Ali Rıza hocamızdı. Pazar günü öğleden sonra bizim köyde iki traktör kasası doldu. Kırk, elli kişi vardı. Karışık geldiler. Mamo Ağa tarafından da çok seyirci geldi. Fakat sahayı ilk defa görüyordum. Saha, top oynanacak gibi değildi. Bir tepenin ortasında, yaklaşık kırk beş derece eğimli bir araziydi. Taşlar toplanmış, çizgiler çizilmişti. Mecburen kabul ettik. Bizim taraf yüksek yeri alıp çukur tarafı rakibe vererek maça başlamak istiyordu. Rakip de aynı şekilde kendilerinin yukarıda maça başlamasını istiyordu. Ben arkadaşlarımı topladım:

“Biz ilk devre aşağı sahayı alalım. Yorgun olmadan maça başlayıp gol yememeye veya az yemeye bakalım. İkinci yarıya onlar yorgun olacaklar. Rampaya karşı zorlanırlar. Biz rahat oynarız.” diye ikna ettim. Hakem Ali Rıza Hoca maçı başlatmak için orta sahaya geldi. Düdüğü çalarak maçı başlattı. Sahanın etrafında yaklaşık yüz elli seyirci vardı. Diğer köy hocaları da gelmişti. Sanırım jandarma da güvenlik için gelmişti.

Maç başladı. Ben bizim kalecinin hemen önünde durup gelen topları ilerdeki Niyazi ve Hasan’a atıyordum. Maçta henüz gol yoktu, 20 dakika geçmişti. Biz biraz zorlanıyorduk Onlar topa hafif dokunsalar bizim sahadaydı, ben uzaklaştırıyorum. Derken rakip bizden bir arkadaşına çok sert girdi. Arkadaşımız yerde kaldı. Hakem lehimize faul verdi. Topun başına ben geçtim. Plase bir vuruşla golü attım. Rakip çok bozuldu, sinirlendiler. Daha fazla saldırmaya başlayınca açık verdiler. İkinci golü Hasan kaydetti.

Birinci devreyi 2-0 önde kapattık. İkinci devrede ben yine en geride olacaktım ama gol atmak için öne çıkacaktım. Ben öne çıktım mı Hasan benim boşluğumu dolduracaktı. Hasan uzun boylu, atletik ve çabuk birisiydi. Maçın bitimine beş, altı dakika gibi kısa bir süre kalmıştı. Ben gol atınca arkamdan rakip oyuncunun sırtıma uçan bir tekme atması ile yüz üstü yere düşerek sürüklendim. Ellerim ve dizlerim kan içindeydi. Bir anda kollarım dizim soyularak kan akmaya başladı. Tam o sırada Hasan aynı şeyi bana vurana yapınca saha kenarında taş yağmuruna tutulduk. Rakip köylüler de sahaya girince kıran kırana kavgaya başladı.

Bu sanırım on, on beş dakika devam etti. Başta ben olmak üzere çok sayıda yaralımız vardı. Kavgaya herkes karışmıştı. Bizim köyün yaşlısı genci, kavgadaydı. Bazıları beni korumaya aldılar. Jandarma güç bela olayı bastırdı. Kavgaya bitti, bizi muhtarın evine götürdüler. Yaralarımız sarıldı. Elimizi yüzümüzü yıkadıktan sonra traktörlere binerek köye döndük. O gün köyde davul zurna eşliğinde eğlenildi. Bir zafer kazanmış gibiydik. Koçu aldık, kavgada yaralı vardı ama ölüm yoktu.

Köyün kaynaşmasına faydamız olduğu için mutluydum. Köylüler birbirlerine daha esnek davranmaya başlamışlardı. Mamo Ağa zaman zaman gece beni ziyaret ederdi. Son gelişinde geç saate kadar sohbet ettik. Giderken “Ğocam, yarın bizim şeyhimiz Bedirhan Hazretleri gelecek. Her sene bizi ziyaret eder. Seni de davet etmek istiyorum. Gelir misin?”

“Olur, siz Müdür Bey’i davet eder, beni de getirmesini rica ederseniz o da bana söyler. O zaman beraber geliriz, sorun olmaz. Olması gereken budur Mamo Ağa.”

Ertesi gün Ali Rıza Hoca ile şeyhin yemeğine Mamo Ağa’ya gideceğiz. Orada nasıl davranmalıyız, nasıl konuşmalıyız diye hocam ile konuşup anlaştık.

Şeyhten daha alçak bir yerde oturmayacaktık. Birimiz şeyhin sağında, diğerimiz solunda oturacaktık. Salona girdik. Şeyh dışında diğerleri ayakta karşıladılar. Şeyhin oturduğu yer yüksekçe divandı. Bize de oturmamız için şeyhin ayağının dibini gösterdiler. Ben şeyhin sağına, hocamda şeyhin soluna oturdu. İçeride bir anda buz gibi bir hava esti. Ben ortalığı yatıştırmak için “Sağ olun. Buyurun oturun. Şeyhin yanına oturduk ki biraz bizi aydınlatsın.” diye konuştum. Şeyh ile sohbetে başladım. Herkes sus pus olup bizi dinlemeye başladı.

“Bedirhan Şeyhim, hoş geldiniz. Nerelisiniz? Nereden geliyorsunuz?”

“Ben Malatya Yeşilyurt kazasındanım. Oradan geliyorum.”

“Ha, bizim. Çırmıktı, yani Şeytandere. Şeyhim, pardon, oranın diğer isimlerini siz de bilirsiniz. Biz hep Çırmıktı veya Şeytandere deriz. Kusura bakma.”

Şeyh doksan dokuzluk tesbihini sinirli sinirli çekmeye başladı. Yüzü asıldı. Bunlar da nereden çıktı, diye bize ters ters bakmaya başladı.

“Şeyhim, hacdan gelmişsiniz.”

“Evet, hac farizamızı yerine getirdik evelallah.”

“Şeyhim, bu kaçınıcı hacca gidişiniz oldu?”

“Allah kabul ederse on üçüncü oldu. Allah on dördüncüyü nasip etsin.”

“Ooo, maşallah Şeyhim. Allah kabul etsin. Ama benim bildiğim her Müslümanın bir kere gitmesi farz. Hadi üçüncü defası da farz. Ama siz on üç defa gitmişsiniz. Neden acaba? Ticaret mi yapıyorsunuz?”

“Öyle demeyelim de kutsal toprakların nurlu eşyalarını oradan alıp getirerek burada ehli Müslimlere dağıtıyoruz.”

“Neler var mesela şeyhim? Benim de almam mümkün mü?”

“Tespih, tabaka, incik boncuk, eşarp, tülbent, en önemlisi zemzem suyu, hayra geçecek ne varsa”

“Şeyhim, bir tesbih almak istesem kaç liradır ücreti?”

“Para ile satılmaz, onun hedayesi var. Onu verirsen olur.”

“Peki hedayesi nedir, Şeyhim?”

Adamına bir göz hareketi yaptı. Kahverengi otuz üçlük tesbihi bana uzattı. Aldım kontrol ettim.

“Ne kadar? Kaç liradır?”

“Sen yabancı değilsin. ... TL ver yeter.”

“Sağ ol şeyhim. Bunlar Erzurum’da yapılıyor. Oralara gönderiliyor. Biliyorsunuz, oralarda Oltu taşı olmaz.”

Şeyh iyice bozulmaya başladı. Şeyhin imdadına Mamo Ağa yetişti:

“Hadi, Şeyhim, hocalarım, buyurun yemek yiyelim.”

Öbür büyük salona geçtik. Ortaya büyük bir sini içinde bulgur pilavı, üzerine bolca kavurma. Yağ, sininin kenarlarında göllenmişti. Maşrapalarla ayranlar, tepemizde hizmet için bekleyen Mamo Ağa’nın adamları. Lezzetli olmuş pilava biz de kaşık sallayıp doyuncaya kadar yedik. Sofra kaldırıldı. Ortaya büyük bir mangal içinde meşe odunu közü geldi. Hâlâ hafif alevler çıkıyordu. Başladılar zikir çekmeye. Ali Rıza Hoca ile ben, yukarı divana oturduk. Zikir arasında şalvarlı sakallı birisi iki şişi alevlerin içine soktu. Biraz sonra kıpkırmızı, kor gibi şişi yanağına bastırıp, ağzının içinde geçirip karşı yanağını deldi. Biraz sonra şişi çekti. Parmağını tükürük ile ıslatıp yanaklarına sürdü. Kan yoktu. İzi göremez olduk.

Gece yarısı olmuştu, biz müsaade isteyip hocam ile beraber eve dönüyorduk:

“Hocam, o şiş nasıl adamın yanaklarını deldi geçti? İlk defa görüyorum, hayret ettim.”

“Bana göz boyama, halüsinasyon gibi geldi.”

Evlerimize girdik. Gece çok geç olmuştu, yatıp uyudum. Sabah kalkıp hazırlanıp okula gittim. Müdür Bey geldi:

“Biraz konuşalım mı?”

“Tamam, hocam olur.”

Buyurun, dedi ve müdür odasına geçtik.

“Hocam, her sene çocuklara aşı yaptırıyorduk. Bu sene geç kaldık. Bugün aşı yapmak için köyümüzün ebesi gelecek. Çocuklara aşı yapacak. O arada ders yapmayız.”

“Olur hocam. Köyümüzün ebesi mi var? Kaç ay oldu, ilk defa duyuyorum.”

“Hocam, sadece bizim köyün değil. Üç, dört köye bakıyor. Kendisi Mor Hamam’da kalıyor. Gelip aşıları yapıp dönüyor.”

“Tamam hocam. Mesele yok, iyi olur.”

Öğleden sonra beklenen ebe geldi. İlk önce Müdür Bey’in sınıflarına aşı yaptı. Aşı yaparken ben de yanına gidip tanıştım. Hoş geldiniz, dedim. Sınıfıma döndüm. Sonra benim sınıfa geldiler. Gaz ocağı üzerinde kaynayan su duruyordu. Ebenin bir de yardımcısı vardı. Benim sınıfta korkan iki erkek çocuğu varmış. İğneyi görünce bayılıyorlarmış. Onların yanlarına gidip sakinleştirmek istedim. “İğne olurken elinizden tutacağım. Siz de iğneye bakmazsanız, korkmazsınız.” gibi yatıştırmaya çalıştım. Sonunda onlar da aşılarını oldu. Aşılar bitti, ders de bitmişti. Akşam olmak üzereydi. Ben eve gidiyordum. Müdür Bey’in hanımı kapı

önünde çamaşır yıkıyordu. Ebe Hanım da yanında oturuyordu. Ben anahtarım ile kapıyı açıp eve girdim. Biraz dinlenmek, elimi yüzümü yıkayıp uzanmak istiyordum. Biraz sonra kapı çaldı. Kalkıp kapıyı açtığımda Ebe Hanım kapıdaydı:

“Hocam, sizinle yeni tanıştık ama konuşamadık. Konuşuruz diye geldim. Müsait misiniz?”

“Tabii olur, konuşalım.” demeye kalmadan Ebe Hanım içeri girmek istedi. Önüne geçerek, “Burada, kapının önünde konuşalım Ebe Hanım.”

“Fark etmez, içerde oturarak sohbet ederiz diye düşünmüştüm. Malatya’dan gelmişsiniz.”

“Evet.”

“Asil öğretmen değilmişsiniz. Liseyi bitirmişsiniz. Buradan sonra üniversite okumak için İstanbul’a gidecekmışsiniz.”

“Evet.”

“Makine mühendisi olmak istiyormuşsunuz.”

“Evet, kazanabilirsem.”

“Kazanırsın kazanırsın, zeki birisine benziyorsun.”

“Umarım kazanırım.”

Kapı sohbeti uzadıkça uzadı. Ben sıkılmaya başladım. Müdür Bey’in hanımı bizi izlemekten çamaşır yıkayamaz oldu. Sonra müsaade isteyerek Müdür Bey’e gittim. Okulda çalışıyordu:

“Hocam, Ebe Hanım geldi. Uzun zaman oldu. Kapımın önünde sohbet etmek istiyor. Ben yorulдум. Hani işi bitince dönüyordu?”

“Hocam, geç oldu. Bu saatten sonra nasıl gider? Tamam hocam, ben şimdi gelip onu Kalender Ağa’nın evine götürürüm.”

Müdür Bey ile beraber geldik. Ebe Hanım da Müdür Bey'in hanımının yanına gelmişti. Ben hemen kendi evime geçtim. Akşam köyün gençleri her zamanki gibi bağlamayı, içecekleri alıp geldiler. Geç saate kadar oturduk. Okulların tatili yaklaştığı için köyün gençleri daha fazla oturuyorlardı. Birbirimize alışmıştık.

Ben yatağa uzanır uzanmaz uyudum. Sabah çalar saatin zili ile zor uyanıp okula gittim. Ders başladı. Arada çıkıp biraz top oynadık. Top oynarken Ebe Hanım geldi. Bizim top oynamamızı seyretti. Ders zili çalınca top oynamayı bırakıp derse başladık. Dersin ortasında kapı çalındı. Ebe Hanım:

“Girebilir miyim?”

Buyurun, demek zorunda kaldım.

Ebe Hanım, sesini çıkartmadan dersi izledi. Ara zili çalınca kadar sınıfta oturdu. Dışarıya çıktım. Ebe Hanım da ben nereye gitsem geliyor, havadan sudan anlamsız şeyler konuşuyordu. Müdür Bey'e “Lütfen beni kurtar, hocam.” dedim. Hoca gülme-ye başladı:

“Hocam, sana göz koymuş galiba.”

“Yapma hocam, ayıptır.”

“Hocam, benim gördüğüm, duyduğum bu yönde.”

“Hocam biliyorsunuz, benim dönmeme az kaldı. Köy yerinde ayıp oluyor. Üstelik benden çok yaşlı, ablam sayılır.”

“Yok hocam. Sen on dokuz yaşında oldun. O da yirmi dört, yirmi beş yaşında. Boş ver, ilgilenmezsin. Problem değil.” demez mi? Ebe Hanım, son dört senede iki defa ancak geldiği köyden çıkmaz oldu. Tayinimi bu köye alacağım, diye konuşmaya başlamıştı.

Bu arada okulumuza müfettiş geldi. Rutin kontrol yapacaktı. Müdür Bey tanıştırdı. Şık giyimli, renkli güneş gözlüklü, kibar birisiydi. Benim asil öğretmen olmadığımı, sezon sonunda İstanbul'a üniversite için gideceğimi Müdür Bey söylemiş. Benim son saat dersime girdi. Oturdu. Çocuklarla sohbet edip sorular sordu. Ders bitince dışarı çıktık. Hava çok güzeldi, güneşli, ılık bir hava vardı.

"Hocam, sizinle biraz sohbet edelim mi?" dedi ve okulun bahçesinde yürümeye başladık.

"Turan Emeksiz Lisesini mi bitirdin?"

"Evet efendim."

"Ünal var, tanıyor musun?"

"Ünal T... mi? Evet, iyi arkadaşımdır."

"Ben onun babasıyım."

"Çok memnun oldum efendim."

Heyecanlanıp elini öpmek istedim. Biraz da utanmıştım. Çünkü Ünal Ankara'yı kazanmıştı.

"Planın nedir?"

"Efendim, burada dersler bitince İstanbul'a gideceğim. Üniversite okumak istiyorum. Öğretmenlik yapmayı da para biriktirmek için tercih ettim. Köyde para harcanmaz diye..."

Müfettiş Bey ile iki saat kadar sohbet ettik. Gelecek ile ilgili planlarımdan, ailemin maddi durumunun beni okutacak durumda olmadığından bahsettim. Çalışarak okumak istediğimi anlattım. Hoşuna gitmişti. Bana başarılar diledi. Müfettişi Müdür Bey'e teslim ettim. Köye gelenler akşam vasıta olmadığı için Kalender Ağa'da kalıyordu. Sabah kamyon ile köyden ayrılıyorlardı.

Ben sabah erkenden kalktım. Müfettiş Bey'i uğurladım. Yakın arkadaşımın babasıydı:

"Efendim, teşekkür ederim. Uğurlar olsun."

"Hocam sen neden erken kalktın? Zahmet etmişsin."

"Rica ederim efendim, umarım görüşürüz."

Kamyon hareket edinceye kadar bekledim. Hareket etti. El sallayarak uğurlayıp eve döndüm.

Evde kahvaltı yaptım. Okula gittim. Müdür Bey hep erkenden, ders başlamadan okula gider, günlük işleri yapardı. Beni görünce odasına davet etti.

"Müfettiş Bey gitti galiba."

"Evet hocam. Ben biraz erken kalkıp uğurladım."

"Ha, öyle mi? İyi yapmışsın hocam, ben düşünemedim."

"Müfettiş Bey, samimi olduğum arkadaşımın babası çıktı."

"Ha, öyle mi? Güzel. Müfettiş Bey'e yaptıklarını anlattım. Çok memnun oldu. Köyler arası maç yapmamızın köy içindeki ayrımcılığı bir nebze de olsa yumuşattığını anlattım. Çok mutlu oldu."

"Sağ olun hocam. Teşekkür ederim."

"Hocam, bu yaptıklarınızı Müfettiş Bey duyunca sizin için bir iyilik yapmak istemiş. "

"Nedir hocam?"

"Yaz tatili süresince üç ay daha maaş almanız için hakkınızda olumlu rapor yazacağını söyledi."

Biraz mahcup olarak, "Teşekkür ederim. Sağ olsun." dedim.

Derse girmek için müsaade isteyip sınıfa girdim. Öğrencilerin tamamı gelmemişti. Biraz notlarımı kontrol ederek çocukların derse girmelerini bekledim. Sınıf tamamlanınca derse başladık. Bir önceki gün dördüncü sınıftakilere verdiğim ödevleri çıkartmalarını istedim. Kontrol ettiğimde dört kişinin ödevini yapmadığını gördüm. Ödevlerini yapmayan öğrencileri tahtaya çağırdım. Kalktılar, tahtanın önünde ayakta duruyorlardı. Hepsinin mazereti vardı. Köy yeri, çobanlık, bağ bahçe işleri bitmez ki. Öğretmenlik yapayım dedim, sınıfa sordum:

“Arkadaşlarınıza ne cezası verelim?”

“Ellerine cetvel ile birer tane vurun öğretmenim.”

Bu dört öğrenci aslında sınıfın iyi durumda olan öğrencileri idi. Hele içlerinden birisi, Vahap, en çalışkanı ve zekisiydi. Ama sıradan geçerken vurur gibi yapıp sadece dokundurdu. Hoş, diğerlerine de vurmadan ellerine cetveli sürerek cezayı yerine getirmiş olacaktım.

Sıradan başladım. Vahap elini açmış, beni bekliyordu. Fakat terlemiş, yüzü kıpkırmızı olmuştu. Eline dokunur dokunmaz, Vahap yere düştü, bayıldı. Ağzından köpükler saçılıyordu. Bu sefer ben ne yapacağımı şaşırdım. Başını elimle biraz kaldırdım. Ateş gibi yanıyordu. Ben ağlamaya başladım. “Eyvah, ben ne yaptım? Katil mi oldum?” derken Müdür Bey’i çağırdılar. Diğer çocuklar beni yatıştırmaya çalışıyorlardı.

“Öğretmenim, korkmayın. Vahap çok bayılır. Sarası var, birazdan geçer.”

Müdür Bey de bu çocuğun sara nöbeti olduğunu biliyormuş. Bunun üzerine bana bir bardak su getirdiler. İçerek rahatlamaya çalıştım. Öğrencinin anne ve babasına haber vermişler. Biraz

sonra onlar da geldi. Pek endişeli değillerdi. Anne ve babası beni sakinleştirmeye çalışıyorlardı:

“Hocam sakin olun. Çocuklar doğru söylüyor, birazdan iyileşir.”

“Umarım çabuk iyileşir.”

Yaklaşık bir saat sonra Vahap kendine geldi. Çocuk çok yorgun ve bitkin görünüyordu. Anne ve babasına “Alın eve götürün. İyiye dinlensin.” dedim. Alıp eve götürdüler.

Ben uzun süre kendime gelemedim. Artık göstermelik de olsa çocuklara böyle ceza vermeyecektim.

Akşam yemeğinden sonra çocuğun durumunu merak ettim. Gidip görmek istiyordum. Fakat evini bilmiyordum. Köyün içinde yürümeye başladım. Yollar toz, toprak ve çamurdu. Hava daha kararmamıştı. Öğrencilerden birini gördüm. Yanıma çağırıp Vahap’ın evini sordum. “Öğretmenim, gelin sizi götüreyim. Vahap çok iyi korkmayın.” dedi ve birlikte Vahap’ın evine geldik. Vahap bahçede çalışıyordu. Beni görünce sevinçle koşarak geldi, bana sarıldı:

“Öğretmenim, özür dilerim. Sizi çok korkutmuşum.”

“Evet Vahap, gerçekten çok korktum.”

“Öğretmenim, benim sara nöbetim tutunca böyle oluyorum. Babam doktorlara götürdü. Ama faydası olmadı.”

Biz konuşurken anne babası geldi.

“Öğretmenim, Vahap iyi, sizi korkutmuş”

“Evet, gerçekten çok korktum.”

“Ama sizin haberiniz yoktu. Çaresini bulamadık.”

Geçmiş olsun dileklerimi iletip kalktım, eve geldim. Köyün gençleri benim eve geldiğimi görünce bu olayı duydukları için geçmiş olsun demeye gelmişti.

Bağlama benim evde, duvarda asılı duruyordu. Niyazi aldı eline, başladı türküleri peş peşe sıralamaya. Yedik içtik. Gençler giderken, “Hocam, hafta sonu Fırat Nehri’nde kellek ile balık tutmaya çıkacağız. Sen de gelir misin?”

“Yok, ben gelmem, korkarım. Kellek nedir? Güvenli mi?”

“Hocam, dört tane traktörün arka iç lastiğinin içini hava ile şişirip, halatlar ile birbirine bağlıyoruz. Üzerine tahtaları yerleştirip sıkıca bağlıyoruz. Buna ‘Kellek’ deniyor. Korkacak bir şey yok hocam. Biz de yanında olacağız.”

Fırat Nehri’nin en azgın olduğu dönemdi. Taşmıştı, neredeyse köyü içine alacaktı.

Ertesi sabah erkenden kalkıp hazırlandım. Ama içimdeki korkuyu atamıyordum. Üstelik Gece rüyamda Fırat Nehri’nin tam ortasında alabora oluyorduk. Ben tam boğulacakken uyandım. Rüyada olduğuma çok sevinmişim. Ben bu maceraya girmek istemiyordum. Niyazi daha akıllı başında birisiydi. Ona güveniyordum, durumu anlattım:

“Ben gelmek istemiyorum. Kusura bakmayın.”

Niyazi ısrar ediyor, “Hocam korkacak bir şey yok.” diyor, Elindeki değişik palaskaları gösterip “Hocam, bu palaska ile senin belini benim belime bağlayacağım. Eğer düşersek ikimiz beraber düşeriz. Ben seni kurtarırım. Korkma, ben devamlı burada yüzerek karşı sahile geçiyorum.” diye beni ikna etmeye çalışıyordu

Biraz beni rahatlatmıştı. Ben de iyi yüzme biliyordum. Ama Fırat Nehri ilk olacaktı.

Hazırlıklar yapıldı. Kellek üzerine dengeli olarak dört kişi bindik. Niyazi palaskalar ile belimizden birbirimize bağladı. Karada bekleyen beşinci kişi “tamam” işaretini alınca kellekin ipini bıraktı. Biz Fırat’ın azgın suyu üzerinde karpuz kabuğu gibi bazen yukarı, bazen aşağı ine çıka yol alıyoruz. Çok heyecan vericiydi nefesimi tuttum. Suya bakıyordum. İki kişi hareketi kontrol ediyor, sağa sola gitmeyi ayarlıyordu. Niyazi torbadaki ağı çıkartıp nehrin üzerine saçar gibi fırlattı. Bir ucu Hasan’da diğer ucu Niyazi’deydi. Sanırım yüz, yüz elli metre kadar gittik. Niyazi bağırarak, “Ağ doldu, sağ taraftan karaya çıkıyoruz.” diye komut verdi. Karaya çıkmamız da bir o kadar zaman aldı.

Zorlanarak küçük bir koya girdik. Önce Niyazi karaya çıktı. Sonra belimizden bağlı kemeri çekerek yardım etti. Ben de karaya çıktım. Kemeri çözdü. Diğer arkadaşları da karaya çekti.

Ağ gerçekten balıkla dolmuştu. Sanırım irili ufaklı, kırk, elli balık vardı. Yaklaşık yirmi beş, otuz gram ağırlığındalardı. Benim korkum sona ermişti. Gördüğüm rüya boş çıktı. Böyle bir deneyim yaşamak çok değişikti. Akşam ve ertesi akşam o balıkları benim evde pişirerek yedik. Özel bir içki yapıyorlardı. Karpuzdan yapıyorlarmış. Onunla beraber birkaç gün kendimize ziyafet çekmiştik.

Bir gün postacı bana bir mektup getirdi. Mektup Amerika’dan geliyordu. İstanbul’da tanıştığımız Patricia Riley’den, geliyordu. Kısaca “Pat” diyecektim. Öyle anlaşıştık. Aceleyle eve girip mektubu okumaya başladım. Çünkü uzun bir süre geçmişti, mektup alamıyordum. Mektubunda hemşireliği çok sevdiği için hemşire okuluna kaydolduğunu yazıyordu. Ben hiç zaman kaybetmeden o gece Türkçe-İngilizce lügati yanıma alarak iki sayfalık mektup yazıp zarfa koydum. Sabah erken kalkıp kamyonun soförüne verdim. Postaneden göndermesini rica ettim.

Okulun son dönemleri yaklaşıyordu. Takım olarak futbol oynamaya devam ediyorduk. Ben ayrıldıktan sonra da maçlara devam etmelerini söylüyordum. Bu arada Ebe Hanım sık sık köye gelip birkaç gün kalıyordu. Köylü tarafından dedikodu aldı başını gitti. Yapabileceğim bir şey yoktu. Okul bitsin, bir an önce şehre döneyim, bu kadından kurtulayım, diye düşünüyordum.

“Yıllardır gelmeyen Ebe Hanım, bizim öğretmene göz koydu. Onun için köyden ayrılmaz oldu.” lafları küyordu.

“Ebe Hanım, köylüler ileri geri konuşuyor. Ayıp oluyor, siz köyünüze dönün.”

“Köylüye ne, ne karışıyor onlar? Herkes kendi işine baksın.”

“Benim yanıma gelmeyin. Aramızda bir şey var diye düşünüyorlar.”

“Peki, ders zamanı ben Müdür Bey’in hanımının yanına giderim.”

Üniversite imtihanları için test kitabı siparişi vermiştim. Köye PTT getirdi. Test kitabı sanırım bin sayfadan fazlaydı. O günden itibaren köyün gençlerine beni rahat bırakmalarını, ders çalışmam gerektiğini söyledim. Her gün değil, haftada bir veya iki gece geliyorlardı.

Sınıfta ders yaparken Mamo Ağa’nın, iki adamı geldi:

“Hocam, akşam müsaitsen ağamız akşam sana gelip sohbet etmek istiyor.”

“Bekliyorum gelsin.”

“Sağ olasin hocam.”

Akşam ders bitti. Müdür Bey’in hanımı çay yapmıştı. Lojmanın önünde masa ve sandalyeler vardı. Orada oturup çayımızı içerken, “Hocam, akşam Mamo Ağa gelecek. Adamları gelip haber verdi.”

“Hayırdır, bir sorun yok umarım?”

“Yok hocam. Zaman zaman bana geliyor. Biraz sohbet edip gidiyor.

“Bir sorun olursa çağırırsın.”

“Peki, sağ ol hocam.”

Çayları içtikten sonra ben teşekkür edip eve girdim. Biraz test sorularına çalıştım. Akşam yemek için hiçbir şey yoktu. Yeni bir şey hazırlamak içimden gelmedi derken biraz sonra kapı çaldı. Açtım. Mamo Ağa tüm heybeti ile kapıdaydı. Buyur ettim, içeri girdi oturdu:

“Ne var ne yok göcam, nasılsın?”

“Mamo Ağa, sağ ol. Yaramaz bir şey yok. İyiyim.”

“Yahu göcam, nasıl yaramaz bir şey yok dersin?”

“Hayırdır ne varmış?”

“Yahu hocam, sen ay sonu bizi bırakıp gidiyormuşsun.”

“Evet, bunu daha önce konuşmuştuk. Sen biliyorsun.”

“Hocam, sen söyledin de ben inanmıyordum. Koca öğretmen olmuşsun. Onu beğenmeyip daha yükseğini okuyacağına inanmamıştım. Burada kalman için seni nasıl ikna edebilirim göcam?”

“Beni ikna etmenize gerek yok. Ben gideceğim.”

“Hocam sen şimdi kaç yaşındasın?”

“On dokuz”

“Güzel, benim bir kızım var. Senden küçüktür. Gel, sana vereyim. Evlenirsin, damadım olursun.”

“Mamo Ağa, ben gideceğim, okuyacağım. Siz evlenmekten, köyde kalmamdan bahsediyorsunuz. Mümkün değil.”

“Yav göcam sonunda amaç para kazanmak değil mi? Benim bir sürü arazim var. Onlara da bakarsın.”

“Sağ ol Mamo Ağa. Bu konuyu burada kapatalım. Sana iyi geceler. Geç oldu. Yarın derse gireceğim.”

“İyi geceler göcam. Senden ricam söylediklerimi tekrar düşün. Seninle daha sonra konuşuruz.”

Mamo Ağa'yı gönderdikten sonra yatıp uyudum. Sabah kalktığımda akşam bir şey yemediğim için karnım gurulduyordu. Çay yapıp yağda yumurta ile kahvaltımı yaptım. Kendime geldim. Okula gittim. Ali Rıza Hoca müdür odasında çalışıyordu. Dersin başlamasına daha zaman vardı. Akşamki durum değerlendirilmesini kısaca yaptık. Ebe Hanım'dan rahatsız olduğumu ve bunu Ebe Hanım'a ilettiğimi ama beni hiç dinlemediğini söyledim. “Köylüye ne, onlar kendi işlerine baksın.” diyor, dedim.

Ders zili çaldı. Kalktık derslere girdik. Akşama kadar derse devam ettik. Mesai sonu eve geldim. Yorgun ve karmaşık duygular içinde biraz uyudum. Kapının hızlı hızlı yumruklanması ile kalkıp kapıyı açtım. İsimlerini bilmediğim Mamo Ağa'nın adamlarından iki kişi gelmişti. Benimle konuşmak istediklerini söylediler. Elllerinde orta boy bir tencere vardı. Onu odanın içinde masanın üzerine bıraktılar.

“Bu tencere nedir?”

“Hocam, yoğurttur.”

“Buraya neden getirdiniz?”

“Hocam, size getirdik, yersiniz diye.”

“Olmaz öyle şey. Giderken yoğurdunuzu alıp gidersiniz. Ben falancadan parası ile yoğurt ve yumurta alıyorum. Buna ihtiyacım yoktur.”

“Öyle olsun hocam. Giderken alırlar.”

“Buyurun siz dinliyorum. Sizi ilk defa görüyorum. Aylardır gelmediniz. Bir sorun mu var?”

“Hocam, ben Mehmet’in babasıyım.”

“Ben de Vahap’ın babasıyım.”

“Buyurun, sizi dinliyorum.”

“Hocam, bunların yaşı geçti. İki senedir aynı sınıftalar. Bunları bu sene geçirin. Sıraları gelince askere gidip gelsinler. Evlenip, çoluk çocuğa karışıp tarla ve hayvanlarla ilgilensinler.”

“Bakın ağalar. Sizin çocuklarınız okula çok az geliyor. Beşinci sınıftalar ama doğru dürüst okuma yazma bilmiyorlar. Nasıl mezun edeyim bunları?”

Ben konuştuğça adamların suratları asılıyor, sanki bana kızıyorlardı.

Rica minnet “Hocam, sen bir kolaylık sağla. Biz ne gerekiyorsa yaparız.” diye ısrar etmeye başladılar.

Ben yavaş yavaş sinirlenmeye başladım. Bana rüşvet teklif ediyorlardı. Kabul etmeyince tehdit etmeye başladılar.

“Hocam, biz iyilikle sana söyledik. Mezun etmezsen bu köyden canlı çıkamazsın.”

“Hemen çıkın dışarı. Tepemin tasını attırmayın.”

Kapıyı açıp resmen kovdum. Köyü severken Ebe Hanım ve buna benzer olayların olması köyden soğumama neden oluyordu.

Kalender Ağa, köye geldiğimden beri bana en çok yardım eden, fikir alışverişi yaptığım birisiydi. Evi lojmanımızın hemen arkasındaydı. Genelde iki, üç günde bir gelip ayaküstü biraz sohbet eder giderdi.

Dersten çıktım. Kalender Ağa evinin duvarına yaslanmış, oturuyordu. İri taşlı sarı teşbihini çekiyordu. Daha önce de bahsetmiştim. Altmış beş, yetmiş yaşlarında, beyaz saçlı, beyaz pala bıyıklı, sekiz köşe kasketi ile oturuyordu. Selam verdim, yanına oturdum. Hoş beşten sonra:

“Kalender Ağa, biraz sizinle konuşmak istiyordum. Müsait-sen...”

“Aman hocam, hele kalk, içeri geçelim. Çay da demletelim. Hem çaylarımızı içer hem sohbet ederiz.”

Kalktık, ağanın genişçe salonuna geçtik. Yerler tamamen halıyla kaplıydı. Divanların kılıfları, yastıkları, beyaz kanaviçe işlemeliydi, temiz bir salondur. Ağa bir işareti ile “Çay demle-yin.” talimatı verdi.

“Buyur hocam. Umarım kötü bir şey yoktur.”

“Yok, kötü bir şey yoktur. Biraz sizinle konuşup fikrinizi almak istedim.”

“Buyur hocam, seni dinliyorum.”

“Bazı olaylar oluyor. İyi veya kötü... Ben sezon bitip okullar tatil olunca döneceğim. Öğretmenlik yapmayacağım.”

“Evet, onu ta başından beri söylersiniz.”

“Cumartesi derslere girmeyip Malatya’ya gitmem şikâyet ko-nusu olmuştu. İstifamı verdim. Kabul etmediler. Ben aynı şekil-de devam ettim.”

“Onu duymamıştım. Bizden biri mi yapmış?”

“Hayır, sizden değil. Ama ben konuştum. Asıl sorun Ebe Ha-nım’ın devamlı bu köyde kalıp benim yanımda dolaşması.”

“Hocam, bu hoş bir durum değil. Sen onu bulmadın. O gelip seni buldu.”

“Maalesef doğrudur.”

“Canını sıkma. Zaten kısa bir zamanın kaldı. Ben onunla konuşurum, köyüne döner.”

“Hakkınızı helal edin. Bende hakkınız büyük. Görüşürüz, daha buradayım.”

“Aman hocam, ne yaptık ki? Bizden taraf helal olsun. Asıl sen hakkını helal et. Köyde güzel şeyler yaptın. Çocuk hâlinle bizi bir araya topladın.”

Teşekkür edip eve geldim. Biraz sonra köyün gençlerinden Niyazi, Hasan ve iki kişi daha gelmişti. Biraz sohbetten sonra yemek, yemeye oturduk. Niyazi ve Hasan tavuk pişirtmişlerdi. Yanına bulgur pilavı yaptık. Hep beraber yedik, içtik. Bağlama eşliğinde şarkılar türküler söylendi, benim veda gecem gibiydi.

Müdür Bey ile sene sonu sınıf geçme, kalma durumunu konuştuk. Durumu anlattım. Okulda sorunlu olan yedi, sekiz öğrenci vardı, fikrimin onların hepsini mezun etmek, geriye temiz bir sınıf bırakmak olduğunu söyledim. Müdür Bey de onayladı:

“Hocam, karar sizin. Siz bilirsiniz. Ama söylediklerinizde çok haklısınız.”

Müdür Bey, diplomaları, benim yazmamı rica etti. Kesik uçlu dolma kalem ile yazmamı çok beğenirdi. Onunla yazmamı rica etti. Ben de kabul ettim. Dördüncü sınıfın hepsini geçirdim. Boş diplomaları aldım, birkaç akşamda doldurdum. Beşinci sınıfın tamamını mezun ettim. Diplomaları ve dördüncü sınıf karnelelerini Müdür Bey ile imzaladık. Hepsini Müdür Bey’e verdim. Odasındaki dolaba koydu. Müdür Bey’den tek ricam karne ve diplomaları ben köyden ayrıldıktan bir, iki gün sonra dağıtmasıydı. Müdür Bey’de kabul etti.

Köyde vedalaşmam gereken birkaç kişi vardı. Onlarla konuşup, akşam eşyalarımı paketleyip, sabah kamyonuna binip köyden ayrıldım.

Babam beni köyün garajında karşıladı. Eşyalarımı arabaya yükleyip eve döndük. O gün evden dışarı çıkmadım. Yakın arkadaşlarım ziyarete geldiler; Mustafa, Yusuf, Galip, Ali Albayrak.

Ertesi gün şehre gittim. Bazı arkadaşlarla buluştuk, tavla oynadık, çaylar içtik. Devamlı gittiğimiz iki kahve vardı. Renkli Kıraathane, diğeri de Kısmet Kıraathanesi. Arkadaşlarım bu iki kahvenin birisindelerdi. Ağabeyim Hasan da gelmişti. Onun öğretmen olan arkadaşlarının tamamı şehre dönmüşlerdi. Artık kalabalık bir grubumuz vardı. Gezinti Renkli Sinema'dan başladık, hükûmetin önünden, kışla caddesinden ordu evine kadar yürüyüp tekrar dönerdik. Üçerli beşerli gruplar hâlinde arka arkaya yürürdük. Bu ortamı çok özlediğimi gördüm.

Kısa süre sonra üniversite imtihanı için tekrar Mustafa Erdal, Vahap Suna ve Mustafa Çelik ile Hep beraber İstanbul'a gittik. Nasıl olsa geçen seneden biliyorduk. Kalacak yer ve diğer konularda zorluk çekmedik. İmtihandan sonra hep beraber tekrar Malatya'ya dönüp sınav sonuçlarını beklemeye başladık.

Kahvehanelerde buluşup tavla oynardık. Ağabeyimin samimi arkadaşlarından Ömer Aslan, Turan Gün Ata ile daha samimi olmuştuk. Hep beraber Ankara tavlası veya Oşgin dediğimiz iskambil oyununu oynardık. Yenilen, çay paralarını verirdi. Gece geç saatlere kadar oynar, şehirde gezinti yapardık.

Kardeşim Süleyman ısmarlama terzide çalışıyordu. Bazen köyden ona paket gönderirdim. Dolayısı ile köylülerden bazıları kardeşimin çalıştığı yeri biliyordu. Akşam kardeşim eve elinde bir paket ile geldi. "Paketi sana vermem için Ebe Hanım getirdi."

dedi. “Eyvah, bu kadın benim peşimi bırakmayacak.” diye sıkıntı bastı. Paketi açtığımda beyaz naylon gömlek, kravat ve altın kravat iğnesi vardı. Ne yapacağımı şaşırdım. Babamdan gizlemeliydim. Çünkü sevmezdi böyle şeyleri. Götür iade et, derdi. Ama onu nerede bulup iade ederim?

Ertesi gün öğle vakti kahvedeydik. Bir arkadaşım geldi. Sıtma pınarı, oto garajında bir kadın, çevresine bağırıp çağırıyor, benim ismimi söyleyerek, “Ben onun sevgilisiyim. Onu bana bulun.” gibi şeyler söylüyormuş. Ömer Aslan’a “Hadi kalk gidelim. Ne istiyormuş görelim.” dedim.

Ömer ile beraber gittik. Gerçekten Ebe Hanım gelmiş, beni bekliyordu. Benim geldiğimi görünce ağlayarak boynuma sarıldı. Ben de şok oldum. Ne yapacağımı bilemiyordum. Ömer benden daha büyüktü. “Al götür. Kenar mahallelerde biraz gezdir. Yatıştır, sonra gönderirsin.” dedi, “Olur.” dedim. Ebe Hanım ile yan yana yürüyorduk ama tanıdık biri veya babam görebilir diye korkuyordum. En az bir metre ara ile yürüyorduk. Zaman zaman konuşuyorduk. Ama ne konuşup ne söyleyeceğimi düşünürken lisenin önünden geçip Hasan Bey Adafı üzerinden bizim eve geldik. Götürecek, gidecek yer bulamıyordum. Anam kızı görünce “Bu kim?” diye sinirli, şaşkın bir şekilde sordu. “Ana, kızı salona götür. Sonra söylerim.” dedim. Anam Ebe Hanım’ı aldı. Misafir salonuna götürdü. Çıktı, yanıma geldi kızdı:

“Kim bu?

“Ana, köyün ebesi”

“Senin yanında ne işi var?”

“Hiç sorma. İki gün önce Süleyman’ın dükkânına hediye paketini bırakan da bu.”

“Eee, şimdi burada ne işi var? Oğlum, genç kız. Sahibi yok mu? Seninle ne ilişkisi var? Baban duyarsa ne diyeceğiz?”

Ben arada bir salona gidip, “Bir şeye ihtiyacın var mı?” diye sorup çıkıyordum.

Bir süre sonra babam eve geldi. Tanıdıklar beni görüp babama söylemişler. O da eve kontrole gelip bizi evde buldu. Çok sinirlenmişti. Beni dışarıya çekti. Ağzına geleni söyledi:

“Derhâl bu kızı al, nerede aldıysan oraya bırak.”

Sonra babam kızın yanına gidip iki, üç dakika oturup “Hoş geldin.” diyerek çıktı. Bana tekrar kızarak “Hemen al götür.” talimatını verdi, gitti. Ben bir süre sonra ebenin yanına girdim:

“Hadi kalk gidelim. Babam çok kızdı. Seni nereye istersen oraya bırakayım.”

“Yok, sadece beni şehre giden minibüse bindir. Ben giderim.”

Ben de götürüp minibüse bıraktım. Eve döndüm. Ama korkum devam ediyordu. Babam akşam eve gelirse yandım. Akşam babam geldi. Ebenin gittiğini öğrenince rahatlamıştı. Fazla uzatmadı. Sadece bir daha böyle bir şey istemediğini söyledi. Ben de rahatlamıştım.

Ertesi gün şehre gittim. Renkli Kırathane’ye girip oyun oynadık. Biraz yürüyüş yapalım diye sokağa çıktığımızda bir sesin arkamdan beni çağırdığını duydum. Dönüp baktığımda Ünal’ın babası Müfettiş Bey’i gördüm. Bir dükkânın, önünde oturuyordu. Hemen yanına gittim:

“Hocam, merhaba nasılsınız?”

“Ben iyiyim de sen nasılsın bakalım?”

“Hocam, ben de iyiyim. Üniversite imtihanı için İstanbul’a gidip geldim. Sonuçları bekliyorum.”

“Ha öyle mi?”

“Evet hocam.”

“Coşkun, ben seni akıllı bir çocuk sanıyordum. Evladım sen ne yaptın?”

“Pardon hocam, ne yapmışım?”

“Daha ne yapacaksın? Üniversite okuyacağım, diyorsun ama Arguvan çalkalanıyor.”

“Neden, ne olmuş hocam?”

“Evladım, sen köyün ebesini kaçırmışsın. Her yerde seni arıyorlar.”

“Hocam, yok öyle bir şey. Dün şehre gelmiş, beni buldu. Biraz görüştük, sonra gönderdim, gitti. Kim arıyor hocam, siz nereden duydunuz?”

“Dün kazaya gitmiştim. Orada herkes sizi konuşuyor. Ebe Hanım nişanlıymış. Nişanlısı ve adamları her yerde seni arıyorlarmış. Kaybol buralardan, başına bela almışsın.”

“Tamam hocam. Teşekkür ederim.”

Ben şok olmuştum. İstemediğim hâlde şu olanlara bakın hele?

Birkaç gün sonra Halil Epik ile karşılaştım. Lisede aynı sınıfta okuduk. Onun için boykota gitmiştik. Ayaküstü merhabalaştık. Halil “Acele, gel şu kahvede biraz konuşalım.” dedi. Kısmet Kıraathanesi’ne girdik. Çayları söyledik.

“Ya arkadaş, senin haberin yok mu?”

“Halil, neden haberim yok mu?”

Halil, Adaf köyündeydi. Adaf köyü ile benim öğretmenlik yaptığım köydeki herkes birbirini tanıyordu. Her iki köy de Fırat Nehri’nin ayrı iki yakasındaydı Adaf köyü Elazığ’a bağlıydı.

“Ebe yok mu?”

“Evet, var.”

“Sen onu kaçırmadın mı?”

“Yok ya, saçmalama. Dün Müfettiş Bey de aynı şeyleri sordu. Ebe şehre gelmiş. Beni buldu. Biraz konuştuk. Sonra gönderdim gitti.”

“Yani böyle bir şey yok mu? Aranızda da bir şey olmadı mı?”

“Halil saçmalama. Benim öyle biri ile işim olmadı, olmaz da. Elini bile tutmadım.”

Halil şaşkın bakışlarla bana bakıyordu. İnanayım mı sana, der gibi.

“Ben kızın ailesini de nişanlısını da tanıyorum. Sen buralarda fazla dolaşma. Ben gidip onları bulup konuşayım. Olayın gerçek yüzünü anlatayım.”

“Sağ ol. İyi olur. Beni bu beladan kurtar, Halil.”

“Ben gidiyorum. Sen de bu ara ortalarda gözükmek. Olay çok ciddi.”

Halil onların oturduğu kahveyi bildiği için kalkıp gitti. Ben de biraz arkadaşlarım ile oyun oynayıp akşam olmadan eve geldim. Birkaç gün sonra üniversite sonuçları gelmişti. Benim puanım iyi değildi. Mustafa’nın puanı da iyi değildi. Ama benim puanımdan daha iyiydi.

Mustafa ile konuşuyorduk. Belki Erzurum’da bir yere girebiliriz, diye düşünüyorduk. Benim de Ebe Hanım ile problemim vardı. Biraz da ondan kurtulmak için Malatya’dan ayrılmam gerekiyordu. Ama bunu Mustafa’ya söylemedim. Mustafa ile karar verdik. Eylül ayı başıydı. Erzurum’a gitme hazırlıkları yapıyorduk. Malatya otuz, otuz beş derece sıcaktı. Kısa kollu gömlekle

geziyorduk. Arkadaşlar “Erzurum çok soğuk olur. Kazak, ceket alın.” dediler. Ben sadece bir kazak alıp gittim. Birkaç arkadaşı-mız da bizimle geldi.

Otobüse bindik. Maceralı bir yolculuktan sonra Erzurum’a in-dik. Gerçekten soğuktu. Herkes palto ile dolaşıyordu. Soğuktan titreyerek sahibi Trabzonlu bir otele yerleştik. Otelde soba yok. Biz elbiselerle yattık. Sabah kalkıp doğru üniversiteye gitmek için otobüs bulduk. Üniversite, şehrin bayağı dışındaydı. Kayıt yaptırılmalı diye öğrenci işlerine gittik. Bizi içeri almıyorlardı. Yetkili ile konuştuk, rica ettik, yok. Öğleden sonra oldu. Tekrar yetkili ile konuştuk:

“Malatya’dan buraya okula kayıt yaptırmak için geldik. Lütfen yardımcı olun.”

“Bu üniversite öncelikle Erzurum ve çevre illerin öğrencileri için kurulmuştur. Öncelik onların.”

“Biz de aynı bölgenin insanıyız. Malatya da Doğu Anadolu bölgesinde. Lütfen yardımcı olun.”

“En az bir hafta beklemelisiniz. Bölgenin öğrencileri kayıt yaptıktan sonra boş yer kalırsa sizi de yazarız.”

Saatlerce bekledik. Olmadı. Otele gidip birkaç gün bekleyip tekrar geliriz diye şehre döndük. Otel soğuk, dışarı da çok soğuk. Otelin yanında bir kahve bulduk. Dört beş arkadaş kahveye girdik. İçerisi sigara dumanıydı ama sıcak soba yanıyordu. Bir masaya oturduk. Dört kişi Oşgin oynamaya başladı. Bu arada durmadan çay geliyordu. İkişer, üçer tane içtik. İyi ama bardaklar boşalınca alıp dolusunu bırakıyorlardı. Çaylar o kadar fazla geldi ki “Yeter, içmiyoruz, getirme.” dememize rağmen çaylar geli-yordu. Artık çayları yere dökmeye başladık. Yan masada oturan yaşlı bir adam durumumuzu görünce yanımız yanaşarak.

“Gençler, çayı neden yere döküyorsunuz?”

“Getirme, istemiyoruz diyoruz ama o durmadan getiriyor. İçecek yerimiz kalmadı.”

“Gençler, burası Erzurum. Çay istemiyorsanız çay kaşığınızı bardağın üzerine kapatın.”

“Neden?”

“O zaman bir daha size çay vermezler.”

“Güzelmış.” dedik. Kaşıkları bardağın üzerine kapatınca bir daha çay gelmedi. Biz de kurtulduk.”

Kahve sıcak olduğu için vaktimizin çoğunu orada geçiriyorduk. Birkaç gün sonra tekrar üniversiteye gittik. Fakat buradan bir şey çıkmaz, diye ayrılıp otele geldik, hazırlıklarımızı yaptık. Ertesi gün Malatya’ya döndük. On günümüz boşa gitmişti.

Babam çabalarımızı gördüğü için hiçbir şey sormuyordu. Bir süre Malatya’da kalmıştık. Bu arada arkadaşım Halil Epik’i buldum. Ebe Hanım evine dönmüş. Halil de benim onunla hiçbir ilişkim olmadığına nişanlısını ikna etmiş. Yani bu olayı da kaza-sız belasız atlatmıştım.

İstanbul’a gitmek için hazırlıklarımı yapıyordum, adı Mustafa Çelik olan arkadaşım ile beraber İstanbul’a gideceğiz. Renkli Kıraathane’de, oturuyorduk. Müfettiş Bey’i gözlüyordum. Görürsem vedalaşıp teşekkür etmek istiyordum.

Bir süre sonra gelip kahvenin önüne bir sandalye istedi ve oturdu. Biraz sonra yanına gittim. Elini öpmek istedim, bırakmadı:

“İçeriden bir sandalye çek ve yanıma otur bakayım.”

Hemen kahveden bir sandalye alıp yanına oturdum.

“Hocam, iki gün sonra İstanbul’a gidiyorum.”

“Hadi bakalım. Hayırlısı olsun. Ebe Hanım ne oldu?”

“Hocam, zaten bir şey yoktu. Kafasına takmış. Israrla ‘olmaz’ diyerek ikna ettim. Erzurum Üniversitesi'ne gittim. Fakat öncelikle bölgenin öğrencilerini kayıt ediyoruz, diye bizi almadılar. Şansımı İstanbul’da deneyeceğim.”

“Sana başarılar ve iyi yolculuklar diliyorum. “

Teşekkür edip yanından ayrıldım. Arkadaşlarım içeride oyun oynuyorlardı. Onların yanına oturup seyrettim. Akşam olunca eve gittim. Ağabeyim ile ne yapmam gerektiğini konuştuk. Ağabeyime kararımı etkileyen olayın bana yazdığı mektup olduğunu, mektubu aldığımda defalarca okuduğumu, uzun süre ağladığımı itiraf ettim.

Köyde ilk sene iyi şeyler yaptığıma inanıyordum. Köylülerin beni sevmesi, köyde kalmam için farklı tekliflerde bulunması güzeldi.

Ama hedefimi gerçekleştirmemin tek yolu vardı. O da İstanbul’a gitmek, hayatıma orada yön vermektir.

Şimdi her şey hazır. Ailemi ikna ettiğim gün İstanbul’a gidecek, her şeyi arkada bırakarak Malatya’da ayrılacaktım.

Yıl 1965 Malatya Şehir Stadyumu

Malatya Turan Emeksiz Lisesi - 1967

Malatya Turan Emeksiz Lisesi 5-Fen B - 1966

1966

Malatya Arguvan Çermik köyü - 1968

Malatya Arguvan ermik köyü - 1968

Malatya Arguvan Çermik köyü - 1968

Kitappad
.com

Kitaplobi
.com

Kitapşeyleri
.com

**KİTAP MI
YAZDINIZ?**

0549 654 72 54
www.tilkikitap.com